

Socialstyrelsen

**Evaluering af
SATS-18-initiativet:
*Mere kvalitet i pleje-
familier – en bedre
opvækst for det an-
bragte barn***

april 2022

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af
Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Udgivet april 2022

Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.

Digital isbn: 978-87-94059-92-3

Indhold

Sammenfatning	4
1. Indledning	7
2. Metode	8
3. Delinitiativ 1: Indførelse af nye plejefamilietyper	9
3.1. Implementering af de nye plejefamilietyper	10
3.2. Plejefamilietyologi og match	11
3.3. Differentieret støtte	15
4. Delinitiativ 2: Mere ensartet godkendelse og nyt vidensbaseret grundkursus	17
4.1. Socialtilsynenes organisering og sagsbehandlingstid i forbindelse med godkendelse af plejefamilieansøgere	18
4.2. Ensartet tilgang til godkendelseskonceptet	20
4.3. Understøtter godkendelseskonceptet, at plejefamiliernes egnethed bliver afdækket?	22
4.4. Netværksplejefamilier: Grundkursus og godkendelse af anbringende kommune	25
5. Delinitiativ 3: Tæt støttede opstartsforløb og familieplejekonsulenter	29
5.1. Implementering af intensiv støtte	30
5.2. Socialstyrelsens Tæt støttede opstartsforløb	33
5.3. Organisering af støtte til plejefamilier	36
5.4. Supervision og efteruddannelse	37
6. Delinitiativ 5: Afskaffelse af konkrete godkendelser	42
6.1. Antal ansøgere til plejefamilie	43
6.2. Antal tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelse af plejefamilier og driftsorienteret tilsyn	44
7. Delinitiativ 6: Ro og stabilitet i anbringelsen	46
7.1. Honoreringsmodeller	46
8. Delinitiativ 8: Ny model for udgiftsdækning af netværksplejefamilier	50
8.1. Ny model for udgiftsdækning af netværksplejefamilier	51
9. Det overordnede formål: Mere kvalitet i plejefamilier	54
9.1. Skift i anbringelsessted	55
9.2. Iværksatte sanktioner	56
9.3. Mere kvalitet i plejefamilierne	57
10. Referencer	59
Bilag 1: Metodeafsnit	60
Bilag 2: Tabeller og figurer	65

Sammenfatning

Det blev i forbindelse med satspuljeaftalen for 2018-2021 under delaftale 2 ”Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn” besluttet, at plejefamilieområdet havde behov for et løft for at sikre mere kvalitet i plejefamilieanbringelser. Det overordnede formål med initiativet er at sikre, at den støtte, plejefamilierne får, er af høj kvalitet og differentieret i forhold til den konkrete opgave, så barnet eller den unge får den indsats, som barnet eller den unge har behov for, og sammenbrud undgås. Initiativet skal således understøtte, at børn og unge anbringes i de rette plejefamilier, samt sikre, at alle professionelle plejefamilier underlægges de samme kvalitetskrav. Endelig skal initiativet styrke plejefamiliernes kompetencer, så det kan sikre trivsel og positiv udvikling for børnene og de unge (Udmøntning af satspuljen for 2018-2021).

Den samlede delaftale består af ni delinitiativer, og denne evaluering har til hensigt at følge op på implementeringen af følgende seks ud af de ni delinitiativer¹:

- Delinitiativ 1: Indførelse af nye plejefamilietyper
- Delinitiativ 2: Mere ensartet godkendelse og nyt vidensbaseret grundkursus
- Delinitiativ 3: Tæt støttede opstartsforløb og familieplejekonsulenter
- Delinitiativ 5: Afskaffelse af de konkrete godkendelser
- Delinitiativ 6: Ro og stabilitet i anbringelsen
- Delinitiativ 8: Ny model for udgiftsdækning af netværksplejefamilier.

Evalueringen er baseret på tre datakilder: 1) centrale nøgletal, 2) spørgeskemadata og 3) interviews fra henholdsvis kommuner, socialtilsyn og plejefamilier, herunder netværksplejefamilier. De centrale nøgletal består af kvantitative nedslag, der belyser de driftsmæssige aspekter af lovændringen. Spørgeskemaundersøgelserne og interviewene har til formål at belyse aspekter ved implementeringen af lovændringerne samt erfaringer hermed, som ikke kan belyses via nøgletal. Dataindsamlingen til evalueringen af ”Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn” har fundet sted i 2020, hvormed det forventes, at flere af de rapporterede opgørelser vil være præget af COVID-19-situationen.

Delinitiativ 1: Indførelse af nye plejefamilietyper

Evalueringen viser, at den nye plejefamilietyologi er implementeret, for så vidt angår at alle nygodkendte plejefamilier er godkendt som almen, forstærket eller specialiseret plejefamilie. Evalueringen viser også, at plejefamilier, som var godkendt før lovændringens ikrafttrædelse, er omkategoriseret til den nye plejefamilietyologi.

Kommunerne oplever, at den nye plejefamilietyologi understøtter matchning i samme grad som tidligere. Kommunerne fremhæver en række kontekstafhængige faktorer, som dels kan påvirke anvendelsen af typologierne i matchningen, og dels vanskeliggøre det gode match. Dette drejer sig særligt om en oplevet mangel på plejefamilier, udfordringer med Tilbudsportalen og manglende kendskab til børn og unges støttebehov og plejefamiliens kompetencer.

Socialtilsynene vurderer, at kommunerne i nogen grad anvender plejefamilietyologien efter hensigten, men de vurderer samtidig, at der fortsat er et arbejde med at højne forståelsen af,

¹ Evalueringen er en del af delinitiativ 9, hvor der skal følges op på implementeringen af udvalgte initiativer i den samlede delaftale.

hvad der kendetegner den nye plejefamilietyologi, herunder hvilke støttebehov almene plejefamilier kan imødekomme.

Den nye plejefamilietyologi har ifølge kommunerne ikke ændret ved måden, de differentierer støtten til plejefamilier på. Støtten differentieres i høj grad ud fra en individuel vurdering og ikke ud fra plejefamilietypen.

Samlet indikerer evalueringen, at der er et potentiale i forhold til at sikre, at typologierne yderligere understøtter matchning mellem børn og plejefamilier.

Delinitiativ 2: Mere ensartet godkendelse og nyt vidensbaseret grundkursus

Evalueringen viser, at godkendelseskonceptet sikrer systematisk og ensartet faglig praksis for godkendelse af plejefamilier på tværs af socialtilsynene. Plejefamilier angiver, at de i vid udstrækning gennemgår de obligatoriske elementer i det nye godkendelseskoncept under deres godkendelse, og at de oplever, at grundkurset har bidraget til, at de føler sig rustet til opgaven som plejefamilie. Særligt de almene plejefamilier vurderer i høj grad, at grundkurset ruste dem til opgaven som plejefamilie. Socialtilsynene vurderer overordnet set, at redskaberne i godkendelseskonceptet og grundkurset bidrager til at afdække plejefamiliernes egnethed og tilvejebringer informationer, som socialtilsynene kun i nogen grad var i besiddelse af før implementeringen af konceptet.

Samlet viser evalueringen, at det nye godkendelseskoncept anvendes systematisk på tværs af landet, og at det bidrager til at ruste kommende plejeforældre til opgaven.

Som en perspektivering af resultaterne om godkendelseskonceptet og grundkurset for de generelt godkendte plejefamilier inddrager denne del af evalueringen en analyse af netværksplejefamilier, som godkendes af de anbringende kommuner og dermed ikke er omfattet af socialtilsynenes godkendelseskoncept. Netværksplejefamilier gennemgår således et andet godkendelsesforløb end generelt godkendte plejefamilier, og indholdet i såvel godkendelsesforløbet og grundkurset fastlægges af den enkelte kommune og kan derfor variere på tværs af landet. Med denne opmærksomhed for øje peger evalueringen på væsentlige forskelle i, hvordan henholdsvis netværksplejefamilier og de generelt godkendte plejefamilier oplever at blive rustet til opgaven som plejefamilie på baggrund af grundkurset og godkendelsesprocessen. Evalueringen viser, at en større andel af nygodkendte netværksplejefamilier ikke har modtaget grundkursus, hvilket formentlig kan henledes til, at de først modtager grundkurset, efter at de har fået barnet i pleje. Evalueringen viser også, at netværksplejefamilierne oplever sig mindre rustet til opgaven som plejeforældre end de generelt godkendte.

Delinitiativ 3: Tæt støttede opstartsforløb og familieplejekonsulenter

Kommunerne tilkendegiver, at de i væsentligt omfang har implementeret intensiv støtte til plejefamilier. En del plejefamilier oplever dog, at de ikke har modtaget intensiv støtte, og af disse ses en betydelig overvægt af plejefamilier med børn i aflastning. Analysen af den intensive støtte indikerer, at kommunerne ikke har en tydelig forståelse af, at plejefamilier med børn i aflastning også er omfattet af kravet om intensiv støtte.

Størstedelen af kommunerne har implementeret Socialstyrelsens Tæt støttede opstartsforløb (tsop) eller en kombination af tsop og anden intensiv støtte, og både kommuner og plejefamilier vurderer, at tsop i væsentligt omfang hjælper anbringelsen godt fra start.

Analysen indikerer, at støtten til plejefamilier ydes af en anden person end den, der aftaler honorering og vilkår med plejefamilien. I størstedelen af kommunerne yder familieplejekonsulenten

støtte til plejefamilier, mens honorering af plejefamilier varetages af leder og myndighed. Kommunerne fremhæver, at denne funktionsopdeling betyder, at plejefamilierne har en højere grad af åbenhed over for familieplejekonsulenten, fordi konsulenten kan indtage rollen som fortrolig sparringspartner i rådgivnings- og supervisionssituationer.

Delinitiativ 5: Afskaffelse af de konkrete godkendelser

Der er sket en stigning i antallet af ansøgere til plejefamilie, efter det nye godkendelseskoncept er trådt i kraft i juli 2019, og de konkrete godkendelser således blev afskaffet. Dog kan det ikke konkluderes, hvorvidt stigningen skyldes afskaffelsen af de konkrete godkendelser. Det kan på nuværende tidspunkt heller ikke afgøres, om der vil blive godkendt færre eller flere plejefamilieansøgere over tid som et resultat af afskaffelsen af de konkrete godkendelser.

Delinitiativ 6: Ro og stabilitet i anbringelsen

Halvdelen af de adspurgte kommuner følger anbefalingen fra KL om brug af gennemsnitsmodellen til honorering af plejefamilier. Kommuner, der anvender gennemsnitsmodellen, tilkendegiver i vid udstrækning, at deres honoreringsmodel fungerer optimalt sammenlignet med kommuner, der anvender vederlagsmodellen. Tilsvarende viser evalueringen, at de plejefamilier, som honoreres ud fra gennemsnitsmodellen, er lidt mere tilfredse med deres honoreringsmodel sammenlignet med plejefamilier, der honoreres ud fra vederlagsmodellen. Kommuner og plejefamilier fremhæver, at gennemsnitsmodellen skaber ro og stabilitet i anbringelsen, fordi plejefamilien oplever en høj grad af økonomisk forudsigelighed.

Delinitiativ 8: Ny model for udgiftsdækning af netværksplejefamilier

Kommunerne vurderer samlet set, at den nye model for udgiftsdækning af netværksplejefamilier ikke i væsentligt omfang er lettere at administrere. De interviewede kommuner fortæller, at der er uklarhed om, hvilke udgifter der er omfattet af de 20.000 kr. pr. barn, der årligt kan dækkes som øvrige omkostninger uden forevisning af dokumentation. Tilsvarende ses det i netværksplejefamiliernes besvarelser, at der mangler klarhed over regler, og der efterspørges generel vejledning om udgiftsdækning. Flere netværksplejefamilier tilkendegiver i spørgeskemaundersøgelsen, at de ikke kender til den nye model for udgiftsdækning.

Det overordnede formål: Mere kvalitet i plejefamilier

Satspuljeaftalen "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" har som primære formål at sikre et løft af plejefamilieområdet, så børn anbragt i plejefamilier får den indsats, de har brug for, og risikoen for sammenbrud i anbringelserne minimeres

Blandt de børn og unge, som blev anbragt i en plejefamilie i andet halvår af 2019, oplevede cirka 15 pct. at skifte anbringelsessted inden for det første år efter anbringelsen. Det er et fald på 3 procentpoint i forhold til de børn og unge, som blev anbragt i en plejefamilie i andet halvår af 2018. Det har kun været muligt at anvende data vedrørende iværksatte anbringelser i det første halvår, efter lovændringerne trådte i kraft, og det er dermed for tidligt at vurdere, hvorvidt det er lovændringerne, som ligger til grund for denne udvikling. Det vil kræve opfølgende analyser for at følge udviklingen over tid.

Evalueringen indikerer, at der med implementeringen af delinitiativerne er sket et løft af plejefamilieområdet, blandt andet via det nye godkendelseskoncept og øget støtte til plejefamilier. Evalueringen indikerer hertil, at der fortsat er rum til at løfte kvaliteten af plejefamilieområdet ved at sikre yderligere implementering og forankring af delinitiativerne.

1. Indledning

Det blev i forbindelse med satspuljeaftalen for 2018-2021 under delaftale 2 "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" besluttet, at plejefamilieområdet havde behov for et løft for at sikre mere kvalitet i plejefamilieanbringelser. Det overordnede formål med initiativet er at sikre, at den støtte, plejefamilierne får, er af høj kvalitet og differentieret i forhold til den konkrete opgave, så barnet eller den unge får den indsats, som barnet eller den unge har behov for, og sammenbrud undgås. Initiativet skal således understøtte, at børn og unge anbringes i de rette plejefamilier, samt sikre, at alle professionelle plejefamilier underlægges de samme kvalitetskrav. Endelig skal initiativet styrke plejefamiliernes kompetencer, så det kan sikre trivsel og positiv udvikling for børnene og de unge (Udmøntning af satspuljen for 2018-2021).

Den samlede delaftale består af ni delinitiativer, og denne evaluering har til hensigt at følge op på implementeringen af følgende seks ud af de ni delinitiativer²:

- Delinitiativ 1: Indførelse af nye plejefamilietyper
- Delinitiativ 2: Mere ensartet godkendelse og nyt vidensbaseret grundkursus
- Delinitiativ 3: Tæt støttede opstartsforløb og familieplejekonsulenter
- Delinitiativ 5: Afskaffelse af de konkrete godkendelser
- Delinitiativ 6: Ro og stabilitet i anbringelsen
- Delinitiativ 8: Ny model for udgiftsdækning af netværksplejefamilier.

Der er gennemført lovændringer i relation til ovenstående delinitiativer med undtagelse af delinitiativ 6, der består af en ny anbefaling om honorering af plejefamilierne. Lovændringerne har medført, at der er indført nye plejefamilietyper, og der er udviklet et nyt koncept for godkendelse af plejefamilier, der blandt andet indeholder et vidensbaseret grundkursus. De nye tiltag skal sammenlagt sikre en mere ensartet godkendelse på tværs af de fem socialtilsyn og klæde plejefamilierne på til at håndtere plejeopgaven. For at ruste plejefamilierne til den svære start og minimere risikoen for sammenbrud er der indført krav om, at kommunerne skal yde intensiveret støtte til plejefamilier i begyndelsen af en anbringelse, og Socialstyrelsen har i den forbindelse udviklet et tæt støttet opstartsforløb for plejefamilier. Der er hertil indført et krav om, at den kommunale støtte til plejefamilier skal ydes af en anden person end den, der aftaler honorering og andre vilkår med plejefamilien. Derudover er kommunernes mulighed for selv at godkende en plejefamilie til et konkret barn blevet afskaffet, hvormed professionelle plejefamilier fra juli 2019 er underlagt de samme krav til kvalitet og skal godkendes af socialtilsynene. Slutteligt er der foretaget en ændring i lovgivningen vedrørende udgiftsdækning af netværksplejefamilier, hvilket giver kommunerne mulighed for at udgiftsdække øvrige omkostninger på op til 20.000 kr. årligt uden forevisning af dokumentation (Udmøntning af satspuljen for 2018-2021).

Denne evaluering følger op på implementeringen af og erfaringerne med lovændringerne på de nævnte delinitiativer via en nøgletalsanalyse og spørgeskemaundersøgelse og interviews rettet mod kommuner, socialtilsynene samt plejefamilier og netværksplejefamilier. Dataindsamlingen til evalueringen har fundet sted i 2020, hvormed det forventes, at flere af de rapporterede opgørelser vil være præget af COVID-19-situationen.

² Evalueringen er en del af delinitiativ 9, hvor der skal følges op på implementeringen af udvalgte initiativer i den samlede delaftale.

2. Metode

Evalueringen har undersøgt implementeringen af og erfaringerne med lovændringerne i ”Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn” gennem tre typer af datakilder³:

- Centrale nøgletal om driftsmæssige aspekter af lovændringerne
- Spørgeskemadata fra kommuner, socialtilsyn og plejefamilier
- Interviews fra kommuner, socialtilsyn og plejefamilier.

Formålet med at inkludere både nøgletal, spørgeskemadata og interviews er at opnå så dækkende et billede som muligt af implementeringen af delinitiativerne. De kvantitative og kvalitative analyser supplerer hinanden og understøtter evalueringens resultater og vil henholdsvis blive rapporteret på skift og i kombination.

Nøgletalsanalysen baseres på centrale nøgletal, der kan belyse de kvantitative aspekter af det samlede plejefamilieinitiativ. Nøgletallene omfatter alene de generelt godkendte plejefamilier.

Spørgeskemaundersøgelsen rettet mod plejefamilier har til formål at afdække erfaringerne med lovændringerne blandt plejefamilier. Spørgeskemaet er både udsendt til plejefamilier, der er godkendt efter de gamle regler, og som er blevet omkategoriseret til de nye plejefamilietyper, og til nye plejefamilier, der har været igennem det nye godkendelsesforløb og grundkursus. Førstnævnte udgør den langt største gruppe af respondenter. Både de generelt godkendte plejefamilier og netværksplejefamilier indgår som respondenter i spørgeskemaundersøgelsen.

Spørgeskemaet til plejefamilierne er udsendt til den primære plejeforælder i plejefamilierne, i alt 6.698 plejeforældre, hvoraf 1.077 var netværksplejefamilie. 2.758 plejeforældre har udfyldt mindst ét spørgsmål ud over baggrundsspørgsmålene, hvilket giver en besvarelsesprocent på 41 pct.

Spørgeskemaundersøgelsen rettet mod de anbringende kommuner har til formål at afdække kommunernes erfaringer med og implementering af det samlede plejefamilieinitiativ. Der er lavet én besvarelse pr. kommune med input fra forskellige medarbejdere. 77 kommuner har besvaret spørgeskemaet, hvilket giver en besvarelsesprocent på 79 pct.

Spørgeskemaundersøgelsen rettet mod de fem socialtilsyn har til formål at afdække socialtilsynenes erfaringer med og implementering af det samlede plejefamilieinitiativ. Der er lavet én besvarelse pr. socialtilsyn med input fra tilsynskonsulenter og ledere. Alle fem socialtilsyn har besvaret spørgeskemaet.

Interviewundersøgelsen rettet mod plejefamilier, kommuner og socialtilsynene har til formål at nuancere og få uddybet fund fra nøgletalsanalysen og spørgeskemaundersøgelsen og få informanternes perspektiv på udvalgte tematikker. Der er interviewet 10 plejeforældre, 4 kommuner og 4 socialtilsyn. Et socialtilsyn har ikke haft mulighed for at deltage.

³ For uddybning af metode se bilag 1.

3. Delinitiativ 1: Indførelse af nye plejefamilietyper

Delinitiativ 1 omhandler indførelsen af en ny plejefamilietyologi med tre nye plejefamilietyper, som siden juli 2019 har erstattet den tidligere kategorisering af generelt godkendte plejefamilier. Med lovændringen godkender socialtilsynene plejefamilier til én af følgende plejefamilietyper; almen plejefamilie, forstærket plejefamilie eller specialiseret plejefamilie. Godkendelsen er en betingelse for, at kommunerne må visitere borgere til plejefamilien og kan indgå i den kommunale forsyning.

Den nye plejefamilietyologi erstatter socialtilsynenes tidligere godkendelsespraksis, hvor de godkendte plejefamilier ud fra fire forskellige belastningsgrader: lav, middel, høj og højeste/kommunal. Belastningsgraderne indikerede niveauet af børnenes/de unges støttebehov, som en plejefamilie kunne godkendes til at varetage (Forslag til lov om ændring af lov om social service m.m., bemærkninger til lovforslaget, pkt. 2).

Hensigten med de nye plejefamilietyper er, at de skal matche forskellighederne i børnenes støttebehov og sikre, at børn og unge anbringes i familier, der kan rumme deres behov og skabe positiv udvikling for dem. Lovændringen har samtidig til formål, at plejefamilierne modtager en mere differentieret støtte, og at kommunerne aftaler vilkår med plejefamilien i overensstemmelse med den opgave, som familien skal løse, jf. udmøntning af satspuljen for 2018-2021.

Opsummering af evalueringens fund

- Den nye plejefamilietyologi er implementeret, for så vidt angår at alle nygodkendte plejefamilier er godkendt til almen, forstærket eller specialiseret plejefamilie. Hertil er plejefamilier godkendt før lovændringen juli 2019 omkategoriseret til den nye plejefamilietyologi.
- Kommunerne oplever, at den nye plejefamilietyologi understøtter matchning i samme grad som tidligere. Kommunerne fremhæver en række kontekstafhængige faktorer såsom én, der oplevede mangel på plejefamilier, udfordringer med tilbudsportalen og manglende kendskab til børn og unges støttebehov og plejefamiliens kompetencer. Disse faktorer kan dels påvirke anvendelsen af typologierne i matchningen, og dels vanskeliggøre det gode match.
- Socialtilsynene vurderer, at kommunerne i nogen grad anvender plejefamilietyologien efter hensigten. Der er fortsat et arbejde med at højne forståelsen af, hvad der kendetegner den nye plejefamilietyologi, herunder hvilke støttebehov almene plejefamilier kan imødekomme.
- Socialtilsynene vurderer, at den nye plejefamilietyologi understøtter kommunerne i at iværksætte tilstrækkelig støtte til plejefamilierne. Kommunerne vurderer ikke, at den nye plejefamilietyologi har ændret ved måden, de differentierer støtten til plejefamilier på. Støtten differentieres i høj grad ud fra en individuel vurdering og ikke ud fra plejefamilietypen.
- Samlet indikerer evalueringen, at der er et potentiale i forhold til at sikre, at typologierne yderligere understøtter matchning mellem børn og plejefamilier.

I dette kapitel præsenteres nøgletal vedrørende implementeringen af de nye plejefamilietyper og centrale fund fra spørgeskema- og interviewundersøgelsen, som har fokus på at afdække, om den nye plejefamilietyologi understøtter kommunerne i at lave et godt match mellem plejefamiliens kompetencer og børnenes støttebehov og hertil, hvorvidt plejefamilietyologien understøtter kommunerne i at yde differentieret støtte til plejefamilier.

3.1. Implementering af de nye plejefamilietyper

Den nye plejefamilietyologi skal sammenlignet med tidligere sikre et bedre match mellem børn og unges støttebehov og plejefamiliens kompetencer⁴. Den nye kategorisering består, foruden netværksplejefamilier, af følgende tre plejefamilietyper (bekendtgørelse af lov om social service, § 66 a):

- **Almene plejefamilier:** Familier, der er godkendt til at varetage omsorgen samt sikre udvikling og trivsel for børn og unge med lette til moderate støttebehov.
- **Forstærkede plejefamilier:** Familier, der er godkendt til at varetage omsorgen samt sikre udvikling og trivsel for børn og unge med moderate til svære støttebehov.
- **Specialiserede plejefamilier:** Familier, der er godkendt til at varetage omsorgen samt sikre udvikling og trivsel for børn og unge med svære støttebehov.

Socialtilsynene har siden juli 2019 godkendt plejefamilier efter de nye plejefamilietyper. Plejefamilier, der er godkendt før lovændringen, har løbende i forbindelse med driftsorienterede tilsyn fået ændret godkendelsen til enten almen, forstærket eller specialiseret plejefamilie⁵.

Socialtilsynene har godkendt flere plejefamilier til børn med moderate til svære støttebehov

De nye plejefamilietyper er direkte overførbare til socialtilsynenes tidligere eksisterende godkendelsespraksis, der tog udgangspunkt i belastningsgrader (forslag til lov om ændring af lov om social service m.m., bemærkninger til lovforslaget, pkt. 2.1.3): Almene plejefamilier svarer til belastningsgrad "lav" og "middel". Forstærkede plejefamilier svarer til belastningsgrad "høj". Specialiserede plejefamilier svarer til belastningsgrad "højeste/kommunal".

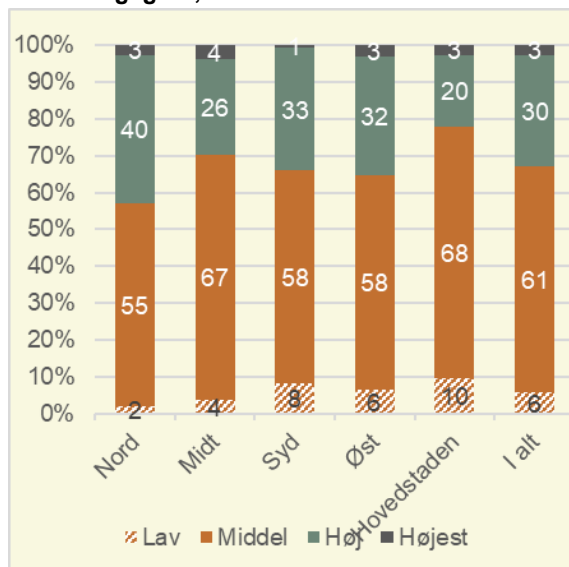
Sammenlignes fordelingen af plejefamilietyper før og efter indførelsen af den nye plejefamilietyologi, ses det, at der er kommet en større andel af plejefamilier, der kan varetage børn med moderate til svære støttebehov, jf. figur 1 og figur 2. Andelen af plejefamilier med belastningsgraden "høj" udgør 30 pct. ultimo 2018, hvorimod andelen af forstærkede plejefamilier er 43 pct. ultimo 2020. Andelen af de almene plejefamilier er til gengæld faldet og udgør ultimo 2020 i gennemsnit 53 pct. mod 67 pct. ultimo 2018 (plejefamilier med belastningsgraden lav og middel). Der er ikke sket en ændring i andelen af de specialiserede plejefamilier, som tidligere er benævnt plejefamilier godkendt til højeste belastningsgrad. Samlet set er der i dag 673 flere plejefamilier, hvor børn og unge med moderate til svære støttebehov kan anbringes.

⁴ Nye plejefamilietyper knytter sig foruden delinitiativ 1 også til delinitiativ 2, der skal sikre en mere ensartet godkendelse af plejefamilier, jf. afsnit 4,

Delinitiativ 2: Mere ensartet godkendelse og nyt vidensbaseret grundkursus.

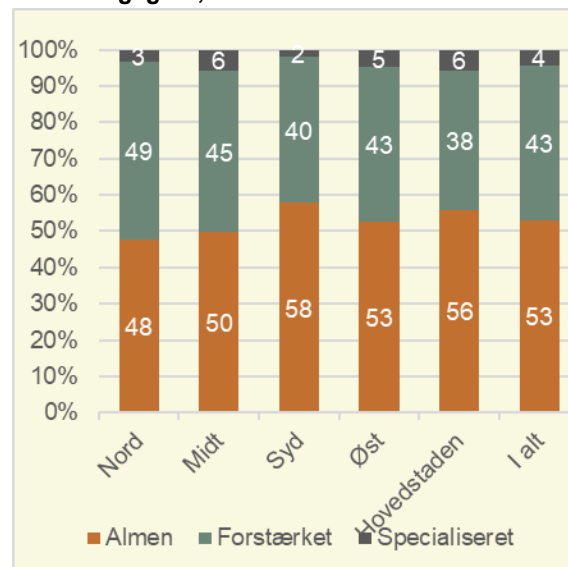
⁵ Alle godkendte plejefamilier skal, jf. overgangsbestemmelserne, være omkategoriseret pr. 1. januar 2021.

Figur 1: Andelen af plejefamilier fordelt efter belastningsgrad, ultimo 2018

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Tilbudsportalen.

Figur 2: Andelen af plejefamilier fordelt efter belastningsgrad, ultimo 2020

Kilde: De fem socialtilsyn.

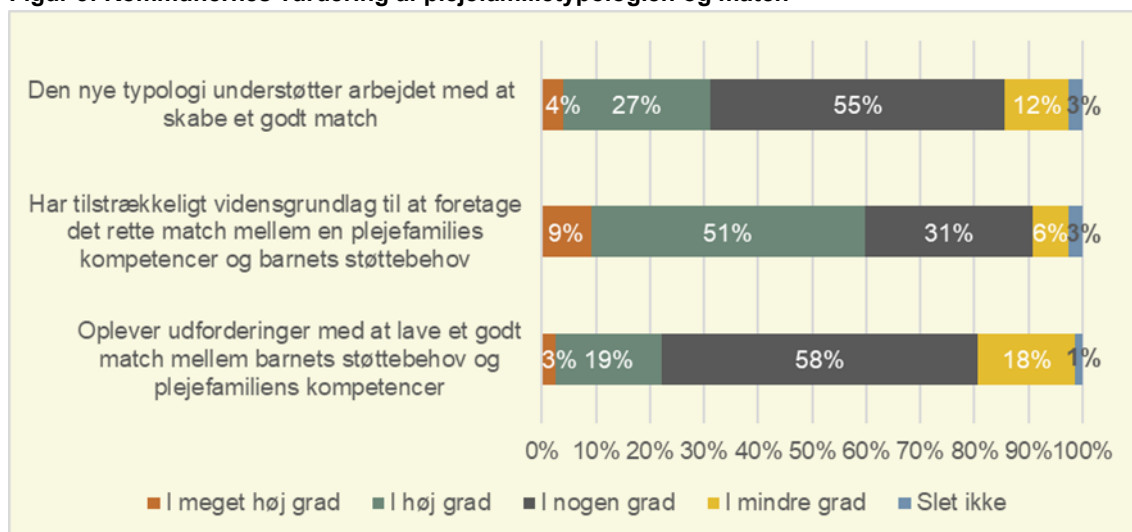
3.2. Plejefamilietyologi og match

Der er store individuelle forskelle på de børn og unge, der i dag anbringes i plejefamilier, og det stiller særlige krav til plejefamiliernes kompetencer, men også karakteren og omfanget af den støtte, som plejefamilierne har brug for fra kommunen under anbringelsen. Kommunen skal ved matchningen af barn og plejefamilie gøre sig det klart, hvad der kendetegner de forskellige plejefamilietyper og de opgaver, de er godkendt til at kunne varetage i forhold til støttebehovet hos det barn eller den unge, der skal anbringes (Socialstyrelsen, 2019). Indførelsen af de nye plejefamilietyper skal medvirke til at sikre et bedre match mellem barn og plejefamilie.

Plejefamilietyologien understøtter i nogen grad kommunernes arbejde med at skabe et godt match

Kommunerne vurderer overordnet set ikke, at den nye plejefamilietyologi i væsentlig grad understøtter deres arbejde med at lave et godt match mellem barnet eller den unge og plejefamiliens kompetencer. Ud af de adspurgte kommuner oplever 31 pct., at den nye plejefamilietyologi i høj eller meget høj grad understøtter arbejdet med matchning, mens over halvdelen af kommunerne vurderer, at dette i nogen grad er tilfældet, jf. figur 3. Adspurgt til, om kommunerne oplever at have et tilstrækkeligt vidensgrundlag til at foretage det rette match, tilkendegiver 60 pct. af kommunerne, at de i høj eller meget højt grad oplever at have et tilstrækkeligt vidensgrundlag. Derimod oplever en stor andel af kommunerne udfordringer med at foretage et godt match mellem barnets/den unges støttebehov og plejefamiliens kompetencer (81 pct.). En femtedel af kommunerne angiver, at de i høj og i meget høj grad oplever udfordringer, mens over halvdelen af kommunerne angiver, at de i nogen grad oplever udfordringer med at foretage et godt match.

Figur 3: Kommunernes vurdering af plejefamilietykologien og match

Anm.: N=77 kommuner.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

De kommunale ledere fortæller i interviewene, at den nye plejefamilietyologi er et godt værktøj i den indledende fase af matchningsprocessen i forhold til at frasortere plejefamilier på Tilbudsportalen, som ikke matcher barnet eller den unges støttebehov. Én kommunal leder fortæller hertil, at den nye plejefamilietyologi har skabt nogle tydelige kategorier af plejefamilier, men det fremhæves ligeledes, at denne tydelighed omkring plejefamilietyologien kan mindske en fleksibilitet i anbringelserne, som kommunen oplevede at have tidligere. Tidligere kunne de anbringe børn og unge med større støttebehov ved en plejefamilie, der var godkendt i den laveste kategori, men hvor kommunen oplevede, at plejefamiliens kompetencer var højere end deres godkendelse. Efter den nye typologi er blevet indført, opfordrer kommunen i stedet de almene plejefamilier, som kommunerne oplever som de dygtigste, til at søge godkendelse til en højere typologi.

Lederne understreger dog, at den nye plejefamilietyologi ikke understøtter matchning i højere grad end før lovændringens ikrafttrædelse. Den nye plejefamilietyologi betragtes som nye mærkater, der dækker over de samme kompetencer, som plejefamilierne besad tidligere. Dermed vurderer kommunerne ikke, at typologien har ændret ved kommunernes mulighed for at lave det rette match. På tværs af interview og spørgeskemadata fremhæver kommunerne en række kontekstafhængige faktorer, som kan vanskeliggøre det gode match og dermed påvirke typologiens anvendelighed i matchningen. Følgende tre faktorer fremhæves særligt af kommunerne som barrierer:

- **Udbuddet af plejefamilier versus målgruppens støttebehov:** Kommunerne oplever en stor mangel på plejefamilier. Der er især mangel på forstærkede og specialiserede plejefamilier, hvilket er afledt af, at kommunerne oplever at have en overvægt af børn med komplekse problemstillinger og støttebehov, som rækker ud over det, som en almen plejefamilie er godkendt til. Eksempelvis beskriver en kommune, at udfordringen forbundet med at lave et godt match ikke handler om kommunens faglige forudsætning

ger, men snarere at der mangler plejefamilier. Dette medfører i nogle tilfælde, at kommunen er nødt til at kompensere og eksempelvis anbringe et barn i en forstærket plejefamilie, hvis de ikke kan finde en egnet specialiseret plejefamilie.

- **Tilbudsportalen:** For det andet fremhæver kommunerne udfordringer forbundet med Tilbudsportalen, hvor der lægges særligt vægt på manglende opdatering af, om en plejefamilie er ledig eller ej, hvilket udfordrer matchningen og dermed også typologiens betydning. Dette medfører, at kommunerne i matchningsfasen ofte kan ringe forgæves til plejefamilier, som på Tilbudsportalen står angivet med ledige pladser, men hvor det viser sig, at pladserne er optaget⁶.

Socialtilsynene fortæller i interviewet, at de forsøger at understøtte kommunerne i forhold til matchning ved at holde kommunerne opdaterede på, hvilke plejefamilier der er ved at blive godkendt. Hertil sender socialtilsynene også oversigter over ledige plejefamilier ved konkret henvendelse fra kommuner, der ikke kan finde ledige pladser. Socialtilsynene oplever dog også, at de grundet manglende opdatering af Tilbudsportalen sender lister over plejefamilier, som ikke har ledige pladser. Der kan i perioder komme mange henvendelser fra kommunerne i forhold til at få oplysninger om ledige plejefamilier, hvis kommunen ikke kan finde en ledig plejefamilie at matche et barn eller en ung til. Socialtilsynene pointerer, at det er en ressourcekrævende opgave, som de ikke har midler til.

- **Kendskab til barnets støttebehov og plejefamilien:** For det tredje påpeger nogle kommuner, at det kan vanskeliggøre et match, hvis der skal foretages en hurtig anbringelse, og barnets støttebehov ikke er velbeskrevet. I forlængelse heraf fremgår det også af kommunernes besvarelser, at der kan være udfordringer forbundet med manglende viden om plejefamilien, herunder at plejefamiliens kompetencer ikke er tilstrækkeligt beskrevet på Tilbudsportalen. Dette kan vanskeliggøre at anvende plejefamilietyologien i matchningen af barnet eller den unge med plejefamilien.

Socialtilsynene vurderer, at kommunerne i nogen grad anvender plejefamilietyologien efter hensigten

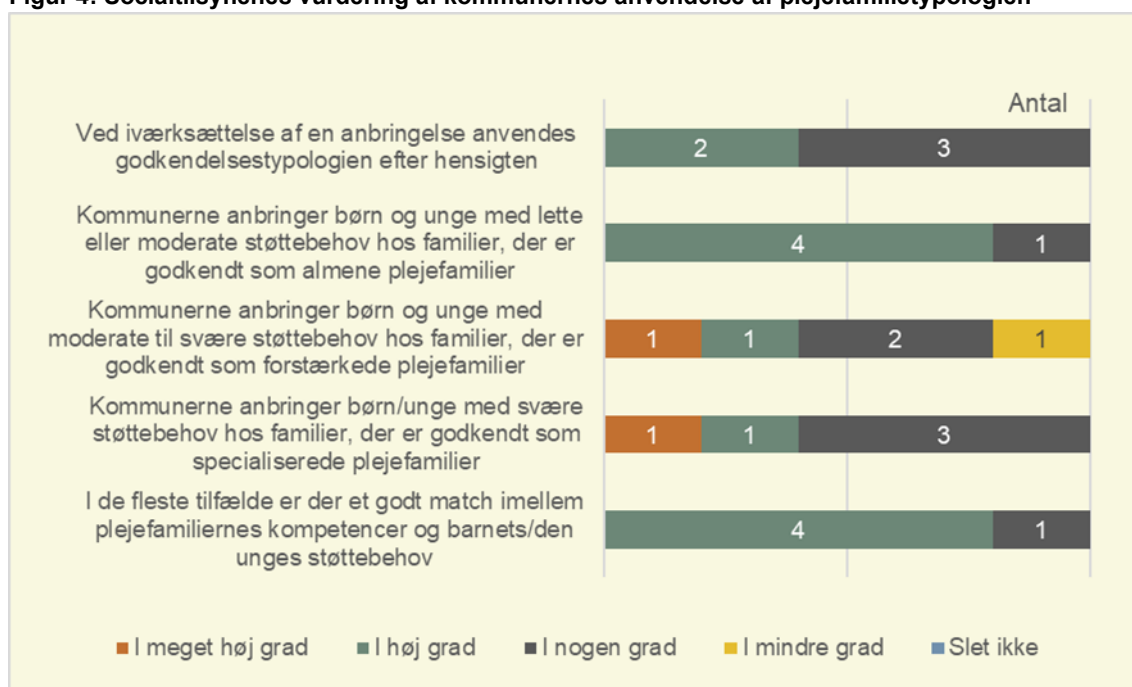
Ses der på socialtilsynenes vurdering af kommunernes anvendelse af plejefamilietyologien, vurderer tre ud af fem socialtilsyn i nogen grad, at kommunerne anvender godkendestypologien efter hensigten, jf. figur 4. Adspurgt til socialtilsynenes vurdering af, om børn og unge med lette eller moderate støttebehov anbringes i almene plejefamilier, tilkendegiver fire ud af fem socialtilsyn, at dette i høj grad er tilfældet. Adspurgt til, om kommunerne anbringer børn og unge med moderate til svære støttebehov i forstærkede plejefamilier, vurderer to ud af fem socialtilsyn, at dette i høj eller i meget høj grad er tilfældet, mens tre socialtilsyn kun i nogen eller i mindre grad vurderer, at dette gør sig gældende. Det samme billede ses i socialtilsynenes vurdering af, om børn og unge med svære støttebehov anbringes i specialiserede plejefamilier. Overordnet set oplever fire ud af fem socialtilsyn dog i høj grad, at der i de fleste tilfælde er et godt match imellem plejefamiliernes kompetencer og de støttebehov, barnet eller den unge har.

Lederne fra socialtilsynene fortæller i interviewet, at de ligesom kommunerne oplever, at der er flere børn og unge, der har et behandlingskrævende støttebehov sammenlignet med tidligere.

⁶ Plejefamilierne er forpligtede til at lave en straksindberetning ved ændringer i oplysninger om adresse, fysiske rammer, antal pladser, plejefamilietype og plejefamiliens ydelser, jf. § 13, stk. 3 i bekendtgørelse om Tilbudsportalen (BEK nr. 2363 af 02/12/2021).

Den oplevede mangel på forstærkede og specialiserede plejefamilier i kommunerne kan til dels tilskrives denne stigning, men socialtilsynene fremhæver, at der fortsat er et arbejde med at rammesætte, hvor bred den almene typologi er. Børn med moderate støttebehov kan både være omfattet af den almene og forstærkede typologi, hvilket skaber et overlap og en gråzone i matchningen. Interviews med socialtilsynene tyder på, at der kan være en udfordring med, at nogle kommuner anbringer i forstærkede plejefamilier, selvom barnets støttebehov kan varetages af en almen plejefamilie. Socialtilsynene forklarer, at det skyldes, at nogle kommuner har et ønske om at sikre, at plejefamilien har den godkendelse, de skal have, hvis barnets behov ændres over tid. Det bliver hertil fremhævet, at det er u hensigtsmæssigt, at der er flere nygodkendte plejefamilier, som bliver lukket eller vælger at stoppe, fordi de ikke kommer i betragtning til at modtage et barn⁷. Omvendt oplever socialtilsynene også, at der er almene plejefamilier, som bliver matchet med børn og unge, der har større støttebehov, end hvad plejefamilien er godkendt til.

Figur 4: Socialtilsynenes vurdering af kommunernes anvendelse af plejefamilietyperne

Anm.: N=5 socialtilsyn.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til socialtilsynene. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Plejefamilierne vurderer, at de matcher børnenes støttebehov

De generelt godkendte plejefamilier blev i spørgeskemaundersøgelsen bedt om at vurdere, i hvilken grad deres kompetencer matcher eller overstiger barnets støttebehov. Langt størstedelen af plejefamilier vurderer, at deres kompetencer i høj eller i meget høj grad matcher/eller overstiger barnets støttebehov, jf. tabel 1. Ud af de specialiserede plejefamilier vurderer 93 pct., at deres kompetencer i høj eller meget høj grad matcher/overstiger barnets støttebehov, hvilket er den største andel fordelt på plejefamilietyper.

⁷ En plejefamilies godkendelse bortfalder, hvis den ikke har været benyttet til det godkendte formål i en sammenhængende periode på tre år, jf. lov om socialtilsyn, § 5, stk. 11.

Tabel 1: Plejefamiliers vurdering af match mellem deres kompetencer og barnets støttebehov

	Andelen, der svarer i høj eller i meget høj grad (pct.)	N
Almen plejefamilie	82	1.026
Forstærket plejefamilie	87	916
Specialiseret plejefamilie	93	215
Total	85	2.157

Anm.: N=2.157 plejefamilier. Alle svarkategorier er vist i figur 1, bilag 2.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

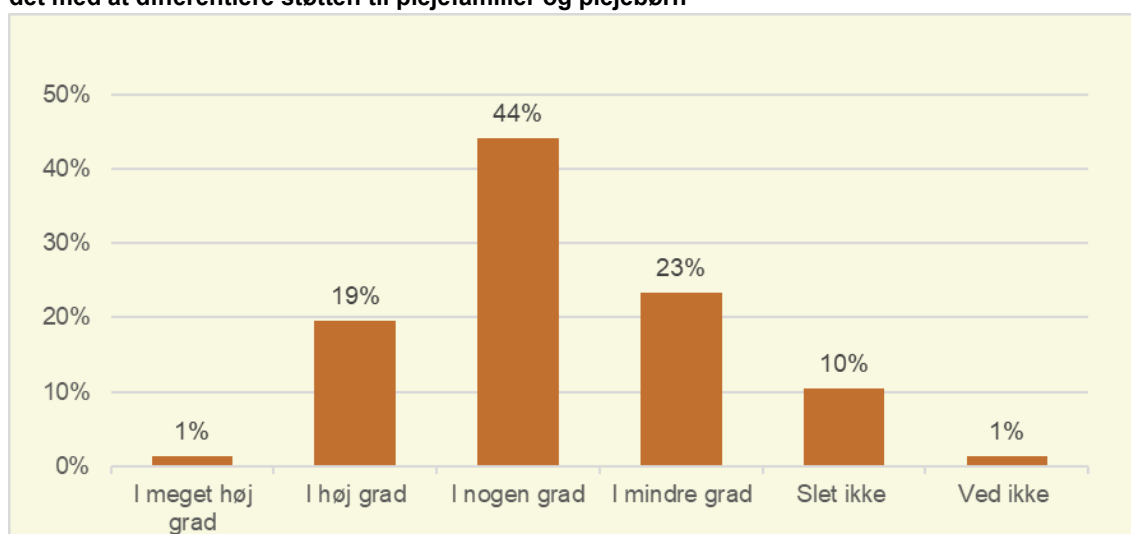
3.3. Differentieret støtte

Indførelsen af den nye plejefamilietyologi skal, foruden at understøtte kommunerne i matchning, også understøtte, at plejefamilier modtager differentieret støtte fra den anbringende kommune under anbringelsen (Udmøntning af satspuljen for 2018-2021).

Differentieret støtte beror på en konkret individuel vurdering

I spørgeskemaundersøgelsen blandt socialtilsynene vurderer tre ud af fem socialtilsyn, at plejefamilietyologien i høj grad understøtter kommunerne i at iværksætte passende og tilstrækkelig støtte i plejefamilien, jf. tabel 6, bilag 2. Ses der på kommunernes vurdering af, om den nye plejefamilietyologi understøtter deres arbejde med at differentiere støtten til plejefamilier, vurderer 20 pct. af kommunerne, at dette i høj eller i meget høj grad er tilfældet, hvorimod 33 pct. af kommunerne oplever, at typologien kun i mindre grad eller slet ikke understøtter deres arbejde, jf. figur 5.

Figur 5: Kommunernes vurdering af graden, hvormed de nye plejefamilietyper understøtter arbejdet med at differentiere støtten til plejefamilier og plejebørn

Anm.: N=77 kommuner.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Kommunerne havde mulighed for at uddybe deres svar på spørgsmålet om differentieret støtte, og følgende to pointer går igen på tværs af deres beskrivelser:

- **Tydelighed:** Kommuner, som angiver, at plejefamilietynologien understøtter arbejdet med at differentiere støtten, beskriver, at typologien skaber et fællesfagligt sprog om plejefamiliens kompetencer, og det er tydeligere for kommunen, hvad den enkelte familie kan, og hvad kommunen skal være opmærksom på ved nygodkendte plejefamilier. Rammerne for den nye plejefamilietynologi gør det hertil tydeligere, hvornår plejefamilien har behov for opkvalificering.
- **Plejefamilietynologien kan ikke stå alene:** Der er en overvægt af beskrivelser, som indikerer, at plejefamilietynologien ikke i sig selv understøtter kommunernes arbejde med at differentiere støtten til plejefamilier. Dette er især beskrevet af kommuner, som angiver, at plejefamilietynologien i mindre grad understøtter arbejdet med at differentiere støtten. Kommunerne fremhæver, at støtte- og supervisionsbehovet beror på en konkret individuel vurdering, hvormed typologien ikke i sig selv understøtter, at der ydes differentieret støtte. Plejefamilier godkendt inden for samme plejefamilietytype kan have forskellige forudsætninger for at løse opgaven, som de står overfor, og dermed også have forskellige støttebehov hertil. Hertil beskrives det, at støtten til plejefamilier blev differentieret inden lovændringens ikrafttrædelse, hvormed praksis ikke er ændret efter indførelsen af den nye typologi.

4. Delinitiativ 2: Mere ensartet godkendelse og nyt vidensbaseret grundkursus

Delinitiativ 2 omhandler indførelsen af nye krav til socialtilsynenes godkendelse af plejefamilier. For at sikre en ensartet godkendelse af almene, forstærkede og specialiserede plejefamilier på tværs af socialtilsynene er der fra juli 2019 indført et systematisk godkendelseskoncept. Konceptet har til formål at understøtte, at plejefamilieansøgers egnethed afdækkes systematisk på tværs af socialtilsynene. Som en del af godkendelseskonceptet er der blevet udviklet et nationalt vidensbaseret grundkursus til plejefamilier, som alle plejefamilieansøgere, der godkendes af socialtilsynene, skal gennemføre med det formål at ruste plejefamilieansøgeren til at varetage kommende plejeopgaver (Udmøntning af satspuljen for 2018-2021). Godkendelseskonceptet er udviklet af Socialstyrelsens Auditfunktion, som også har understøttet implementeringen af grundkurset hos socialtilsynene.

I dette kapitel inddrages resultater om godkendelsesprocessen for netværksplejefamilier med det formål at tilvejebringe viden om netværksplejefamiliernes erfaringer med godkendelsesprocessen og perspektivere dette til fundene for de generelt godkendte plejefamilier. Netværksplejefamilier godkendes af den anbringende kommune og er ikke omfattet af de lovændringer, der er indført som led i udmøntningen af delinitiativ 2. Der er således ikke samme lovgivningskrav om et systematisk godkendelseskoncept og grundkursus, som skal anvendes af socialtilsynene i forbindelse med godkendelse af plejefamilier. Netværksplejefamilier godkendes til et konkret barn af den anbringende kommune, og det er kommunen, der i forbindelse med godkendelsen, skal tilbyde netværksplejefamilien et grundkursus i at være plejefamilie, jf. servicelovens § 66 b, stk. 2. Indholdet i såvel godkendelsesprocessen og grundkurset fastlægges af den enkelte kommune, og det kan derfor variere på tværs af landet.

Opsummering af evalueringens fund

- Variationerne i sagsbehandlingstiden på tværs af socialtilsynene og forskelle i socialtilsynenes organisering indikerer, at der på tværs af socialtilsynene kan være uensartet praksis i måden at tilrettelægge godkendelsesprocessen på. Der er ikke krav om, at Socialtilsynene skal organisere sig på samme måde.
- På trods af forskelle i socialtilsynenes organisering indikerer evalueringen, at godkendelseskonceptet sikrer systematik og ensartet faglig praksis for godkendelse af plejefamilier på tværs af socialtilsynene. Plejefamilier gennemgår i vid udstrækning de obligatoriske elementer i det nye godkendelseskoncept under deres godkendelse til plejefamilie.
- Socialtilsynene vurderer overordnet set, at redskaberne i godkendelseskonceptet og grundkurset bidrager til at afdække plejefamiliernes egnethed og tilvejebringer informationer, som socialtilsynene kun i nogen grad var i besiddelse af før implementeringen af godkendelseskonceptet.

- Grundkurset klæder plejefamilierne på til at være plejefamilie. Særligt de almene plejefamilier vurderer i høj grad, at grundkurset ruste dem til den kommende plejeopgave.
- En større andel af nygodkendte netværksplejefamilier har ikke modtaget grundkursus, hvilket formentlig kan henledes til, at de først modtager grundkurset, efter at de har fået barnet i pleje. Netværksplejefamilier er ikke omfattet af socialtilsynenes godkendelseskoncept.

I dette kapitel præsenteres det indledningsvis, hvordan socialtilsynene har implementeret godkendelseskonceptet. Dette belyses via nøgletal for sagsbehandlingstid i forbindelse med godkendelse af plejefamilieansøgere samt med data fra spørgeskemaer og interviews med socialtilsyn, som belyser, hvordan socialtilsynene anvender godkendelseskonceptet. Dernæst behandles det, hvordan plejefamilierne, tilsynene og kommunerne vurderer grundkurset i forhold til at ruste plejefamilierne til opgaven som plejeforældre. Afslutningsvis præsenteres netværksplejefamiliernes vurdering af godkendelsesprocessen. Der gøres opmærksom på, at netværksplejefamilier ikke er omfattet af delinitiativ 2.

4.1. Socialtilsynenes organisering og sagsbehandlingstid i forbindelse med godkendelse af plejefamilieansøgere

Godkendelseskonceptet indeholder ikke krav til socialtilsynenes organisering eller sagsbehandlingstid for godkendelser af plejefamilier, dog kan dette give et billede af forskelle og ligheder i socialtilsynenes tilgang til og organisering af deres godkendelsespraksis.

Socialtilsynene organiserer sig forskelligt

I spørgeskemaundersøgelsen blev socialtilsynene spurgt til, hvordan de har organiseret godkendelsen af plejefamilieansøgere efter lovændringens ikrafttræden. I tabel 2 ses det, at fire ud af fem socialtilsyn har organiseret arbejdet med godkendelse af nye plejefamilier hos tilsynskonsulenter, som udelukkende/primært arbejder med godkendelser, mens et socialtilsyn har organiseret arbejdet hos tilsynskonsulenter, som både arbejder med godkendelser og driftstilsyn. De tilsynskonsulenter, som både arbejder med godkendelser og driftstilsyn, vil i gennemsnit over et år varetage færre godkendelser, men til gengæld er der flere tilsynskonsulenter at fordele antallet af ansøgningerne ud på. På baggrund af data fra evalueringen kan det ikke konkluderes, om dette har en betydning for kvaliteten af, hvordan tilsynene arbejder med godkendelseskonceptet.

Tabel 2: Socialtilsynenes organisering i forbindelse med godkendelsen af plejefamilier

Organisering i forbindelse med godkendelser	Antal
Tilsynskonsulenter arbejder udelukkende/primært med godkendelse af plejefamilier	4
Tilsynskonsulenter arbejder både med godkendelse og driftstilsyn af plejefamilier	1
Total	5

Anm.: N=5 socialtilsyn.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til socialtilsynene. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Variation i sagsbehandlingstiden på tværs af socialtilsyn

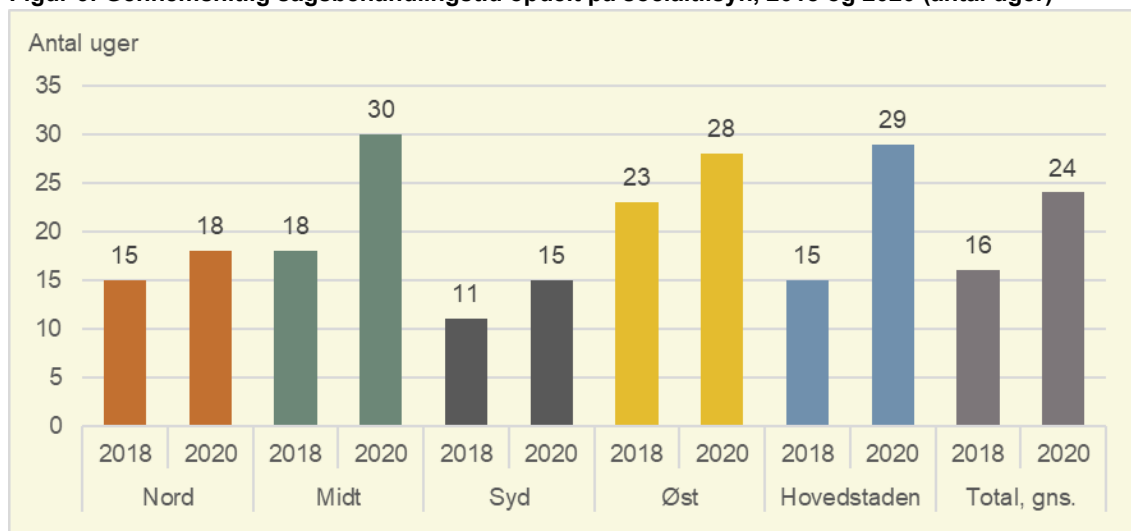
Implementeringen af det nye godkendelseskoncept har medført en ny faglig praksis for godkendelse af plejefamilieansøgere i socialtilsynene, hvilket kan have haft en påvirkning på sagsbehandlingstiden for godkendelse af plejefamilier.

Sagsbehandlingstiden for godkendelse af plejefamilieansøgere er fra 2018 til 2020 i gennemsnit forlænget med 8 uger, og der observeres en øget sagsbehandlingstid i alle socialtilsyn, jf. figur 6. Socialtilsyn Hovedstaden og Midt har haft den største stigning i sagsbehandlingstid på henholdsvis 14 og 12 uger i gennemsnit. For Socialtilsyn Syd, Nord og Øst er sagsbehandlingstiden steget mellem 3-5 uger i gennemsnit fra 2018 til 2020. Socialtilsyn Syd har den laveste sagsbehandlingstid i 2020 på 15 uger i gennemsnit efterfulgt af Socialtilsyn Nord med en sagsbehandlingstid på 18 uger.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid varierer med op til 12 uger i 2018 og op til 15 uger i 2020, hvilket indikerer, at der er kommet en større forskel i sagsbehandlingstid tilsynene imellem.

En række faktorer kan være medvirkende til den øgede sagsbehandlingstid. Socialtilsyn Hovedstaden skriver i deres årsrapport, at stigningen i sagsbehandlingstiden i 2020 først og fremmest skyldes implementeringen af det nye godkendelseskoncept for plejefamilier. Flere socialtilsyn skriver også, at stigningen kan skyldes aflysninger af grundkurser som følge af COVID-19-restriktioner (Socialstyrelsen, 2021). I interviewene med socialtilsynene påpeges det, at et faldende antal ansøgere har betydet, at socialtilsynene har udbudt færre grundkurser, hvilket har været en medvirkende faktor til, at sagsbehandlingstiden er blevet forlænget, da den ekstra tid, der går, før plejefamilien kommer på grundkursus, tæller med i den samlede sagsbehandlingstid.

Figur 6: Gennemsnitlig sagsbehandlingstid opdelt på socialtilsyn, 2018 og 2020 (antal uger)

Anm.: N=5 socialtilsyn. Tallene er oprundet til hele uger. Tallene kan variere fra socialtilsynenes årsrapporter, da Socialstyrelsen har valideret tallene ved eventuelle uoverensstemmelser i opgørelser på tværs af socialtilsynene.

Kilde: De fem socialtilsyn.

Socialtilsynene fortæller også i interviewet, at de oplever, at plejefamilier ikke altid har mulighed for at prioritere at deltage i grundkurserne, og at ansøgere kan udskyde starttidspunktet for kur-

set ad flere omgange. Tiden, fra socialtilsynene modtager en ansøgning til plejefamilie, til plejefamilien er godkendt, vil dermed stige, hvis ansøger udskyder starttidspunkt for grundkursus. Det blev i den forbindelse fremhævet, at der er forskellig praksis i hvert socialtilsyn i forhold til at håndtere denne problematik. Et socialtilsyn fortæller, at inden familien ansøger om at blive plejefamilie, går socialtilsynet i dialog med familien med henblik på at kortlægge, hvornår familien kan deltage på et af de kommende grundkurser. Hvis familien ikke kan deltage på et af de først-kommende kurser, opfordres familien til at søge på et senere tidspunkt, hvormed sagsbehandlingen ikke formelt startes op, hvilket kan medvirke til at holde sagsbehandlingstiden nede. Dette kan indikere, at forskellene i sagsbehandlingstiden ikke skyldes variationer i selve afviklingen af kurset, men forskelligartede arbejdsgange i forhold til sagsbehandling.

Variationerne i sagsbehandlingstiden på tværs af socialtilsynene og forskelle i socialtilsynenes organisering indikerer dog samlet set, at der på tværs af socialtilsynene kan være forskelligheder i måden at tilrettelægge godkendelsesprocessen på.

4.2. Ensartet tilgang til godkendelseskonceptet

Godkendelseskonceptet skal sikre, at socialtilsynet foretager en grundig undersøgelse af ansøgerfamilierne, herunder sikre, at kvaliteten i ansøgerfamilien afdækkes systematisk og målrettet, jf. lov om socialtilsyn, § 6. Samtidig er formålet også at sikre en ensartet godkendelse af plejefamilier på tværs af de fem socialtilsyn. Konceptet understøtter vurderingen af væsentlige forhold i kvalitetsmodellen⁸ og beskriver procedurer for, hvordan ansøgere skal godkendes.

Boks 1: Godkendelseskonceptet består af følgende centrale elementer:

Grundkursus: Socialtilsynet skal som led i godkendelsen tilbyde ansøgere et grundkursus i at være plejefamilie. Formålet med grundkurset er at ruste ansøgerne til opgaven og give socialtilsynet informationer om plejefamiliernes kompetencer. Grundkurset skal have et omfang svarende til to gange to dage.

Besøg i ansøgers hjem: Socialtilsynet skal aflægge minimum to besøg i ansøgers hjem. Det ene besøg skal aflægges inden påbegyndelse af grundkurset. Det andet besøg skal aflægges, efter at ansøger har gennemført de første to kursusdage i grundkurset. Formålet med de to besøg er blandt andet at observere familiens samspil, at afdække ansøgers mentaliseringsressourcer og at afdække ansøgers hjemmeboende børns perspektiver på, hvordan det er at være barn i familien. I forbindelse med besøgene skal socialtilsynet anvende tre redskaber, som understøtter afdækning og vurdering af ansøgers forudsætning og forventede evne til at levere den fornødne kvalitet som plejefamilie:

- Redskab til socialtilsynets afdækning af ansøgers mentaliseringsressourcer
- Redskab til socialtilsynets observation af familiedynamik
- Redskab til socialtilsynets afdækning af hjemmeboende børns perspektiver.

Afsluttende samtale med ansøger: Forud for afgørelsen om godkendelse, jf. lov om socialtilsyn, § 5, skal socialtilsynet afholde en samtale med ansøger med henblik på at drøfte socialtilsynets konklusioner på godkendelsesprocessen, herunder tilsynets overvejelser om, hvilken plejefamilietype socialtilsynet vurderer, at ansøgeren kan godkendes til. I vurderingen skal indgå ansøgenes refleksioner på baggrund af godkendelsesforløbet, herunder vurdering af egne ressourcer og begrænsninger i forhold til at drage omsorg for et plejebarns udvikling og evt. særlige behov.

⁸ Socialtilsynet skal godkende og føre driftsorienteret tilsyn med alle tilbud og plejefamilier, som er omfattet af lov om socialtilsyn. Kvalitetsmodellen er en ramme, som socialtilsynet skal anvende i vurderingen af, om et tilbud eller en plejefamilie har den fornødne kvalitet. For mere information se: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialtilsyn/haandbog-for-socialtilsyn/kvalitetsmodel>.

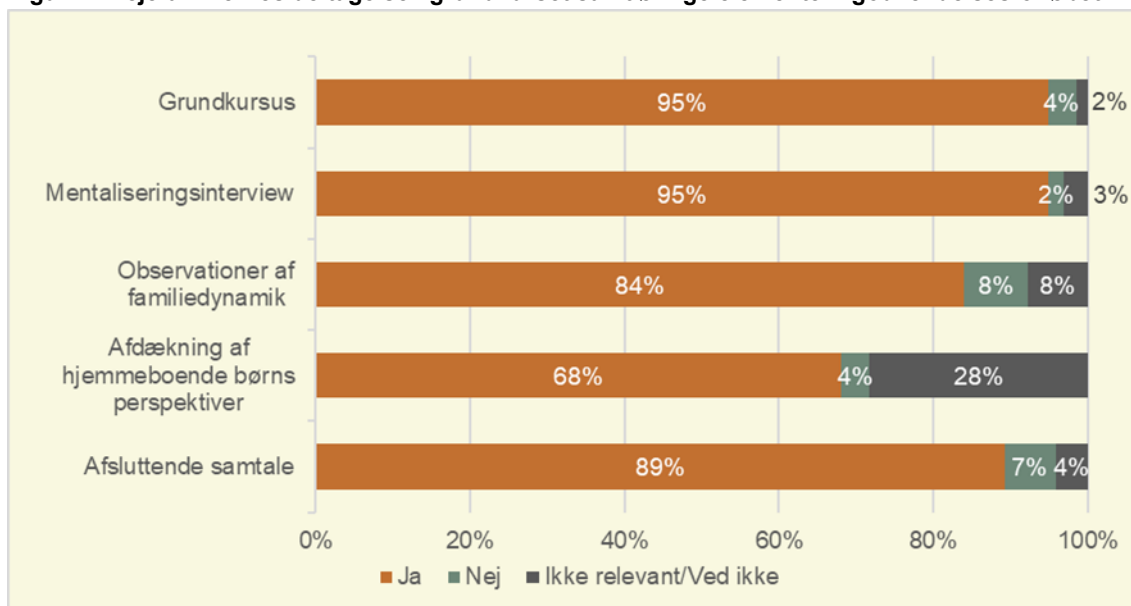
Godkendelseskonceptet sikrer systematik og ensartet faglig praksis

Plejefamilier, som har ansøgt om at blive plejefamilie siden juli 2019, blev i spørgeskemaundersøgelsen spurgt til, om socialtilsynet i forbindelse med godkendelsen har anvendt de obligatoriske elementer i godkendelseskonceptet.

Det vurderes overordnet set, at plejefamilierne får et ensartet godkendelsesforløb, da de i vid udstrækning modtager de forskellige godkendelseselementer på tværs af socialtilsynene. Figur 7 viser, at 95 pct. af plejefamilierne henholdsvis har modtaget det obligatoriske grundkursus, og at socialtilsynene har afholdt mentaliseringsinterview. Der er i størstedelen af plejefamilierne (84 pct.) også blevet foretaget observationer af familiedynamikken i forbindelse med socialtilsynets besøg i hjemmet⁹. Spørgeskemaundersøgelsen til plejefamilierne viser, at socialtilsynene i vid udstrækning aflægger to besøg i ansøgers hjem, jf. tabel 7, bilag 2.

Plejefamilierne tilkendegiver i spørgeskemaet, at socialtilsynenes afdækning af hjemmeboende børns perspektiver på at være plejefamilie har fundet sted i 68 pct. af plejefamilierne. Socialtilsynenes afdækning af hjemmeboende børns perspektiver på at være plejefamilie bliver kun foretaget hos de ansøgere, som har børn, der i udgangspunktet er hjemmeboende børn. 89 pct. af plejefamilierne angiver, at socialtilsynene har afholdt en afsluttende samtale med familien inden afgørelsen om godkendelsen.

Figur 7: Plejefamiliernes deltagelse i grundkurset samt øvrige elementer i godkendelsesforløbet

Anm.: N=194 plejefamilier. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, som ansøgte om at blive plejefamilie efter d. 1. juli 2019.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Socialstyrelsen har tilbudt processtøtte og undervisning til socialtilsynene i 2019, og socialtilsynene har hertil fra 2020 til 2021 deltaget i et netværk med Socialstyrelsens Auditfunktion. Formålet med disse aktiviteter har været at sikre en ensartet implementering af godkendelseskonceptet på tværs af socialtilsynene.

⁹ Der skal i tolkningen af dette fund tages forbehold for, at det kan være vanskeligt for plejefamilierne at vurdere, hvornår der har fundet observationer sted, hvormed en underrapportering kan have fundet sted.

Alle socialtilsyn har i spørgeskemaundersøgelsen vurderet, at godkendelseskonceptet i høj eller i meget høj grad sikrer, at socialtilsynet foretager en grundig undersøgelse af ansøgerfamilien, hvor kvaliteten i ansøgerfamilien afdækkes systematisk og målrettet, jf. tabel 8, bilag 2.

Dette understøttes i interviewene med socialtilsynene, hvor alle de fire deltagende socialtilsyn tilkendegiver, at godkendelseskonceptet er med til at sikre mere ensartethed i selve godkendelserne af ansøgere, og denne ensartethed i godkendelser både kommer til udtryk internt og på tværs af socialtilsynene. Socialtilsynene oplever, at godkendelseskonceptet er gennemsigtigt, i forhold til hvad tilsynene skal gøre, og hertil hvordan det skal gøres, hvilket er med til at sikre ensartethed på tværs af landet. Det bliver eksempelvis nævnt, at konceptet har givet socialtilsynene nogle værktøjer til systematisk at beskrive det, som tidligere var vanskeligt at dokumentere.

Socialtilsynene har hertil oprettet deres eget faglige netværk, hvor fire ud af fem socialtilsyn deltagere med henblik på at sikre en ensartet omsætning af godkendelseskonceptet via sparring og drøftelser relateret til deres godkendelsespraksis.

Samlet set kan det på baggrund af evalueringens fund konkluderes, at principperne i det nye godkendelseskoncept anvendes og understøtter en systematisk afdækning af kvaliteten i ansøgers egenskaber som plejefamilie.

4.3. Understøtter godkendelseskonceptet, at plejefamiliernes egnethed bliver afdækket?

De forskellige elementer og redskaber i godkendelseskonceptet har blandt andet til formål at afdække og vurdere familiernes egnethed i forhold til at indtage rollen som plejefamilie (Udmøntning af satspuljen for 2018-2021). Godkendelseskonceptet skal derudover sikre, at plejefamilieansøgere får tilstrækkelig viden om livet som plejefamilie til at kunne tage kvalificeret stilling til ønsket om at blive plejefamilie og klæde dem på til at kunne varetage opgaven som plejefamilie (Socialtilsyn Øst, 2022).

Mentaliseringsredskabet understøtter faglig vurdering af plejefamilierne

Godkendelseskonceptet består som nævnt af en række trin, redskaber og elementer (se boks 1). Socialtilsynene vurderer overordnet set, jf.

tabel 3, at både grundkurset og redskaberne bidrager til deres vurdering af ansøgers kompetencer. Det er især redskabet til afdækning af ansøgers mentaliseringsressourcer og redskab til afdækning af hjemmeboende børns perspektiver i ansøgerfamilier, som socialtilsynene i høj grad vurderer understøtter deres afdækning af ansøgers egnethed.

Socialtilsynene fortæller, at godkendelseskonceptet er mere omfattende sammenlignet med tidligere, men at det sikrer et større kendskab til og giver et tydeligere billede af plejefamilieansøgere. I interviewet uddyber socialtilsynene, at mentaliseringsredskabet er en hjælp til at beskrive det, der tidligere var en mavefornemmelse, og det, som kunne være svært at dokumentere. Socialtilsynene nævner også, at afdækning af hjemmeboende børns perspektiver giver dem informationer, som de ikke tidligere fik. Socialtilsynene vurderer, at redskaberne bidrager til at højne kvaliteten i godkendelserne, og de giver udtryk for, at det kan ses i en stigning i antallet af ansøgere, der får afslag, og antallet, der trækker ansøgningen tilbage. Der er gennemsnitligt sket en

stigning fra 2018 til 2020 i antallet af plejefamilieansøgere, som får afslag på en ansøgning¹⁰, hvilket kan ses som et udtryk for, at det er blevet mere tydeligt med godkendelseskonceptet, hvad der udgør kvalitet hos plejefamilieansøgere.

De kommunale ledere fortæller i interviewene, at det nye koncept ikke er en garanti for nygodkendte plejefamiliers egnethed. Kommunerne oplever, at de ikke altid er enige i, hvilken plejefamilietype plejefamilien er godkendt til, sammenholdt med hvilke kompetencer kommunerne oplever, at plejefamilien har. Det fremgår dog af interviewene, at denne problemstilling også var gældende, før det nye godkendelseskoncept blev indført.

Tabel 3: Socialtilsynenes vurdering af, om grundkursus og redskaberne i godkendelseskonceptet bidrager til, at plejefamiliens egnethed bliver afdækket

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad
Grundkursus			
- sikrer grundkurset relevante oplysninger om ansøgernes kompetencer	1	2	2
Redskab til afdækning af ansøgers mentaliseringsressourcer bidrager til socialtilsynets vurdering af:			
- ansøgers kompetencer i forhold til at drage omsorg for barnets særlige behov, udvikling og opdragelse	2	3	-
- ansøgers kompetencer i forhold til at etablere og fastholde tilknytning til plejebarnet	1	4	-
Redskab til observation af familiedynamik i ansøgerfamilier bidrager til socialtilsynets vurdering af:			
- hvorvidt ansøger vurderes at kunne tilbyde et plejebarn trygge og stabile rammer	-	4	1
- hvorvidt familiedynamikken er hensigtsmæssig i forhold til at give et plejebarn trygge og stabile rammer	-	5	-
Redskab til afdækning af hjemmeboende børns perspektiver i ansøgerfamilier bidrager til socialtilsynets vurdering af:			
- hjemmeboende børns perspektiver på, hvordan det er at være barn i ansøgerfamilien	1	4	-

Anm.: N=5 socialtilsyn.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til socialtilsynene. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Plejefamilierne oplever, at godkendelsesforløbet klæder dem på

Plejefamilierne vurderer, at godkendelsesforløbet som helhed fungerer godt og klæder dem på til at være plejefamilie. Godkendelsesforløbet bidrager til, at plejefamilien reflekterer over egne ressourcer og begrænsninger, og forløbet er medvirkende til, at plejefamilien bliver bevidst om, hvorvidt dens kompetencer matcher et plejebarns støttebehov, jf. tabel 4. De kommunale ledere giver i interviewene udtryk for, at de for nuværende ikke har grundlag for at vurdere, om plejefamilier godkendt efter det nye godkendelseskoncept er bedre rustet sammenlignet med plejefamilier, der er godkendt før juli 2019, da der er relativt få plejefamilier, som er blevet godkendt

¹⁰ I perioden 2018 til 2020 er der i gennemsnit sket en stigning i andelen af ansøgningerne til plejefamilie, som får afslag, fra 5 pct. til 9 pct. Der er dog store variationer mellem socialtilsynene, så afslagene spænder fra 2 pct. til 13 pct. af alle ansøgningerne i 2020. Socialtilsyn Nord, Midt og Syd har oplevet en stigning i andelen af afslag på 6-7 procentpoint fra 2018 til 2020, mens Socialtilsyn Øst og Hovedstaden har oplevet et mindre fald, jf. Figur 17.

siden juli 2019. En kommunal leder udtrykker, at de til stadighed kan opleve, at det kommer bag på nygodkendte plejefamilier, hvad de går ind til.

Tabel 4: Plejefamiliernes vurdering af det nye godkendelsesforløb

	Andelen, der svarer i høj eller i meget høj grad (pct.)
Godkendelsesforløbet fungerede som helhed godt	78
Godkendelsesforløbet bidrog til refleksion over egne ressourcer og begrænsninger	74
Godkendelsesprocessen har medvirket til bevidsthed om match mellem egne kompetencer og barnets støttebehov	70

Anm.: N=186 plejefamilier. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, som ansøgte om at blive plejefamilie efter d. 1. juli 2019. Alle svarkategorier er vist i figur 2, bilag 2.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Grundkurset ruster plejefamilierne

Vendes blikket specifikt mod grundkurset og plejefamiliernes vurdering heraf, ses der at være en variation på tværs af plejefamilietyper, jf. tabel 5. Almene plejefamilier vurderer i højere grad, at grundkurset ruster dem sammenlignet med de forstærkede og specialiserede plejefamilier. Det skal bemærkes, at opgørelsen baserer sig på et mindre antal plejefamilier, hvorfor resultatet skal tolkes med forsigtighed.

Evalueringen kan ikke give entydigt svar på, hvorfor de specialiserede plejefamilier oplever sig som mindre rustet. En årsag kan være, at en specialiseret plejefamilie som udgangspunkt ofte har omfattende erfaring med at arbejde med (udsatte) børn og unge og vil derudover have særlige uddannelsesmæssige kvalifikationer (Socialstyrelsen, 2022), som samlet ruster dem til at være plejefamilie, hvorfor grundkurset kan opleves som *basalt* i forhold til denne type af plejefamilier.

I interviewet med nygodkendte plejefamilier fortæller en specialiseret plejeforælder dog, at grundkurset var rigtig godt, og at de efter deres deltagelse på grundkurset følte sig godt rustet til at blive plejefamilie. Vedkommende uddyber, at trods det at have mange års erhvervs erfaring fra det specialiserede socialområde gav forløbet mange refleksioner over, hvad det vil betyde for deres familie og familiedynamik at få et plejebarn ind i familien.

Ses der på socialtilsynene, vurderer de alle, at grundkurset i høj eller i meget høj grad ruster ansøgerne til at være plejefamilie, jf. tabel 9, bilag 2. De fire socialtilsyn, som har medvirket i interviewet, giver også her udtryk for, at de oplever, at grundkurset ruster plejefamilier. Samtidig bliver det dog pointeret, at plejefamilierne udelukkende får en grundlæggende viden. De fortæller, at de i tilbagemeldingerne fra plejefamilierne ser et ønske om at udvide varigheden af grundkurset, da plejefamilierne kan opleve, at undervisningen er meget komprimeret. Samtidig ser socialtilsynene, at plejefamilierne har et ønske om, at der skal være en opfølgning på grundkurset, efter de har fået et barn anbragt, så de bedre kan perspektivere undervisningen til den nye situation, de står i.

Tabel 5: Plejefamiliers vurdering af, om grundkurset har rustet plejefamilien til at varetage opgaven som plejefamilie, opdelt på godkendelsestypologi

	Andelen, der svarer i høj eller i meget høj grad (pct.)	N
Almen plejefamilie	67	100
Forstærket plejefamilie	59	64
Specialiseret plejefamilie	50	12
Total	63	176

Anm.: N=176 plejefamilier. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, som ansøgte om at blive plejefamilie efter d. 1. juli 2019, og som har deltaget i grundkurset. Alle svarkategorier er vist i figur 3, bilag 2.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

4.4. Netværksplejefamilier: Grundkursus og godkendelse af anbringende kommune

I dette afsnit præsenteres resultater om godkendelsesprocessen for netværksplejefamilier med det formål at tilvejebringe viden om netværksplejefamiliernes erfaringer med godkendelsesprocessen og perspektivere dette til fundene for de generelt godkendte plejefamilier.

En netværksplejefamilie godkendes af den anbringende kommune til at have et bestemt barn eller ung i pleje, som de har en relation til. Netværksplejefamilien kan kun godkendes, hvis familien har de fornødne ressourcer til at give barnet eller den unge den støtte og omsorg, der er behov for, eventuelt suppleret med professionel støtte eller behandling udefra.

Netværksplejefamilier skal dog, ligesom alle andre plejefamilier, gennemføre et grundkursus i at være plejefamilie for at blive godkendt som netværksplejefamilie, og det er kommunen, der i forbindelse med godkendelsen skal tilbyde netværksplejefamilien et grundkursus i at være plejefamilie. Kurset skal som minimum have en varighed svarende til fire hele kursusdage, jf. serviceovens § 66 b, stk. 2. Der er ikke fastsat yderligere lovgivningskrav, som specificerer indholdet i godkendelsen og grundkurset til netværksplejefamilier.

Godkendelsesforløbet klæder ikke netværksplejefamilier på i samme grad som de generelt godkendte plejefamilier

Sammenlignet med de generelt godkendte plejefamilier vurderer en lavere andel af netværksplejefamilierne i høj eller i meget høj grad, at godkendelsesforløbet fungerer godt og klæder dem på til at være netværksplejefamilie, jf. tabel 6. Lidt over halvdelen af netværksplejefamilierne vurderer, at godkendelsesforløbet i høj eller i meget høj grad bidrager til refleksion over egne ressourcer og begrænsninger og medvirker til bevidsthed om, hvorvidt deres kompetencer matcher et plejebarns støttebehov. Til sammenligning gør dette sig gældende for 74 pct. og 70 pct. af de plejefamilier, som godkendes via det nye godkendelseskoncept i socialtilsynene.

Tabel 6: Netværksplejefamiliers vurdering af godkendelsesforløbet sammenlignet med generelt godkendte plejefamilier

	Netværks- plejefamilier:	Generelt godkendte plejefamilier:
	Andelen, der svarer i høj eller i meget høj grad (pct.)	Andelen, der svarer i høj eller i meget høj grad (pct.)
Godkendelsesforløbet fungerede som helhed godt	67	78
Godkendelsesforløbet bidrog til refleksion over egne ressourcer og begrænsninger	53	74
Godkendelsesprocessen har medvirket til bevidsthed om match mellem egne kompetencer og barnets støttebehov	59	70

Anm.: N=86 netværksplejefamilier. N=186 plejefamilier. Opgørelsen er baseret på netværksplejefamilier og plejefamilier, som har ansøgt om at blive plejefamilie d. 1 juli eller derefter. Alle svarkategorier er vist i figur 2 og figur 4, bilag 2. Netværksplejefamilier godkendes af den anbringende kommune, og der er ikke samme lovgivningskrav om et systematisk godkendelseskoncept og grundkursus, som skal anvendes af socialtilsynene i forbindelse med godkendelse af generelt godkendte plejefamilier.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

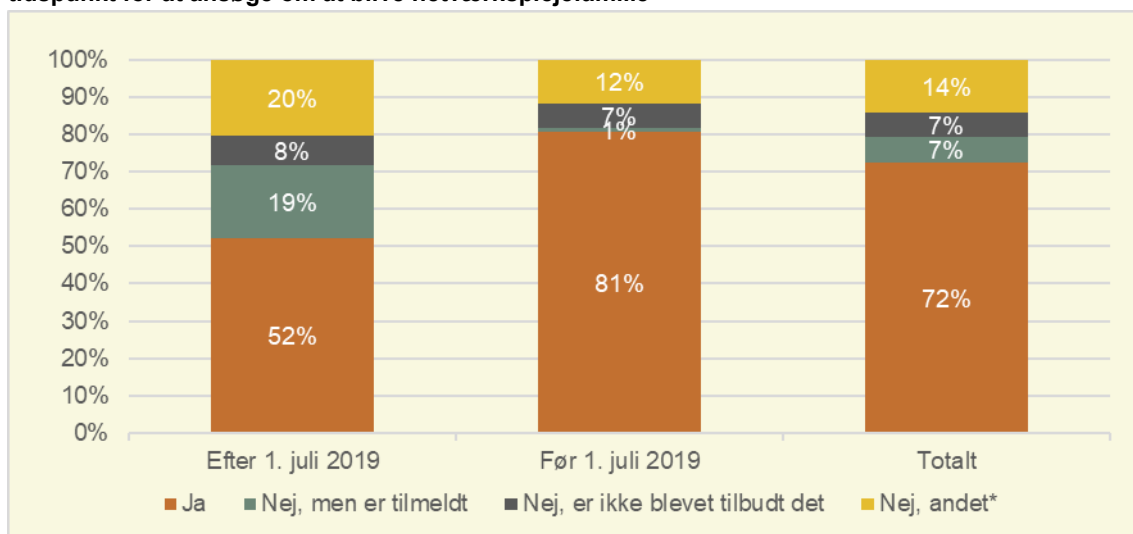
Netværksplejefamilier modtager grundkursus, efter de har fået barnet i pleje

Færre netværksplejefamilier har været på grundkursus i forbindelse med godkendelsen til netværksplejefamilie sammenlignet med de generelt godkendte plejefamilier¹¹. Ud af netværksplejefamilierne, som har ansøgt om at blive netværksplejefamilier siden juli 2019, er det 52 pct., som har været på grundkursus, jf. figur 8. Hertil er der 19 pct., som er tilmeldt et grundkursus. Til sammenligning har 81 pct. af netværksplejefamilierne, som har ansøgt om at blive plejefamilie før 1. juli 2019, deltaget på et grundkursus.

Netværksplejefamilierne, som ikke har været på grundkurset eller afventer at modtage et grundkursus, begrundet det blandt andet med COVID-19-situationen, eller at de grundet andre årsager ikke har haft mulighed for at deltage i et grundkursus.

¹¹ 95 pct. af de nygodkendte almene, forstærkede og specialiserede plejefamilier har været på grundkursus, jf. figur 10.

Figur 8: Netværksplejefamiliers tilkendegivelse af, om de har været på grundkursus, opdelt efter tidspunkt for at ansøge om at blive netværksplejefamilie

Anm.: N=339 netværksplejefamilier, n=88 (efter), n=213 (før). I totalen indgår yderligere 17 netværksplejefamilier, som ikke ved, hvornår de har ansøgt om at blive netværksplejefamilie. *Kategorien dækker over netværksplejefamilier, som ikke har været på grundkursus, blandt andet grundet COVID-19.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Netværksplejefamilier skal gennemføre et grundkursus, inden eller hurtigst muligt efter de modtager et barn eller en ung i pleje, jf. bekendtgørelsen om plejefamilier, § 11, stk. 3. I spørgeskemaet tilkendegiver langt hovedparten af netværksplejefamilierne, at de har været på grundkursus, efter de har fået barnet i pleje (87 pct.), jf. figur 5, bilag 2. Lidt over halvdelen af netværksplejefamilierne har været på grundkursus inden for de første 6 måneder af netværksanbringelsen, mens 20 pct. har haft barnet i netværkspleje i mere end 1 år, inden de har været på grundkursus, jf. figur 6, bilag 2.

Vendes blikket mod netværksplejefamiliernes vurdering af, om grundkurset rustede dem til at varetage opgaven som netværksplejefamilier, tilkendegiver 50 pct., at dette i høj eller i meget høj grad er tilfældet, jf. tabel 7. Til sammenligning vurderer henholdsvis 67 pct. almene og 59 pct. forstærkede plejefamilier, at grundkurset rustede dem. Det skal bemærkes, at den anbringende kommune kan vælge at tilbyde eget grundkursus til netværksplejefamilier eller tilkøbe dette ved et socialtilsyn eller anden ekstern leverandør¹². Der er således ikke lovkrav til indholdet i grundkurset til netværksplejefamilier, og disse kan derfor variere på tværs af landet.

¹² Det kan på baggrund af spørgeskemadata ikke opgøres, hvilket grundkursus netværksplejefamilier har modtaget.

Tabel 7: Netværksplejefamiliers vurdering af grundkurset sammenlignet med generelt godkendte plejefamilier

	Andelen, der svarer i høj eller i meget høj grad (pct.)	N
Netværksplejefamilier	50	46
Almene plejefamilier	67	100
Forstærkede plejefamilier	59	64
Specialiserede plejefamilier	50	12

Anm.: N=222 plejefamilier. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, som har ansøgt om at blive plejefamilie efter d. 1. juli 2019, og som har været på grundkursus. Alle svarkategorier er vist i figur 3 og figur 7, bilag 2.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Netværksplejefamilierne fortæller i interviewene, at dele af undervisningen på grundkurset ved socialtilsynene ikke var målrettet netværksplejefamilier. En netværksplejeforælder med teenagebørn i netværkspleje udtrykker, at det ikke er relevant at lære om små børn og deres udvikling, da de fremadrettet ikke får andre børn i pleje grundet deres konkrete godkendelse. Samtidig fortæller netværksplejefamilierne, at grundkurset ved socialtilsynet har rustet dem, da de havde mulighed for at drøfte konkrete udfordringer og erfaringer relateret til deres plejeopgave med andre. Dette var muligt, da de deltog i kurset, efter de havde fået børnene i pleje. Netværksplejefamilierne udtrykker også, at grundkurset oplyste dem om gældende lovgivning og lærte dem om indlæringspædagogiske tilgange.

5. Delinitiativ 3: Tæt støttede opstartsforløb og familieplejekonsulenter

Delinitiativ 3 indeholder to primære ændringer relateret til den støtte, som plejefamilier modtager, når et barn eller en ung anbringes i plejefamilien. Disse ændringer gælder alle typer af plejefamilier og anbringelsesformer, herunder netværksplejefamilier og aflastningsfamilier. Kommunerne, der har ansvaret for plejefamiliers supervision og efteruddannelse, har siden juli 2019 skullet yde intensiv støtte til plejefamilier i begyndelsen af en anbringelse. Kommunerne kan vælge at tilbyde intensiv støtte i form af Socialstyrelsens Tæt støttede opstartsforløb (herefter tsop)¹³.

Der er hertil indført et krav om, at støtten til plejefamilien skal ydes af en anden person end den, der aftaler honorering og andre vilkår med plejefamilien.

Den anbringende kommune skal sørge for, at plejefamilien under anbringelsen løbende gennemfører den fornødne efteruddannelse, og kommunen skal sikre, at plejefamilien modtager den fornødne supervision, rådgivning og vejledning i overensstemmelse med plejeopgavens omfang, jf. servicelovens § 66 c. Plejefamilierne er tilsvarende forpligtede til at deltage i efteruddannelsen, jf. bekendtgørelsen om plejefamilier, § 5, stk. 2 og § 12, stk. 2. Som en del af evalueringen på "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" belyses det, om plejefamilier, herunder netværksplejefamilier, har modtaget supervision, supplerende støtte og efteruddannelse.

Opsummering af evalueringens fund

- Kommunerne tilkendegiver, at de i væsentligt omfang har implementeret lovkravet om intensiv støtte. En del plejefamilier oplever dog, at de ikke har modtaget intensiv støtte, og af disse ses en betydelig overvægt af plejefamilier med børn i aflastning.
- Størstedelen af kommunerne har implementeret Socialstyrelsens tsop eller en kombination af tsop og anden intensiv støtte. Kommunerne vurderer, at tsop i væsentligt omfang hjælper plejefamilier godt fra start.
- En større andel af plejefamilier, som har modtaget tsop, vurderer, at tsop er forståelig og kan omsættes i plejefamiliernes hverdag, om end erfarne plejefamilier efterspørger, at undervisningsmodulerne har et højere fagligt niveau.
- Der er en indikation af, at støtten til plejefamilier ydes af en anden person end den, som aftaler honorering og vilkår med plejefamilien. I størstedelen af kommunerne yder familieplejekonsulenten støtte til plejefamilier, mens honorering af plejefamilier varetages af leder og myndighed. Kommunerne fremhæver, at denne funktionsopdeling betyder, at plejefamilierne har en højere grad af åbenhed over for familieplejekonsulenten, fordi

¹³ For mere information se afsnit 5.2 om Socialstyrelsens Tæt støttede opstartsforløb.

konsulenten kan indtage rollen som fortrolig sparringspartner i rådgivnings- og supervisionssituationer.

- Plejefamilierne oplever supervisionen som relevant og udbytterig.
- Kommunerne tilkendegiver, at de tilbyder efteruddannelse efter gældende regler. En større andel plejefamilier, især plejefamilier med børn i aflastning og netværksplejefamilier, har ikke deltaget i de to obligatoriske efteruddannelsesdage i 2020, hvilket primært bliver begrundet med COVID-19-situationen.

I dette kapitel præsenteres undersøgelsens fund vedrørende kommunernes implementering af lovkravet om den intensive støtte med særlig fokus på Socialstyrelsens tsop, herunder kommunernes deltagelse på Socialstyrelsens kompetencekursus i anvendelsen af Socialstyrelsens tsop. Dernæst præsenteres undersøgelsens fund vedrørende den del af delinitiativet, der berører kommuneres organisering, i forhold til at støtten gives af en uvildig person, der ikke er den, plejefamilien aftaler honorering og vilkår med. Afslutningsvis præsenteres undersøgelsens fund vedrørende supervision, supplerende støtte og efteruddannelse af plejefamilier.

5.1. Implementering af intensiv støtte

Siden juli 2019 skal den anbringende kommune sikre, at plejefamilier modtager intensiv støtte i starten af anbringelsen af et barn eller en ung, jf. servicelovens § 66 c, stk. 2. Den intensive støtte skal bygge videre på det obligatoriske grundkursus¹⁴, klæde plejefamilien på i forhold til generelle problemstillinger og derudover være målrettet familiens konkrete behov i forhold til det barn, der er blevet anbragt i familien.

Den intensive støtte skal som udgangspunkt være påbegyndt inden for anbringelsens første halve år, medmindre særlige hensyn til barnet eller den unge taler imod. I de tilfælde skal den intensive støtte senest være gennemført inden for et år fra anbringelsestidspunktet.

Den intensive støtte skal svare til mindst én ekstra kursusdag, således at plejefamilien modtager efteruddannelse svarende til mindst tre hele kursusdage i det første år af anbringelsen. Plejefamilien skal ligeledes tilbydes og er forpligtet til at modtage supervision, rådgivning og vejledning i overensstemmelse med plejeopgavens omfang, jf. bekendtgørelsen om plejefamilier, § 7, stk. 3 og 4.

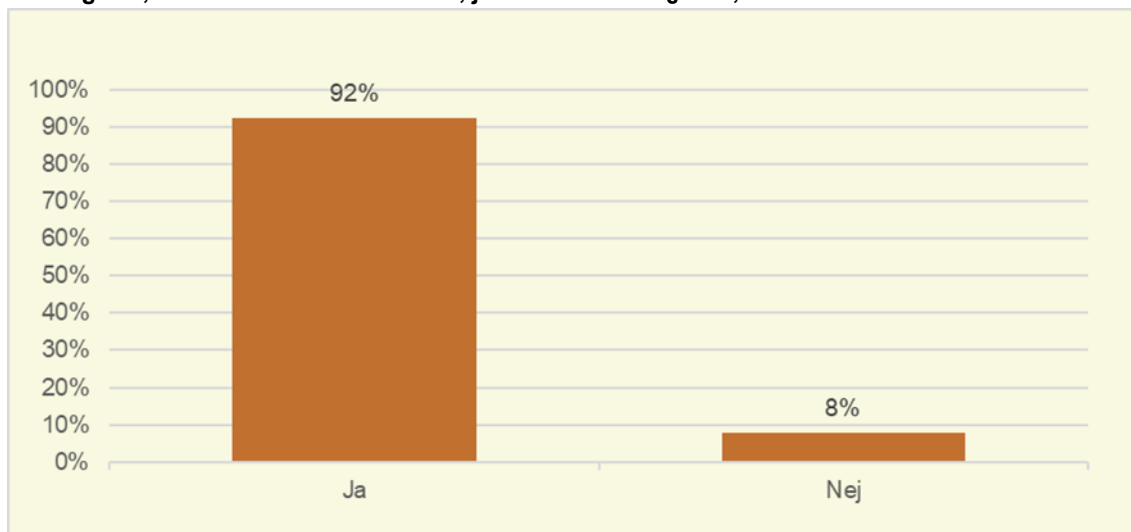
Den intensive støtte er implementeret for plejefamilier med børn og unge i fuldtidspleje

Ud af de adspurgte kommuner tilkendegiver 92 pct., at plejefamilier tilbydes intensiv støtte i starten af hver ny anbringelse¹⁵, jf. figur 9. De kommuner, der tilkendegiver, at plejefamilierne ikke modtager intensiv støtte, begrundet det blandt andet med COVID-19, eller at ledelsesmæssig prioritering har medført en række udfordringer i forhold til at få effektueret den intensive støtte. Nogle kommuner beskriver hertil, at den intensive støtte er givet efter loven, men at det kan være vanskeligt at få etableret støtten i plejefamilierne, og at ressourcer til at yde støtten ikke er fulgt med opgaven. Samlet set indikerer kommunernes besvarelse, at de i altovervejende omfang vurderer, at plejefamilier modtager intensiveret støtte i begyndelsen af hver ny anbringelse, jf. servicelovens § 66 c, stk. 2.

¹⁴ Socialtilsynet skal tilbyde personer, der ansøger om godkendelse som plejefamilie, et grundkursus i at være plejefamilie. Formålet med grundkurset er at ruste ansøgerne til opgaven og give socialtilsynet informationer om plejefamiliernes kompetencer. Grundkurset i at være plejefamilie fremgår af bekendtgørelse af lov om socialtilsyn, § 5 a, stk. 2.

¹⁵ Der er i spørgeskemaundersøgelsen til kommuner ikke spurgt til, om de giver intensiv støtte til plejefamilier med børn i aflastning.

Figur 9: Kommunernes angivelse af, om plejefamilier tilbydes intensiv støtte i starten af enhver ny anbringelse, dvs. inden for det første år, jf. servicelovens § 66 c, stk. 2

Anm.: N=77 kommuner.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Vendes blikket mod plejefamiliernes egne tilkendegivelser af, om de har modtaget intensiv støtte i starten af anbringelsen, tegnes der et mere fragmenteret billede sammenlignet med kommunernes besvarelser. Cirka halvdelen af plejefamilierne, som har fået ét barn i fuldtidspleje siden juli 2019¹⁶, har modtaget intensiv støtte eller er i et igangværende opstartsforløb, mens en mindre andel afventer at modtage et forløb, jf. figur 10. Andelen af plejefamilier, som ikke har modtaget intensiv støtte, er størst blandt plejefamilier, som har fået et barn i aflastning siden juli 2019. Således svarer 71 pct. af plejefamilierne med barn i aflastning, at de ikke har modtaget intensiveret støtte i starten af anbringelsen. Blandt plejefamilier med barn i fuldtidspleje eller netværkspleje er det henholdsvis 34 og 42 pct., som ikke har modtaget intensiv støtte.

Besvarelserne fra plejefamilierne indikerer, at flere plejefamilier oplever, at de ikke har modtaget intensiv støtte. Dette kan skyldes en række faktorer såsom COVID-19, eller at plejefamilien ikke kender begrebet intensiv støtte eller ikke ved, at de har modtaget intensiv støtte, hvormed en underrapportering kan have fundet sted. Dog ses der en betydelig overvægt af plejefamilier med børn i aflastning, som tilkendegiver, at de ikke har modtaget intensiv støtte, hvilket antyder, at den intensive støtte kun delvist er implementeret for denne gruppe af plejefamilier.

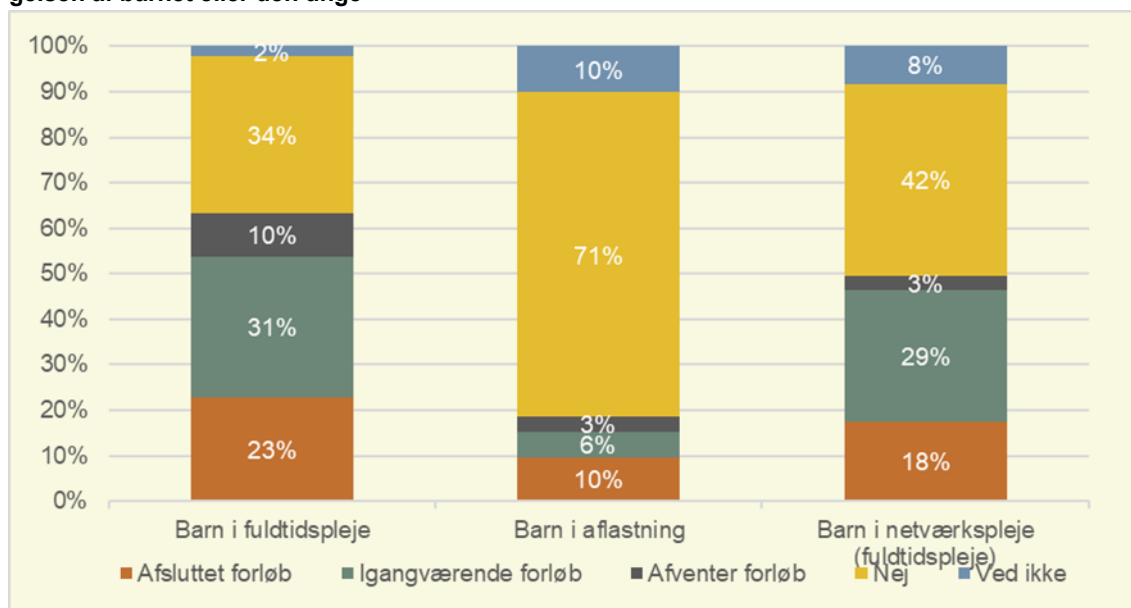
De kommunale ledere fortæller i interviewene, at plejefamilier med børn i aflastning som udgangspunkt ikke tilbydes intensiv støtte, da kommunen ikke betragter aflastningsopgaven som en anbringelse. En kommunal leder fortæller, at hvis et barn skal være 10-12 døgn pr. måned i en aflastningsfamilie og samtidig er behandlingskrævende, så giver kommunen mere støtte i starten.

Social- og Ældreministeriet har over for Socialstyrelsen lovfortolket, at retten til særlig intensiv støtte knytter sig til det at være plejefamilie, og det omfatter således også plejefamilier, der

¹⁶ Der skal tages forbehold for, at plejefamilierne kan have haft et nyt barn i pleje i kort tid, da spørgeskemaet blev besvaret, og de kan dermed stadig få intensiv støtte inden for det første år af anbringelsen, jf. servicelovens § 66 c, stk. 2.

modtager børn og unge i aflastning. Spørgeskemaundersøgelsen til plejefamilier og interviewene med kommuner indikerer, at kommunerne ikke har en tydelig forståelse af, at plejefamilier med børn i aflastning er omfattet af kravet om intensiv støtte, jf. servicelovens § 66 c, stk. 2¹⁷.

Figur 10: Plejefamiliers angivelse af, om de har modtaget intensiv støtte i begyndelsen af anbringelsen af barnet eller den unge

Anm.: N=1038 plejefamilier, n=692 (fuldtidspleje), n=249 (aflastning), n=97 (netværkspleje). Opgørelsen er baseret på plejefamilier, som udelukkende har fået et barn i enten fuldtidspleje eller aflastning efter d. 1. juli 2019.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Få kommuner oplever i høj grad udfordringer med at tilbyde intensiv støtte

Kommunerne giver udtryk for, at der kan være udfordringer med at tilbyde intensiv støtte i starten af anbringelsen. En lille andel af kommunerne oplever udfordringer i høj grad, mens to tredjedele af kommunerne i nogen eller i mindre grad oplever udfordringer med at tilbyde intensiv støtte. Kommunerne beskriver følgende barrierer, når de tilbyder intensiv støtte:

- **Tid og ressourcemangel:** Et større antal kommuner beskriver, at det er tidskrævende at tilbyde intensiv støtte, og at det for kommunen såvel som for plejefamilien kan være en ressourcemæssig udfordring at henholdsvis tilbyde og modtage intensiv støtte.
- **COVID-19:** For det andet bliver COVID-19 og arbejdspresset fremhævet som barrierer for nogle kommuners implementering eller gennemførelse af den intensive støtte.
- **Plejefamiliers deltagelse:** For det tredje beskriver nogle kommuner, at der kan være en udfordring i at få erfarne plejefamilier til at deltage i et intensivt støtteforløb, og det bliver hertil påpeget, at familierne skal forholde sig til mange faktorer i opstarten af en anbringelse. Det kan være særligt vanskeligt for familier med eksempelvis spædbørn eller mange børn at afsætte tid til intensiv støtte. Hertil beskriver en række kommuner,

¹⁷ Det er ikke specificeret i servicelovens § 66 c, stk. 2, at plejefamilier med børn eller unge i aflastning er omfattet af kravet om intensiv støtte.

at det kan være en udfordring at få begge plejeforældre til at deltage i et forløb med intensiv støtte¹⁸.

5.2. Socialstyrelsens Tæt støttede opstartsforløb

Den anbringende kommune kan, til brug for opfyldelse af sin forpligtelse om at tilbyde intensiv støtte til plejefamilier i det første år af anbringelsen, anvende Socialstyrelsens Tæt støttede opstartsforløb (tsop) eller et andet forløb, der er indholds- og omfangsmæssigt tilsvarende, jf. bekendtgørelsen om plejefamilier, § 8.

Socialstyrelsens tsop skal ruste plejefamilier til den generelle opgave som plejefamilie via undervisning og supervision. Tsop skal samtidig være målrettet barnets konkrete behov og familens situation, således at plejefamilien bliver i stand til at håndtere eksempelvis udfordringer hos barnet eller samarbejdet med barnets biologiske familie og øvrige netværk. Den undervisning og supervision, plejefamilien får som led i den intensive støtte, skal også tilvejebringe plejefamilien konkrete redskaber, der kan omsættes i hverdagen med barnet. Socialstyrelsens tsop kan anvendes af familieplejekonsulenter, andre medarbejdere i kommunen eller eksternt personale, som skal stå for den intensive støtte.

Socialstyrelsens kompetencekursus i tsop

Det er en betingelse for at anvende Socialstyrelsens tsop, at relevante medarbejdere i kommunen forinden har gennemført et kursus i anvendelsen af det underliggende materiale, som tsop bygger på. Socialstyrelsen udbyder i den forbindelse et femdages vederlagsfrit kompetencekursus målrettet familieplejekonsulenter eller andet personale, der skal stå for de tæt støttede opstartsforløb lokalt i kommunen.

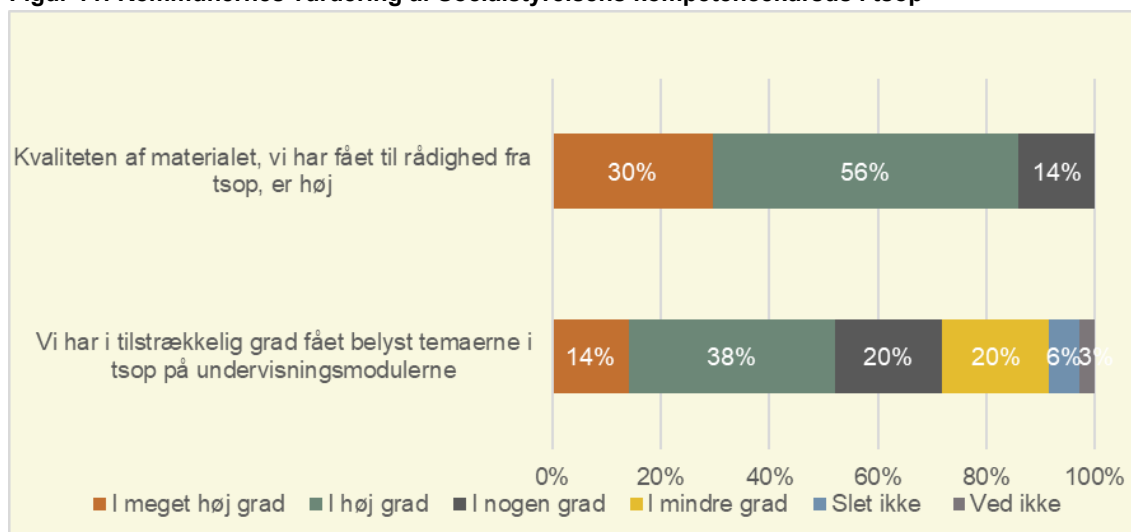
Som følge af den politiske aftale var der oprindeligt afsat midler til afholdelse af ni kompetencekurser med i alt 180 pladser i perioden 2019-2021. Dette imødekom dog ikke kommunernes efterspørgsel, hvorfor det har været nødvendigt for Socialstyrelsen at opjustere antallet af kurser. Med opjusteringen er der således afholdt 16 kompetencekurser i perioden 2019-2021 med i alt 320 pladser.

Næsten alle kommuner har haft medarbejdere på kompetencekursus med undtagelse af enkelte kommuner, for eksempel mindre ø-kommuner, der indgår i forpligtende samarbejde med andre kommuner om familieplejeområdet.

Dette afspejles ligeledes i spørgeskemaet, hvor langt størstedelen af kommunerne (92 pct.) tilkendegiver, at de har haft minimum én medarbejder på kompetencekurset. I figur 11 ses det, at størstedelen af kommunerne i høj eller i meget høj grad vurderer, at kvaliteten af materialet, som kompetencekurset stiller til rådighed, er høj. Halvdelen af kommunerne oplever i høj eller i meget høj grad, at undervisningen i tilstrækkelig grad belyser temaerne i tsop.

¹⁸ 66 pct. af plejefamilier tilkendegiver, at begge plejeforældre deltog i hele den intensive støtte, jf. Figur 10, bilag 2.

Figur 11: Kommunernes vurdering af Socialstyrelsens kompetencekursus i tsop

Anm.: N=71 kommuner. Opgørelsen er baseret på kommuner, som har deltaget i Socialstyrelsens kompetencekursus i at anvende Socialstyrelsens Tæt støttede opstartsforløb.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Tsop anvendes i vid udstrækning af kommunerne

Omtrent halvdelen (48 pct.) af de adspurgte kommuner tilbyder intensiv støtte i form af Socialstyrelsens tsop, mens 23 pct. tilbyder tsop i kombination med anden intensiv støtte. Derudover er 14 pct. af kommunerne ved at implementere tsop, jf. figur 8, bilag 2.

De kommunale ledere fortæller i interviewene, at en række faktorer har påvirket implementering af den intensive støtte, herunder tsop. Det har været og er til stadighed en omfattende organisatorisk opgave at implementere tsop samt etablere et team af medarbejdere, der kan løfte opgaven. Kommunerne italesætter, at planlægning og afholdelse af undervisning er en ressourcekrævende opgave. En kommunal leder fortæller, at de har lavet et samarbejde med andre kommuner, så familieplejekonsulenterne ikke skal undervise i alle tsop-emner. Denne løsning mindsker omfanget af undervisning for familieplejekonsulenterne. En kommune udtrykker, at en hindring for gennemførelsen af undervisningsmodulerne har været, at det er en uvant rolle for familieplejekonsulenterne at undervise, trods det at de har været på kompetencekurset i anvendelsen af tsop. Dertil har COVID-19 medført, at nogle kommuner er kommet bagud med planlægningen af tsop, mens andre kommuner har været klar til at konvertere til for eksempel virtuelle forløb.

Socialstyrelsens tsop hjælper plejefamilier godt fra start ifølge kommunerne

Størstedelen af de kommuner, som helt eller delvist tilbyder tsop, vurderer, at tsop i høj eller i meget høj grad klæder plejefamilien på i forhold til at håndtere generelle og konkrete problemstillinger. Ligeledes vurderer kommunerne, at tsop er relevant og aktuelt for plejefamilierne, og at det er et fleksibelt koncept, der kan tilrettelægges ud fra plejefamiliens og barnets konkrete behov, jf. tabel 8.

Kommunerne fortæller i interviewene, at de oplever, at den intensive støtte, herunder tsop, gør den største forskel for nygodkendte plejefamilier. Det bliver også fremhævet, at det kan være svært at engagere plejefamilier til at deltage, hvis de for eksempel får flere plejebørn anbragt

inden for det samme år og dermed skal deltage i flere opstartsforløb inden for en kort periode. Kommunerne pointerer, at det er for tidligt at konkludere, om den intensive støtte gør en forskel i starten af anbringelsen, men der opleves at være en generel tilfredshed med tsop.

Tabel 8: Kommunernes vurdering af Socialstyrelsens Tæt støttede opstartsforløb (tsop)

	Andelen, der svarer i høj eller i meget høj grad (pct.)
Tsop klæder plejefamilien på i forhold til generelle og konkrete problemstillinger	79
Tsop kan tilrettelægges fleksibelt ud fra plejefamiliens og plejebarnets konkrete behov	77
Tsop opleves relevant og aktuelt for plejefamilierne	76

Anm.: N=66 kommuner. Opgørelsen er baseret på kommuner, som helt eller delvist anvender tsop eller er i gang med at implementere tsop. Alle svarkategorier er vist i figur 9, bilag 2.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Socialstyrelsens tsop er forståelig og kan omsættes i plejefamiliers hverdag

Ses der på, hvilken type intensiv støtte plejefamilierne får, angiver halvdelen af plejefamilierne, at de har modtaget intensiv støtte i form af tsop eller er i et igangværende forløb med tsop, jf. figur 11, bilag 2. To tredjedele af plejefamilierne vurderer, at tsop er forståelig og kan omsættes i deres hverdag, mens lidt over halvdelen vurderer, at tsop i høj eller i meget høj grad er målrettet og har et passende omfang, jf. tabel 9. Plejefamiliernes samlede vurdering af, om tsop hjælper dem godt fra start, ligger lavere. Her angiver lidt under halvdelen, at tsop hjælper dem godt fra start med det barn, de har i pleje. Der skal i tolkningen af plejefamiliernes vurdering af tsop tages højde for, at der kan være en usikkerhed forbundet med, hvad plejefamilierne vurderer som værende en del af tsop.

Tabel 9: Plejefamiliers vurdering af intensiv støtte i form af Socialstyrelsens Tæt støttede opstartsforløb (tsop)

	Andelen, der svarer i høj eller i meget høj grad (pct.)
Tsop var forståelig og kunne omsættes i vores hverdag	66
Tsop var målrettet vores families og plejebarns konkrete behov	53
Tsop havde et passende omfang	57
Tsop hjalp os som plejefamilie godt fra start med det barn, vi fik i pleje	44

Anm.: N=243 Plejefamilier, som har modtaget intensiv støtte i form af Socialstyrelsens Tæt støttede opstartsforløb (tsop). Alle svarkategorier er vist i figur 12, bilag 2.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilierne. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

I interviewene peger plejefamilierne på en række faktorer, som har betydning for, hvordan tsop ruster plejefamilierne i starten af anbringelsen. For det første kan plejefamiliens erfaring have en betydning for, hvor relevant tsop opleves, hvilket også nævnes i interviewene med kommunerne. De erfarne plejefamilier udtrykker generel tilfredshed med tsop, men de fremhæver også, at undervisningsmodulerne i vid udstrækning ikke tilvejebringer ny viden for dem. De fortæller,

at deres erfaring fra tidligere anbringelser, efteruddannelse og deres faglige baggrund gør, at de ikke oplever at få tilstrækkelig ny viden, og ønsker, at modulerne i højere grad tilpasses deres faglige niveau.

Plejefamiliefamilierne fremhæver, at det har en betydning, hvor målrettet den intensive støtte er for, hvordan plejefamilien oplever at blive rustet. Både erfarne og nygodkendte plejefamilier fortæller, at besøg fra familieplejekonsulenten i hjemmet, hvor der følges op på tsop og/eller undervises individuelt, er med til at gøre den intensive støtte målrettet og specifik for deres plejeopgave. Hertil kan individuel undervisning i hjemmet understøtte, at den intensive støtte opleves som fleksibel og tilpasset plejeopgaven, da det kan fremme en oversættelse af teori til praksis.

5.3. Organisering af støtte til plejefamilier

Støtten til plejefamilier, herunder supervision, rådgivning og vejledning, skal fra juli 2019 ydes af en anden person end den, der aftaler honorering og andre vilkår med plejefamilien, jf. servicelovens § 66 c, stk. 3. Dette skal sikre, at plejefamilien får et optimalt udbytte af den støtte, som plejefamilien modtager fra kommunen under anbringelsen. Støtten til plejefamilier kan for eksempel ydes af familieplejekonsulenter, men der stilles ikke nærmere krav til, hvordan kommunerne konkret skal organisere dette lokalt. Kommunerne har således frihed til at indrette ordningen på den måde, de finder passer bedst ind i den lokale organisering (Socialstyrelsen, 2019).

Supervision varetages oftest af familieplejekonsulenter

Familieplejekonsulenterne varetager supervision, rådgivning og vejledning i 66 ud af 77 kommuner, jf. tabel 10, bilag 2. I en række af kommunerne er det både familieplejekonsulenten og/eller andet fagpersonale såsom psykolog, socialrådgiver, ekstern supervisor, som varetager supervisionen. Enkelte kommuner tilkendegiver, at familiehuse varetager supervision, rådgivning og vejledning.

Det er primært leder og myndighedssagsbehandler, der laver aftaler om honorering og vilkår

Det fremgår, at det primært er leder og/eller myndighedssagsbehandler, der laver aftaler om honorering og vilkår mellem kommunen og plejefamilien. 23 ud af 77 kommuner har angivet, at det er familieplejekonsulenterne, som primært aftaler honorering og vilkår, jf. tabel 10. Der er 6 kommuner, som udelukkende anvender familieplejekonsulenter, men størstedelen af kommunerne har svaret, at de anvender en kombination af familieplejekonsulenter og leder eller myndighed. Det vides ikke, om det er den samme familieplejekonsulent, som yder støtte, som også laver aftaler om honorering og vilkår. Flertallet af de kommuner, der har anvendt kategorien 'andre', oplyser, at det er et honorerings-/vederlagsudvalg, som har til opgave at aftale honorering og vilkår.

Overordnet set er der en indikation af, at støtten til plejefamilier ydes af en anden person end den, der aftaler honorering og vilkår med plejefamilien.

Tabel 10: Kommunernes angivelse af, hvem der primært laver aftaler om honorering og vilkår med plejefamilien

	Andel (pct.)	Antal
Leder	53	41
Myndighedssagsbehandler	44	34
Kommunens familieplejekonsulenter	30	23
Andre, angiv venligst hvem:	30	23

Anm.: N=77 kommuner. Kommunerne havde mulighed for at vælge flere svarkategorier, hvorfor andelen ikke summer til 100 pct.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Familieplejekonsulenten som fortrolig sparringspartner

Kommunerne fortæller i interviewene, at både familieplejekonsulenter og plejefamilier er glade for, at støtten ydes af en anden person end den, som aftaler honorering og vilkår med plejefamilien. Det fremhæves, at rådgivningen og supervisionen er blevet bedre, da plejefamilierne har en højere grad af åbenhed over for familieplejekonsulenten, og konsulenten kan indtage rollen som fortrolig sparringspartner. En leder fortæller, at de tidligere kunne være nødsaget til at skifte familieplejekonsulent i en given plejefamilie, fordi plejefamiliens tillid til konsulenten forsvandt, hvis plejefamilien var uenig i at skulle sættes ned i vederlag. Ændringerne i, hvordan støtten ydes og aftaler om honorering og vilkår, har medført, at familieplejekonsulenterne ikke længere står i en situation, hvor de skal indtage en rolle som forhandlingspart, der kan kompromittere deres rolle som plejefamiliens tætte sparringspartner.

5.4. Supervision og efteruddannelse

Den anbringende kommune skal sørge for, at plejefamilien under anbringelsen løbende gennemfører den fornødne efteruddannelse, og kommunen skal sikre, at plejefamilien modtager den fornødne supervision, rådgivning og vejledning i overensstemmelse med plejeopgavens omfang, jf. servicelovens § 66 c. Plejefamilierne er tilsvarende forpligtede til at deltage i efteruddannelsen, jf. bekendtgørelsen om plejefamilier, § 5, stk. 2 og § 12, stk. 2.

Som en del af evalueringen på "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" følges der op på, om plejefamilier, herunder netværksplejefamilier, har modtaget supervision, supplerende støtte og efteruddannelse.

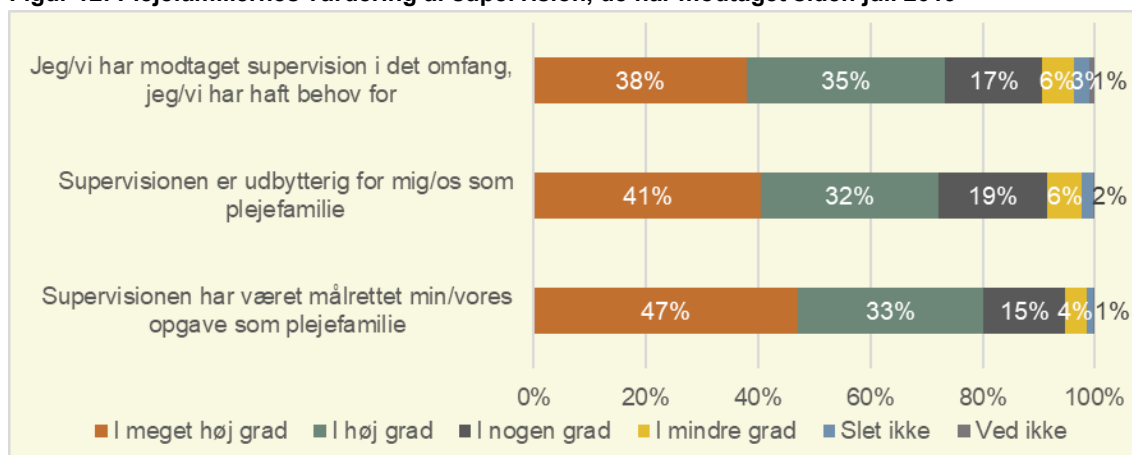
Plejefamilier modtager i høj grad supervision

Hvad angår supervision, herunder rådgivning og vejledning, har 77 pct. af plejefamilierne, herunder netværksplejefamilier, modtaget supervision siden juli 2019, mens 7 pct. tilkendegiver, at de ikke har modtaget supervision, men gerne ville have haft det. Størstedelen (82 pct.) har modtaget individuel supervision fra en medarbejder i kommunen. Der er en større andel af de forstærkede og specialiserede plejefamilier, som har modtaget supervision i forhold til almene plejefamilier og netværksplejefamilier, jf. figur 13, bilag 2.

Figur 12 viser overordnet set et positivt billede af den supervision, som plejefamilier modtager. Således tilkendegiver 73 pct. af plejefamilierne, at de i høj eller i meget høj grad har modtaget

supervision svarende til deres behov, mens henholdsvis 73 pct. og 80 pct. tilkendegiver, at supervisionen i høj eller i meget høj grad var udbytterig og målrettet plejeopgaven.

Figur 12: Plejefamiliernes vurdering af supervision, de har modtaget siden juli 2019

Anm.: N=1.954 plejefamilier og netværksplejefamilier. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, som har modtaget supervision siden d. 1. juli 2019.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Få plejefamilier modtager supplerende støtte

Plejefamilierne blev foruden supervision spurgt om, hvorvidt de har modtaget supplerende støtte i form af eksempelvis støttekontaktperson, specialundervisning, familierapi mv. siden juli 2019. En mindre andel af plejefamilierne (19 pct.) har modtaget supplerende støtte¹⁹, mens næsten lige så mange tilkendegiver, at de ikke har modtaget supplerende støtte, men gerne ville have haft det (16 pct.), jf. tabel 11, bilag 2.

Lidt over halvdelen af de plejefamilier, som har modtaget supplerende støtte, tilkendegiver, at de i høj eller i meget høj grad har modtaget støtte ved konkret opståede behov, og at de i høj eller i meget høj grad vurderer, at kommunen har iværksat supplerende støtte i tilstrækkelig grad, jf. figur 13. Kommunerne angiver, at det især er netværksplejefamilierne, der har behov for supplerende støtte²⁰.

¹⁹ I spørgeskemaet til kommunerne angiver 44 pct., at de giver supplerende støtte til en mindre andel af plejefamilierne, mens 38 pct. angiver, at de giver supplerende støtte til cirka halvdelen af plejefamilierne, jf. Tabel 12, bilag 2.

²⁰ 47 pct. af kommunerne angiver, at netværksplejefamilier i høj og i meget høj grad har behov for supplerende støtte, mens det tilsvarende tal for de generelt godkendte plejefamilier er 27 pct., jf. Figur 14, bilag 2.

Figur 13: Plejefamiliernes vurdering af den supplerende støtte, de har modtaget siden juli 2019

Anm.: N=477 plejefamilier. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, som har modtaget supplerende støtte siden d. 1. juli 2019.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

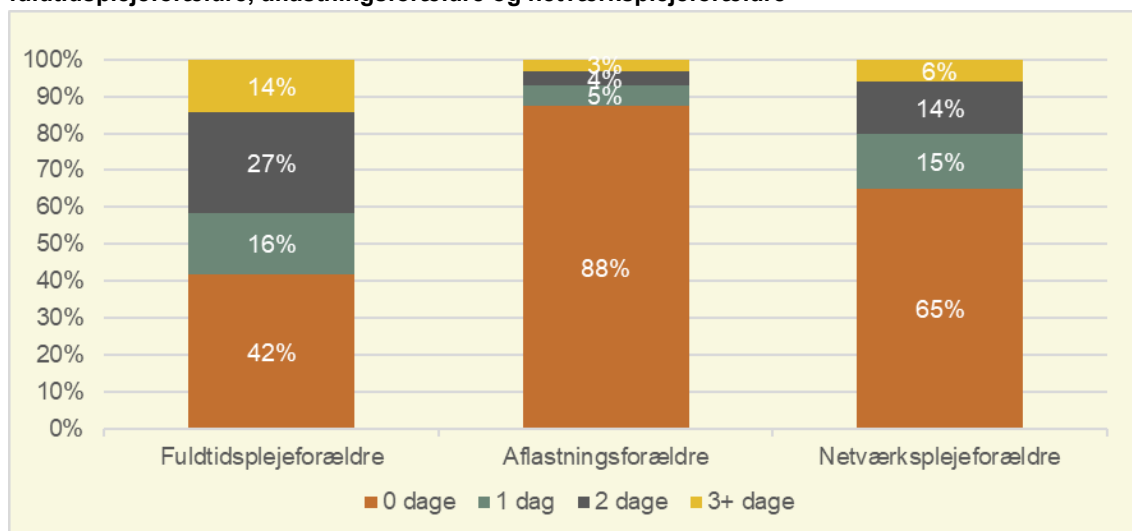
Efteruddannelse af plejefamilier varierer på tværs af plejefamilie- og anbringelsestyper

Kommunen har pligt til at tilbyde plejefamilier, der har børn anbragt, efteruddannelse, der svarer til mindst to hele kursusdage om året, og plejefamilierne er tilsvarende forpligtede til at deltage i efteruddannelsen, jf. bekendtgørelsen om plejefamilier, § 5, stk. 2 og § 12, stk. 2. I spørgeskemaet har kommunerne angivet, at plejefamilierne i gennemsnit bliver tilbudt 3,1 dages efteruddannelse om året, jf. tabel 13, bilag 2.

Plejeforældre, der har haft et barn i pleje eller aflastning i hele 2020, har i spørgeskemaundersøgelsen angivet, hvor mange dages efteruddannelse de har modtaget i 2020. Det skal bemærkes, at besvarelsene for efteruddannelsen i 2020 vurderes at være påvirket af COVID-19, og at resultaterne derfor skal tolkes varsomt. Ud af de adspurgte plejefamilier har 52 pct. af de generelt godkendte fuldtidsplejeforældre modtaget mindst to hele dages efteruddannelse i 2020, mens det kun gælder for henholdsvis 7 pct. af aflastningsforældre og 20 pct. af netværksplejeforældre, jf. figur 14.

Opdelt på plejefamilietytologi ses det, at jo sværere støttebehov plejefamilien er godkendt til at varetage, jo flere dages efteruddannelse har de modtaget, jf. figur 15, bilag 2. Der er således en større andel af de specialiserede plejeforældre, som har modtaget mindst tre dages efteruddannelse i forhold til de almene plejeforældre. Dette stemmer overens med, at kommunen er forpligtede til at yde ekstra efteruddannelse og støtte til de specialiserede plejefamilier, jf. bekendtgørelsen om plejefamilier, § 6.

Figur 14: Plejefamiliers angivelse af antal dages efteruddannelse, de i 2020 har deltaget i, opdelt på fuldtidsplejeforældre, aflastningsforældre og netværksplejeforældre

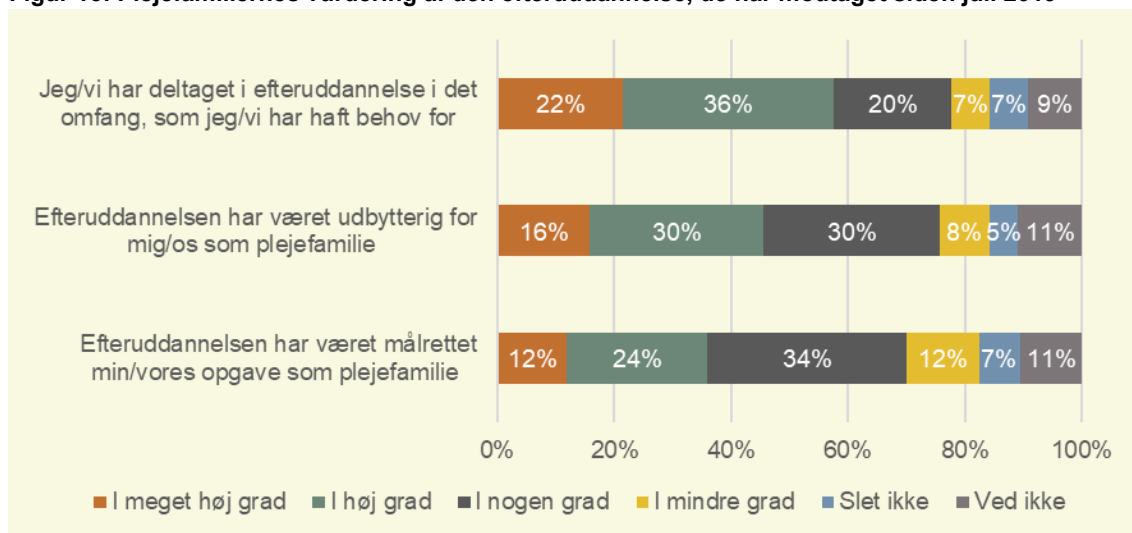

Anm.: N=3.200 plejeforældre, n=2.699 (fuldtids), n=224 (aflastning), n=277 (netværk). Opgørelsen er baseret på alle plejeforældre i plejefamilier, som har haft et barn i pleje/aflastning i 12 måneder af 2020.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

I figur 15 ses det, at 58 pct. af plejeforældrene vurderer, at de i høj og i meget høj grad har deltaget i den efteruddannelse, de har haft behov for, og 46 pct. angiver, at efteruddannelsen i høj og i meget høj grad har været udbytterig for dem. En femtedel af plejefamilierne angiver til gengæld, at efteruddannelsen i mindre grad eller slet ikke har været målrettet deres opgave som plejefamilie (19 pct.).

Figur 15: Plejefamiliernes vurdering af den efteruddannelse, de har modtaget siden juli 2019

Anm.: N=2.132 plejefamilier. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, som har modtaget efteruddannelse siden 1. juli 2019.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Årsagen til, at plejeforældrene ikke har deltaget i todages efteruddannelse, begrundes af 78 pct. af fuldtidsplejeforældrene med COVID-19, mens 4 pct. angiver, at de ikke er blevet tilbudt efteruddannelsen. For aflastningsforældrene og netværksplejeforældrene er det henholdsvis 46 pct. og 57 pct., som begrundet manglende deltagelse i efteruddannelse med COVID-19, mens henholdsvis 22 pct. og 9 pct. angiver, at de ikke er blevet tilbudt efteruddannelse af kommunen, jf. figur 16, bilag 2. Plejeforældrene havde i spørgeskemaet mulighed for at uddybe årsagerne til, at de ikke har været på efteruddannelse²¹:

- **COVID-19:** Flere beskriver, at nogle kurser blev afholdt virtuelt grundet COVID-19, men at det ikke har været muligt at deltage, fordi børnene var hjemsendt. Andre har været utrygge ved at deltage i de fysiske kurser under COVID-19 og har derfor fravalgt efteruddannelsen.
- **Relevante kurser/behov:** En del af plejeforældrene begrundet også den manglende deltagelse i efteruddannelsen med, at der enten ikke har været udbudt kurser, som har været relevante i forhold til deres plejeopgave, eller at de ikke har haft behov for kurser, fordi de har en relevant uddannelse eller bliver opkvalificeret igennem deres arbejde.
- **Praktiske årsager:** Nogle beskriver, at det ikke har været muligt for dem at deltage af praktiske årsager, såsom at de har et spædbarn i pleje, plejeopgavens omfang, arbejde eller manglende mulighed for pasning af børnene.
- **Uklarhed om pligt til at deltage:** Nogle af aflastnings- og netværksplejeforældrene udtrykker også, at de ikke er blevet tilbudt efteruddannelse, eller at de har den opfattelse, at de ikke har pligt til at deltage i efteruddannelsen, fordi de har et barn eller en ung i aflastning eller netværkspleje.

²¹ Sammenskrævet uddrag baseret på kvalitative besvarelser i spørgeskemaundersøgelsen. Uddraget er ikke udtømmende. Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

6. Delinitiativ 5: Afskaffelse af konkrete godkendelser

Delinitiativ 5 omhandler afskaffelse af konkrete godkendelser. Før lovændringens ikrafttræden skulle plejefamilier som udgangspunkt godkendes som generelt egnede af socialtilsynet, men kunne i særlige tilfælde godkendes af kommuner som konkret egnede til et eller flere børn eller unge. Muligheden for at godkende en plejefamilie som konkret egnet bevirkede, at der ikke blev stillet de samme kvalitetskrav på tværs af plejefamilier. Ligeledes betød det, at de konkret godkendte plejefamilier ikke var underlagt et uvildigt tilsyn.

For at sikre samme kvalitet i alle professionelle plejefamilier er kommunernes mulighed for selv at godkende en plejefamilie til et bestemt barn fjernet (Forslag til lov om ændring af lov om social service m.m., bemærkninger til lovforslaget, pkt. 2.2). Siden juli 2019 er det de fem socialtilsyn, der godkender alle professionelle plejefamilier og sikrer den løbende kvalitet gennem det driftsorienterede tilsyn. Lovændringen gælder ikke netværksplejefamilier (barnets egen familie eller netværk), der fortsat skal godkendes af den anbringende kommune. Lovændringen har ikke betydning for kommunernes mulighed for at kunne anbringe akut, hvis der er behov for det.

Formålet med at afskaffe de konkrete godkendelser er således, at alle plejefamilier bliver underlagt de samme kvalitetskrav, gennemgår en grundig og professionel godkendelse, hvor det sikres, at familien er egnet til at påtage sig opgaven og herefter modtager et regelmæssigt og uvildigt tilsyn (Kommenteret høringsnotat over forslag til lov om ændring af lov om social service m.m., pkt. 2.3)²².

Opsummering af evalueringens fund

- Der er sket en stigning i antallet af ansøgere til plejefamilie, efter det nye godkendelseskoncept er trådt i kraft i juli 2019, og de konkrete godkendelser således blev afskaffet. Dog kan det ikke konkluderes, hvorvidt stigningen skyldes afskaffelsen af de konkrete godkendelser. Det kan på nuværende tidspunkt heller ikke afgøres, om der vil blive godkendt færre eller flere plejefamilieansøgere over tid som resultat af afskaffelsen af de konkrete godkendelser.
- Der er i 2020 sammenlignet med 2018 sket en stigning i den gennemsnitlige andel af tilsynsbesøg i plejefamilieansøgers hjem. De fem socialtilsyn efterlever kravet om minimum to tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelse af plejefamilieansøgere.

I dette kapitel præsenteres nøgletalsopgørelser over antallet af familier, der ansøger om godkendelse som plejefamilie ved socialtilsynene opdelt på godkendelsesstatus. Derudover opgøres socialtilsynenes tilsynsbesøg ved driftsorienterede tilsyn og godkendelser.

²² Allerede konkret godkendte plejefamilier har ikke skullet re-godkendes af socialtilsynet som generelt egnede efter lovændringens ikrafttræden d. 1. juli 2019. De hidtil gældende regler finder således anvendelse, indtil anbringelsen af det eller de nærmere angivne børn ophører.

6.1. Antal ansøgere til plejefamilie

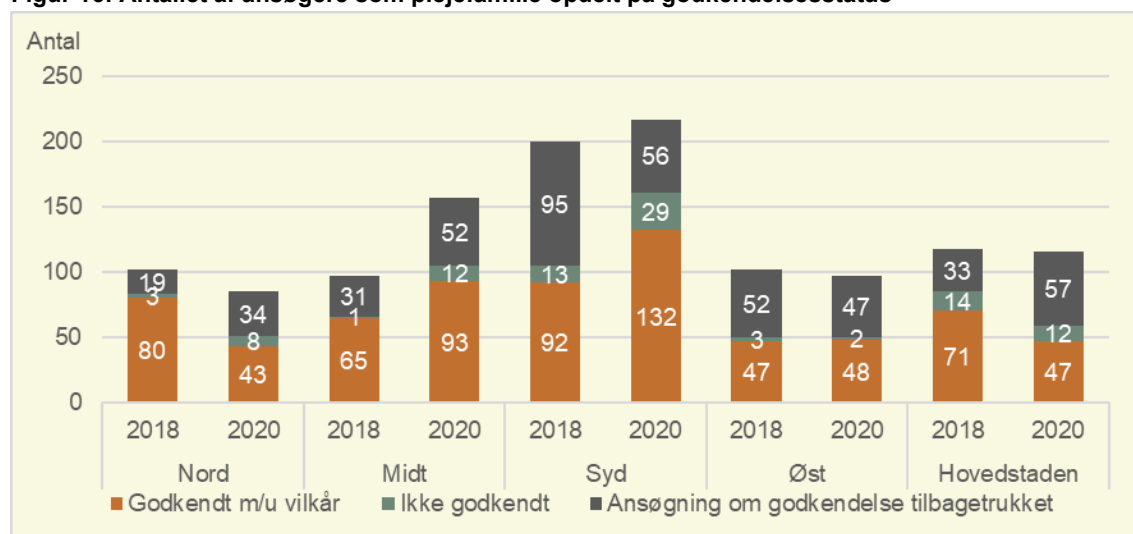
Med afskaffelsen af kommunernes mulighed for at konkretgodkende plejefamilier til et bestemt barn forventes det, at socialtilsynene med lovens ikrafttrædelse over årene vil modtage flere ansøgninger om at blive plejefamilie sammenlignet med før lovændringens ikrafttrædelse.

Flere ansøgninger har ikke ført til flere nygodkendte plejefamilier

Samlet set er der sket en lille stigning i antallet af ansøgninger fra 619 ansøgninger i 2018 til 672 ansøgninger i 2020, hvilket svarer til 9 pct. flere ansøgninger. Socialtilsyn Midt har oplevet den største stigning i antallet af ansøgninger, mens Socialtilsyn Nord, Øst og Hovedstaden alle har oplevet et mindre fald i ansøgninger, jf. figur 16. Det er ikke muligt at konkludere, hvorvidt det er afskaffelsen af de konkrete godkendelser, der samlet set har ledt til flere ansøgninger om at blive plejefamilie. Dette skyldes blandt andet, at udviklingen i antallet af ansøgninger til plejefamilie kan blive påvirket af kampagner og generelle tendenser i samfundet.

Stigningen i antallet af ansøgninger om at blive plejefamilie har ikke i samme omfang ledt til en stigning i antallet af nygodkendte plejefamilier. Fra 2018 til 2020 er antallet af nygodkendte plejefamilier steget fra 355 til 363, hvilket svarer til en stigning på 2 pct. Det er Socialtilsyn Midt og Syd, som har oplevet en stigning i antallet af nygodkendte plejefamilier, mens Socialtilsyn Nord og Hovedstaden har oplevet et fald i antallet af nygodkendte plejefamilier.

Figur 16: Antallet af ansøgere som plejefamilie opdelt på godkendelsesstatus

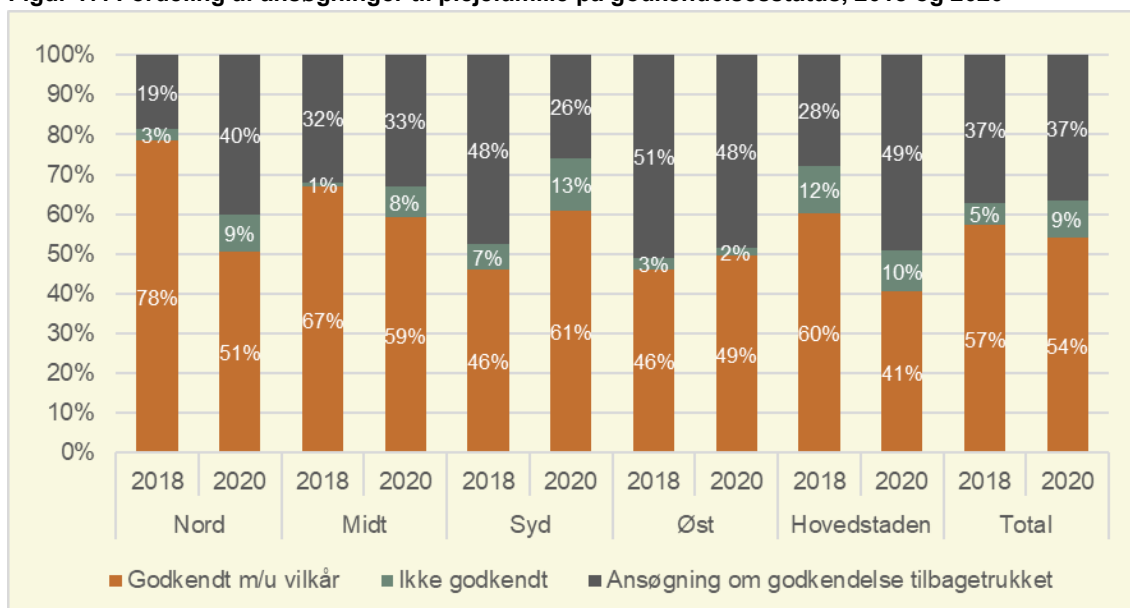

Anm.: Antallet af ansøgninger i 2018 i Socialtilsyn Syd er baseret på et estimat. Dette skyldes, at Socialtilsyn Syd ikke har en opgørelse over antallet af alle ansøgninger i 2018. Socialtilsynet estimerer at have modtaget cirka 200 ansøgninger i 2018.

Kilde: De fem socialtilsyn.

Samlet set er andelen af nygodkendte plejefamilier faldet fra 57 pct. til 54 pct. fra 2018 til 2020, jf. figur 17. Der er til gengæld sket en stigning fra 5 pct. til 9 pct. i andelen af ansøgninger, som ikke er blevet godkendt. Det kan på baggrund af indeværende nøgletalsopgørelse ikke konkluderes, at socialtilsynene som led i afskaffelsen af de konkrete godkendelser har godkendt flere plejefamilier sammenlignet med før lovændringens ikrafttrædelse.

Figur 17: Fordeling af ansøgninger til plejefamilie på godkendelsesstatus, 2018 og 2020

Anm.: Antallet af ansøgninger i 2018 i Socialtilsyn Syd er baseret på et estimat.

Kilde: De fem socialtilsyn.

6.2. Antal tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelse af plejefamilier og driftsorienteret tilsyn

Socialtilsynet skal, jf. lov om socialtilsyn, § 4, stk. 1, føre tilsyn med generelt godkendte plejefamilier. Det driftsorienterede tilsyn skal foretages minimum én gang årligt og har blandt andet til formål at følge op på, om forudsætningerne for den generelle godkendelse fortsat er til stede. Foruden det driftsorienterede tilsyn er der med lovændringen i 2019 indført krav om, at socialtilsynet skal aflægge minimum to tilsynsbesøg i ansøgers hjem i forbindelse med godkendelsen af plejefamilieansøgere. Før lovændringens ikrafttræden havde socialtilsynene forskellig praksis for, hvor mange besøg de aflagde i forbindelse med godkendelse af plejefamilier (Socialstyrelsen, 2017).

Flere tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelser af plejefamilieansøgere

I 2018 og 2020 er der sammenlagt blevet foretaget henholdsvis 7.252 og 7.287 driftsorienterede tilsynsbesøg, jf. tabel 11. Socialtilsyn Syd har det højeste antal plejefamilier, hvormed de alt andet lige også er det socialtilsyn, som har aflagt flest tilsynsbesøg både i 2018 og 2020. Alle socialtilsyn har gennemsnitligt foretaget mindst ét driftsorienteret tilsynsbesøg pr. godkendt plejefamilie i hvert opgørelsesår.

I 2018 og 2020 er der sammenlagt blevet foretaget henholdsvis 791 og 1.100 tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelse af plejefamilieansøgere, jf. tabel 11. Stigningen i antal tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelser vurderes at hænge sammen med et øget antal ansøgninger til plejefamilier og lovkravet om, at socialtilsynene minimum skal aflægge to besøg i ansøgers hjem i forbindelse med godkendelsen.

Der er på tværs af socialtilsynene sket en gennemsnitlig stigning i antal tilsynsbesøg pr. nygodkendte plejefamilier fra 2018 til 2020. Socialtilsyn Øst og Hovedstaden har det højeste antal af

tilsynsbesøg pr. nygodkendt plejefamilie på henholdsvis 4,2 og 4,3 besøg i 2020. Det skal bemærkes, at opgørelsen baserer sig på tilsynsbesøg, som er foretaget blandt alle ansøgere, herunder også de ansøgere, som trækker deres ansøgning tilbage eller ikke godkendes, hvilket opgørelserne her ikke kan korrigeres for. Det formodes således, at Socialtilsyn Øst og Hovedstadens høje antal tilsynsbesøg pr. nygodkendt plejefamilie hænger sammen med, at socialtilsynene har den største andel af plejefamilieansøgere, som trækker deres ansøgning tilbage, jf. figur 17.

Trods forskelle i antal tilsynsbesøg kan det på baggrund af opgørelsen konkluderes, at alle socialtilsyn efterlever kravet om, at der minimum skal aflægges to tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelse af plejefamilieansøgere.

Tabel 11: Socialtilsynenes antal af tilsynsbesøg i forbindelse med henholdsvis godkendelse og driftsorienterede tilsyn samt gennemsnitlige antal tilsynsbesøg i forbindelse med henholdsvis godkendelse og driftsorienterede tilsyn pr. plejefamilie, 2018 og 2020

Socialtilsyn	Tilsynsbesøg 2018				Tilsynsbesøg 2020			
	Driftsorienteret tilsynsbesøg	Driftsorienteret tilsynsbesøg pr. plejefamilie	Tilsynsbesøg ifm. godkendelser	Tilsynsbesøg ifm. godkendelser pr. nygodkendt plejefamilie	Driftsorienteret tilsynsbesøg	Driftsorienteret tilsynsbesøg pr. plejefamilie	Tilsynsbesøg ifm. godkendelser	Tilsynsbesøg ifm. godkendelser pr. nygodkendt plejefamilie
Nord	1.261	1,3	159	2	1.314	1,4	106	2,5
Midt	1.400	1,0	94	1,4	1.552	1,3	229	2,5
Syd	2.375	1,7	227	2,5	2.208	1,6	362	2,7
Øst	1.268	1,2	154	3,3	1.291	1,2	201	4,2
Hovedstaden	948	1,2	157	2,2	922	1,2	202	4,3
Total	7.252	1,3	791	2,2	7.287	1,4	1.100	3,0

Anm.: Tabellen opgør antal driftsorienterede tilsynsbesøg og tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelser. Det gennemsnitlige antal driftsorienterede tilsynsbesøg pr. plejefamilie opgøres som antal driftsorienterede tilsynsbesøg ud af antallet af godkendte plejefamilier. Det gennemsnitlige antal tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelser pr. nygodkendt plejefamilie opgøres som antal tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelser ud af antallet af nygodkendte plejefamilier. Data for 2018 for Socialtilsyn Hovedstaden afviger fra data fra socialtilsynets årsrapport og Socialstyrelsens årsrapport. Der er en forskel på to tilsynsbesøg. Årsagen til uoverensstemmelsen kendes ikke og ej heller, hvorvidt det er på driftsorienterede tilsynsbesøg eller godkendelser. Antal tilsynsbesøg for 2020 i Socialtilsyn Øst inkluderer både virtuelle og fysiske tilsynsbesøg, hvorimod data for de øvrige fire tilsyn kun inkluderer fysiske tilsynsbesøg.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn.

7. Delinitiativ 6: Ro og stabilitet i anbringelsen

Delinitiativet 6 omhandler ro og stabilitet i anbringelsen i forhold til at mindske fokus på økonomi og uenigheder om løn og vilkår, så dette ikke kommer i vejen for en tryk opvækst for det anbragte barn eller den unge. Delinitiativet har dels medført, at Kommunernes Landsforening (KL) i 2019 anbefalede en ny model for honorering af plejefamilier, som skal sikre ro og stabilitet i anbringelsen, og dels resulteret i en opdatering af Socialstyrelsens 'Håndbog for det gode anbringelsesforløb i familiepleje' i september 2019 med henblik på at skabe større klarhed over plejefamiliernes rettigheder i forhold til ferie, skat mv.

Opsummering af evalueringens fund

- 48 pct. af de adspurgte kommuner følger anbefalingen fra KL om brug af gennemsnitsmodellen til honorering af plejefamilier.
- Kommuner, der anvender gennemsnitsmodellen, tilkendegiver i vid udstrækning, at deres honoreringsmodel fungerer optimalt sammenlignet med kommuner, der anvender vederlagsmodellen.
- De plejefamilier, som honoreres ud fra gennemsnitsmodellen, er lidt mere tilfredse med deres honoreringsmodel sammenlignet med plejefamilier, der honoreres ud fra vederlagsmodellen.
- Kommuner og plejefamilier fremhæver, at gennemsnitsmodellen skaber ro og stabilitet i anbringelsen.

I dette kapitel præsenteres kommuners valg af honoreringsmodel med særligt fokus på, om den nye anbefaling fra KL følges, og herunder om den nye model for honorering, gennemsnitsmodellen, sikrer ro og stabilitet i anbringelsen.

7.1. Honoreringsmodeller

For at skabe de bedste betingelser for anbragte børn og plejefamilierne blev KL og regeringen i økonomiaftalen for 2019 enige om at afdække kommunernes praksis for honorering af plejefamilier. KL afdækkede kommunernes erfaringer med forskellige honoreringsmodeller (KL, 2019) og udsendte i april 2019 en anbefaling til kommunerne om at anvende den såkaldte gennemsnitsmodel for honorering af almene, forstærkede og specialiserede plejefamilier. Gennemsnitsmodellens formål er at skabe ro om anbringelsen ved at gøre vederlagsniveauet forudsigeligt gennem hele anbringelsesperioden. Formålet med gennemsnitsmodellen er hertil at understøtte det anbragte barns ressourcer frem for vanskeligheder og sikre, at plejefamilien har et øget incitament til at forbedre barnets livssituation, idet honoreringen ikke ændres, hvis barnet kommer i positiv trivsel, og plejeopgaven dermed bliver mindre (KL, 2019).

Kommunerne benytter generelt tre forskellige typer af honoreringsmodeller for familieplejere, om end der findes et større antal variationer i praksis (KL, 2019):

- **Gennemsnitsmodellen** er en model, hvor honoreringen fastsættes ud fra en gennemsnitsbetragtning. Honoreringen baseres på den gennemsnitlige plejeopgave fordelt over

tid, hvilket betyder, at honoreringen fastholdes på samme størrelse gennem hele anbringelsesperioden. Fastholdelse af honoreringens størrelse gennem hele anbringelsesperioden betyder, at genforhandling af honoreringen som udgangspunkt ikke kan forekomme. Det indebærer, at kommunen skal lave et grundigt forarbejde i forhold til at vurdere barnets støttebehov og plejeopgavens omfang og varighed.

- **Vederlagsmodellen** er KL's tidligere anbefalede honoreringsmodel. Vederlagsmodellen er kendetegnet ved, at honoreringen som udgangspunkt fastsættes for ét år eller flere år ad gangen, hvorefter honoreringen kan genvurderes.
- **Livsfasemodellen** er kendetegnet ved færre genforhandlinger, da honoreringen fastsættes for én livsfase ad gangen, hvorefter der genforhandles, når barnet overgår til en ny fase, for eksempel i overgangen fra grundskole (6/7-12 år) til pubertet og ungdomsuddannelse (13-15 år)²³.

Kommunerne er mere tilfredse med gennemsnitsmodellen for honorering af plejefamilier

Det er frivilligt, om kommunen vil overgå til honorering af plejefamilier ud fra gennemsnitsmodellen. Det ses i tabel 12, at knap halvdelen af de adspurgte kommuner (48 pct.) anvender gennemsnitsmodellen som deres primære honoreringsmodel, og enkelte kommuner tilkendegiver, at en indfasning af modellen er i gang. 40 pct. af kommunerne tilkendegiver, at de anvender vederlagsmodellen.

Tabel 12: Primære honoreringsmodeller anvendt i kommunerne

Honoreringsmodel	Andel (pct.)
Gennemsnitsmodellen	48
Vedlagsmodellen (KL's tidligere anbefaling)	40
Anden honoreringsmodel	19
Total	107

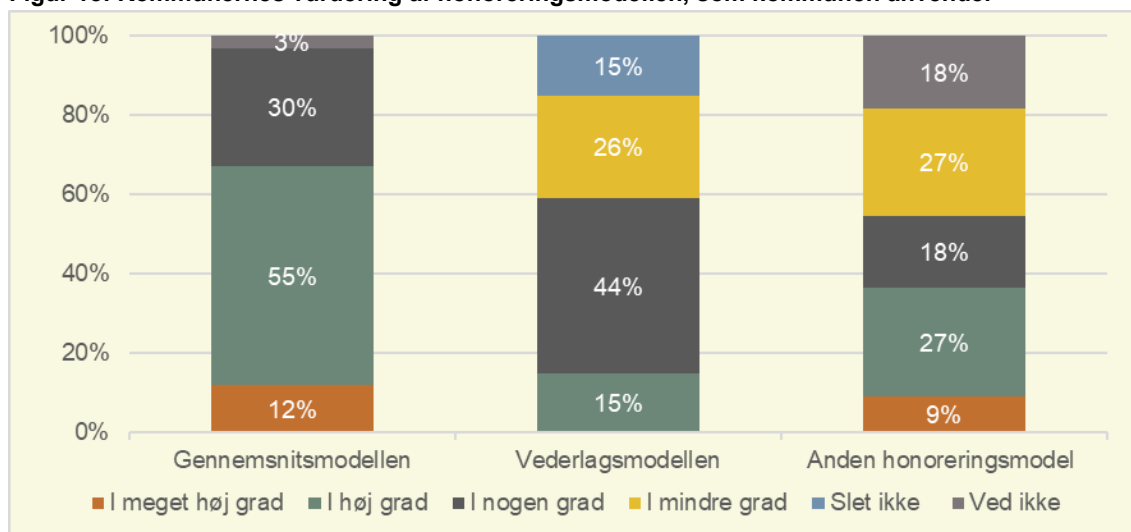
Anm.: N=77 kommuner. Total summerer til 107, da flere svarmuligheder kunne vælges. Seks kommuner har angivet, at de anvender to primære honoreringsmodeller.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Der er en betydelig forskel i kommunernes vurdering af honoreringsmodellerne. De kommuner, der anvender gennemsnitsmodellen, har angivet en højere grad af tilfredshed med deres honoreringsmodel sammenlignet med kommuner, der anvender vederlagsmodellen, jf. figur 18. Således vurderer 67 pct. af kommunerne, som anvender gennemsnitsmodellen, at den i høj eller i meget høj grad fungerer optimalt. Til sammenligning vurderer 15 pct. af kommunerne, som anvender vederlagsmodellen, at denne model i høj grad fungerer optimalt, mens 41 pct. tilkendegiver, at den i mindre grad eller slet ikke fungerer optimalt.

²³ For mere information se KL, 2019, s. 4-6.

Figur 18: Kommunernes vurdering af honoreringsmodellen, som kommunen anvender

Anm.: N=71, n=33 (gennemsnitsmodel), n=27 (vederlagsmodel), n=11 (anden). Opgørelsen er baseret på kommuner, som har tilkendegivet, at de alene anvender én af honoreringsmodellerne.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Tilfredshed med gennemsnitsmodellen blandt plejefamilierne

Gennemsnitsmodellen bliver vurderet som god eller meget god af 68 pct. af plejefamilierne, som angiver, at de honoreres ud fra gennemsnitsmodellen, jf. tabel 13. Til sammenligning vurderes vederlagsmodellen som god eller meget god af 55 pct. af plejefamilierne, som honoreres ud fra vederlagsmodellen. De plejefamilier, som honoreres ud fra gennemsnitsmodellen, er dermed lidt mere tilfredse med deres honoreringsmodel.

Tabel 13: Plejefamiliernes vurdering af honoreringsmodel (pct.)

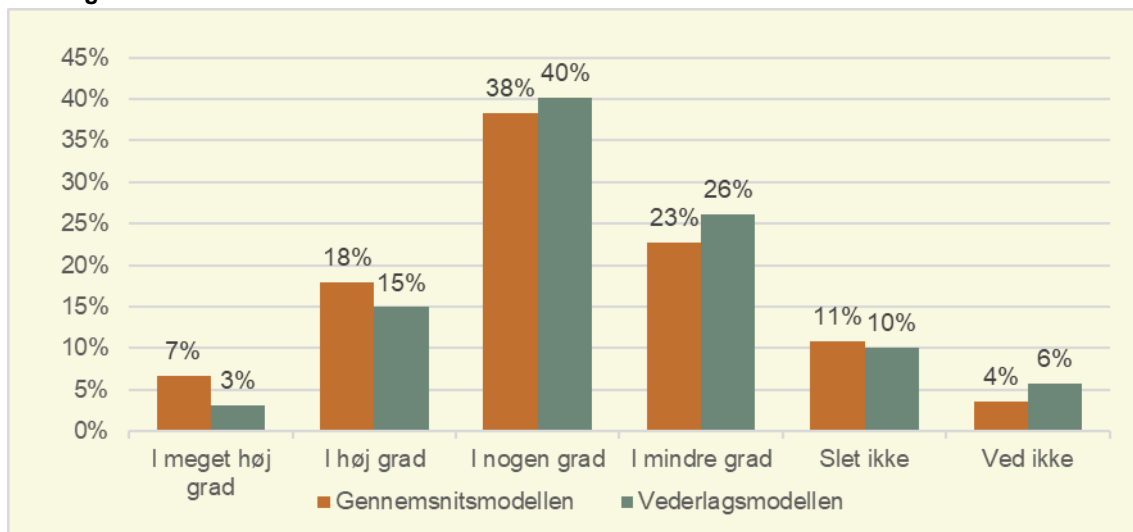
	Meget god	God	Dårlig	Meget dårlig	Ved ikke
Gennemsnitsmodellen	15	54	19	7	6
Vederlagsmodellen	8	48	24	8	12

Anm.: N=1.669 plejefamilier, n= 542 (gennemsnitsmodel), n=1.127 (vederlagsmodel). Opgørelsen er baseret på plejefamilier, hvor kun én honoreringsmodel benyttes.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Cirka to tredjedele af plejefamilierne oplever kun i nogen eller mindre grad, at processen for tildeling af vederlag fungerer hensigtsmæssigt, uagtet om tildelingen af vederlag er baseret på gennemsnits- eller vederlagsmodellen, jf. figur 19. På trods af at en større andel af plejefamilierne vurderer, at processen for tildeling af vederlag fungerer mindre hensigtsmæssigt, er der en lidt større andel af plejefamilier, der honoreres ud fra gennemsnitsmodellen, som er tilfredse med processen.

Figur 19: Plejefamiliernes vurdering af, om processen for tildeling af vederlaget fungerer hensigtsmæssigt

Anm.: N=1.669 plejefamilier, n= 542 (gennemsnitsmodel), n=1.127 (vederlagsmodel). Opgørelsen er baseret på plejefamilier, hvor kun én honoreringsmodel benyttes.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

På tværs af de kommuner og plejefamilier, som er blevet interviewet, opleves der i lighed med fundene fra spørgeskemaundersøgelsen en høj tilfredshed med gennemsnitsmodellen. De kommuner, der anvender gennemsnitsmodellen, og de plejefamilier, som honoreres ud fra gennemsnitsmodellen, fortæller, at modellen skaber forudsigelighed og ro i anbringelsen, fordi plejefamilierne kender deres økonomiske grundlag langt ud i fremtiden.

Plejefamilier, som honoreres via vederlagsmodellen, fortæller, at de tilbagevendende forhandlinger skaber uro og økonomisk uforudsigelighed. Plejefamilien fortæller, at de kan opleve at stå i en forhandlingssituation med kommunen, hvor barnets fortsatte anbringelse i plejefamilien kan komme i spil, hvis de ikke accepterer en nedgang i vederlag.

Det fremhæves, at gennemsnitsmodellen er med til at fremme fokus på og dialog om barnets positive udvikling, fordi plejefamilierne ikke længere er nervøse for at blive sat ned i løn, hvis barnet eller den unge kommer i øget trivsel. Det har givet arbejdsro omkring barnet eller den unge, og der opleves en større åbenhed omkring barnet eller den unges positive udvikling. Modsat oplever plejefamilier på vederlagsmodellen, at de står i et dilemma. Når det går godt, og børnene og de unge profiterer af deres arbejde, bliver de sat ned i løn, hvilket kan hæmme åben dialog fra plejefamiliernes side i forhold til barnets eller den unges positive udvikling.

Kommunerne påpeger, at sikring af ensartethed på tværs af plejefamilier, eksempelvis i form af en overenskomst, vil kunne fremme ro i anbringelsen, og det pointeres, at gennemsnitsmodellen ikke kan give den samme ro sammenlignet med en fastansættelse. Plejefamilierne fremhæver også en række faktorer relateret til deres ansættelsesvilkår såsom et ønske om forsikringer og pension i ansættelsen, så deres ansættelsesvilkår matcher ansættelsesvilkår for offentligt ansatte.

8. Delinitiativ 8: Ny model for udgiftsdækning af netværksplejefamilier

Delinitiativ 8 har medført, at det siden juli 2019 er muligt for kommunerne at udgiftsdække netværksplejefamilier via en ny model. Med den nye model kan netværksplejefamilier skattefrit og uden dokumentation efter en konkret vurdering få dækket op til 20.000 kr. om året til de af familiens udgifter til barnet, der ligger ud over det faste beløb til kost og logi. Forskellen fra tidligere er, at udgiftsdækningen af øvrige omkostninger kan ske uden forevisning af dokumentation (Udmøntning af satspuljen for 2018-2021).

Der gælder særlige godtgørelsesregler for netværksplejefamilier, jf. servicelovens § 66 b, stk. 4, idet netværksplejefamilier ikke modtager vederlag. Netværksplejefamilier får i stedet dækket de omkostninger, der er forbundet med at have barnet eller den unge boende. Ud over udgifter til kost og logi, jf. servicelovens § 55, stk. 4, skal kommunen også dække netværksplejefamiliens eventuelle øvrige og ekstraordinære omkostninger ved at have barnet eller den unge boende. Det vil ikke være alle netværksplejefamilier, der vil få udbetalt et beløb til dækning af eventuelt øvrige omkostninger, men alene dem, hvor kommunen efter en konkret og individuel vurdering har fundet, at der er et behov hos barnet eller den unge, som ligger ud over det, der dækkes af beløbet til kost og logi (Socialstyrelsen, 2019).

Opsummering af evalueringens fund

- Kommunerne vurderer samlet set, at den nye model for udgiftsdækning af netværksplejefamilier ikke i væsentligt omfang er lettere at administrere.
- En mindre andel af de adspurgte netværksplejefamilier har fået dækket udgifter ud fra den nye model. Hovedparten vurderer, at den nye model er god, og at det til dels har gjort udgiftsdækningen lettere at administrere. Det skal bemærkes, at opgørelsen er behæftet med usikkerhed grundet et lille antal netværksplejefamilier, som er blevet udgiftsdækket ud fra den nye model.
- Kommunerne fortæller i interviewene, at der er uklarhed om, hvilke udgifter der er omfattet af de 20.000 kr. pr. barn, der årligt kan dækkes som øvrige omkostninger uden forevisning af dokumentation. Tilsvarende ses det i netværksplejefamiliernes besvarelser, at der mangler klarhed over regler, og der efterspørges generel vejledning om udgiftsdækning. Flere netværksplejefamilier tilkendegiver, at de ikke kender til den nye model for udgiftsdækning.

I dette kapitel præsenteres kommunernes praksis for udgiftsdækning af netværksplejefamilier med særlig fokus på kommuners og netværksplejefamiliers erfaringer med den nye model for udgiftsdækning.

8.1. Ny model for udgiftsdækning af netværksplejefamilier

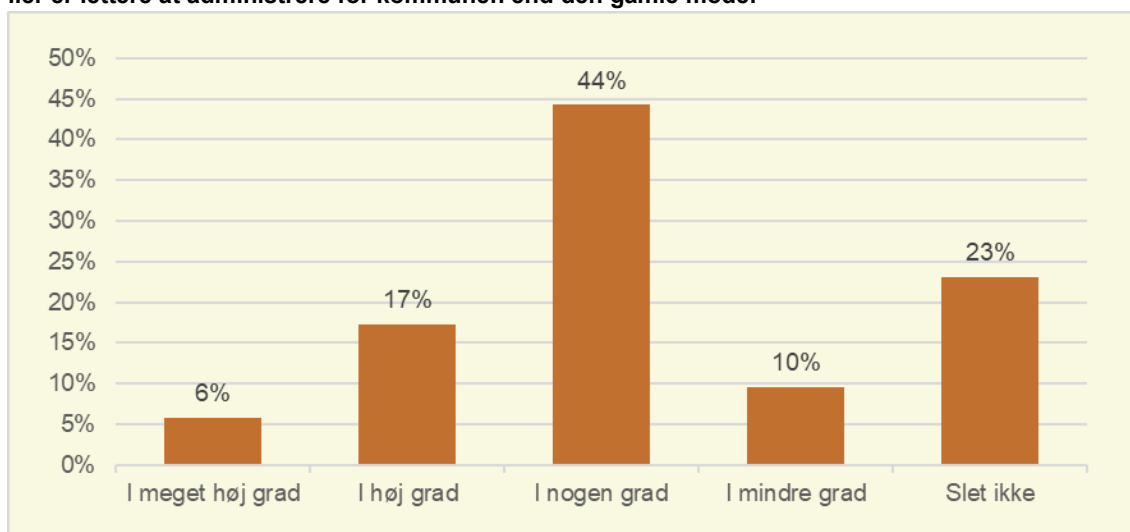
Formålet med den nye model for udgiftsdækning er at gøre dækningen af netværksplejefamiliers omkostninger lettere at administrere for både netværksplejefamilier og kommuner. Den tidligere model, hvor netværksplejefamilier skal fremlægge dokumentation for øvrige omkostninger, opleves som tidskrævende og bureaukratisk for både familier og kommuner (Udmøntning af satspuljen for 2018-2021).

Flertallet af de adspurgte kommuner vurderer ikke, at administrationen i forbindelse med udgiftsdækning er lettere

Kommunerne vurderer samlet set ikke, at den nye model for udgiftsdækning af netværksplejefamilier i væsentligt omfang er lettere at administrere, på trods af at modellen er mindre bureaukratisk i forhold til udgiftsdokumentation.

En mindre andel af kommunerne (23 pct.) er i høj eller i meget høj grad enige i, at den nye model for udgiftsdækning har gjort udgiftsdækningen lettere at administrere for kommunen, mens 33 pct. vurderer, at den nye model i mindre grad eller slet ikke er lettere at administrere, jf. figur 20. En tredjedel af de adspurgte kommuner har ikke kendskab til den nye model, hvilket indikerer, at der enten er for få netværksplejeanbringelser, til at kommunen kan lave en meningsfuld vurdering, eller at kommunen ikke anvender muligheden for at udgiftsdække netværksplejefamilier ud fra den nye model.

Figur 20: Kommunernes vurdering af, om den nye model for udgiftsdækning af netværksplejefamilier er lettere at administrere for kommunen end den gamle model

Anm.: N= 52 kommuner. Kommuner, der har svaret "ikke relevant/ikke nok kendskab til den nye model for udgiftsdækning" (n= 25), er ikke medtaget i opgørelsen.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

De kommunale ledere fortæller i interviewene, at den nye model for udgiftsdækning af øvrige omkostninger ikke har gjort udgiftsdækningen lettere at administrere. Kommunerne fremhæver, at der er uklarhed forbundet med, hvilke type udgifter der er omfattet af de 20.000 kr. pr. barn, der årligt kan dækkes som øvrige omkostninger uden forevisning af dokumentation. De efterspørger klarhed over, hvilke udgifter der kan defineres som øvrige omkostninger. Processen for udgiftsdækning opleves derfor til stadighed tung, og kommunen skal stadig foretage en konkret

vurdering af, hvad der kan dækkes ud af de 20.000 kr., og hvad der skal dækkes derudover. Kommunerne udtrykker, at det kan være svært at nå til enighed med netværksplejefamilierne om, hvad der dækkes af de 20.000 kr.

Få netværksplejefamilier, som indgår i undersøgelsen, er blevet udgiftsdækket ud fra den nye model

Blandt netværksplejefamilierne angiver 17 pct., at de har fået dækket øvrige omkostninger baseret på den nye model, jf. tabel 14. Hovedparten af netværksplejefamilier (75 pct.), som er blevet udgiftsdækket baseret på den nye model, vurderer, at modellen er god eller meget god, jf. figur 17, bilag 2.

Tabel 14: Andel netværksplejefamilier fordelt på, om de er blevet udgiftsdækket uden forevisning af dokumentation, jf. den nye model for udgiftsdækning af netværksplejefamilier

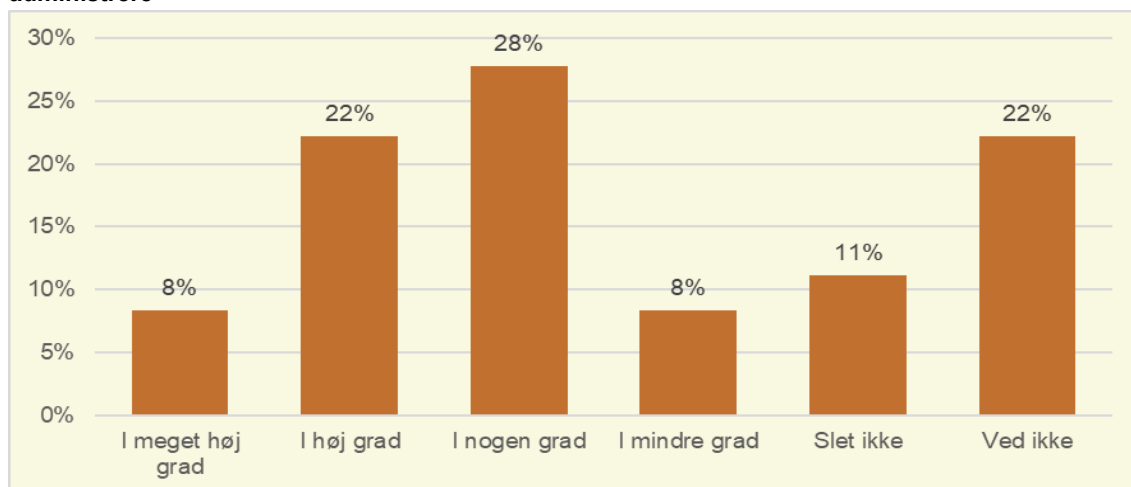
Udgiftsdækning på baggrund af ny model	Andel (pct.)
Ja	17
Nej	71
Ved ikke	11
Total	100

Anm.: N=256 netværksplejefamilier.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Det er vanskeligt at vurdere, om det er blevet lettere at administrere udgiftsdækningen for netværksplejefamilierne på baggrund af den nye model for udgiftsdækning. En femtedel (22 pct.) af plejefamilier ved ikke, om den nye model har gjort udgiftsdækningen lettere, mens 30 pct. af netværksplejefamilierne vurderer i høj eller i meget høj grad, at det er blevet lettere for dem at administrere udgiftsdækningen, jf. figur 21. Det skal bemærkes, at opgørelsen er baseret på et lille antal netværksplejefamilier, hvilket til dels skyldes, at der er få netværksplejefamilier i undersøgelsen, som har erfaring med den nye model for udgiftsdækning, og dels at de netværksplejefamilier, som alene har erfaring med den nye model, ikke indgår i opgørelsen, da de intet sammenligningsgrundlag har.

Figur 21: Netværksplejefamiliers vurdering af, om den nye model for udgiftsdækning er lettere at administrere

Anm.: N=36 netværksplejefamilier. Opgørelsen er baseret på netværksplejefamilier, der har fået dækket øvrige omkostninger baseret på den nye model for udgiftsdækning. Netværksplejefamilier, som har angivet "Jeg/vi har kun erfaring med den nye model for udgiftsdækning og kan derfor ikke svare på, hvorvidt dækningen af omkostninger er blevet lettere" (n=8), er ikke medtaget i opgørelsen.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Ingen af de interviewede netværksplejefamilier har fået dækket øvrige udgifter uden forevisning af dokumentation, men netværksplejefamilierne har i spørgeskemaundersøgelsen haft mulighed for at uddybe deres erfaring med udgiftsdækning. Netværksplejefamiliernes beskrivelser er i vid udstrækning relateret til deres generelle erfaringer med udgiftsdækning, og nedenstående punkter relaterer sig dermed ikke alene til erfaringer med udgiftsdækning baseret på den nye model. Følgende erfaringer går igen på tværs af netværksplejefamiliernes beskrivelser²⁴:

- **Manglende kendskab til den nye model:** Flere netværksplejefamilier fremhæver, at de ikke har viden om den nye model for udgiftsdækning, som kommunerne kan vælge at benytte sig af. En række netværksplejefamilier beskriver, at de fremviser dokumentation på deres udgifter eller får en forhåndsgodkendelse på en given udgift forud for købet.
- **Udgiftsneutralitet:** Netværksplejefamilierne beskriver, at de ikke oplever, at anbringelsen er udgiftsneutral, hvilket til dels bliver begrundet med, at de kun delvist får dækket udgifter til barnet eller den unge i netværkspleje.
- **Manglende klarhed om regler:** Der forekommer i flere tilfælde ikke at være enighed mellem kommunen og netværksplejefamilien om omfanget af udgifter, der skal dækkes, hvilket indikerer, at der er ikke er klarhed omkring, hvad der kan søges om, og hvordan der kan søges. Hertil er der enkelte netværksplejefamilier, som fremhæver, at processen for udgiftsdækningen kan være omfattende, og omfanget af udgifter, der bliver dækket, afhænger af, hvilken sagsbehandler eller kommune der håndterer sagen. Det bliver også pointeret, at det generelt er en udfordring for netværksplejefamilierne at forstå reglerne på området, og flere oplever, at de ikke modtager tilstrækkelig vejledning.

²⁴ Sammenskrevet uddrag baseret på kvalitative besvarelser i spørgeskemaundersøgelsen. Uddraget er ikke udtømmende.

9. Det overordnede formål: Mere kvalitet i plejefamilier

Satspuljeaftalen "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" har som primære formål at sikre et løft af plejefamilieområdet. Aftalepartierne ønskede med satspuljeaftalen blandt andet at sikre et løft af plejefamilieområdet, så børn anbragt i plejefamilier får den indsats, de har brug for, og risikoen for sammenbrud i anbringelserne minimeres (Forslag til lov om ændring af lov om social service m.m., bemærkninger til lovforslaget, pkt. 2.1.3).

Opsummering af evalueringens fund

- Blandt de børn og unge, som blev anbragt i en plejefamilie i andet halvår af 2019, oplevede 15,1 pct. at skifte anbringelsessted inden for det første år efter anbringelsen. Det er et fald på 3 procentpoint i forhold til de børn og unge, som blev anbragt i en plejefamilie i andet halvår af 2018.
- Det har kun været muligt at anvende data vedrørende iværksatte anbringelser i det første halve år, efter lovændringerne trådte i kraft, og det er dermed for tidligt at vurdere, hvorvidt det er lovændringerne, som ligger til grund for denne udvikling. Det vil kræve opfølgende analyser for at følge udviklingen over tid.
- Nøgletalsanalysen over socialtilsynenes iværksatte sanktioner viser, at der er sket en lille stigning i antal sanktioner fra 0,8 til 1,1 pr. 100 plejefamilier fra 2018 til 2020. Det vurderes, at udviklingen i antal sanktioner kan begrundes i tilfældige udsving, hvormed det ikke er muligt at vurdere, om kvaliteten i plejefamilier er ændret.
- Evalueringen indikerer, at der med implementeringen af delinitiativerne er sket et løft af plejefamilieområdet, blandt andet via det nye godkendelseskoncept og øget støtte til plejefamilier. Evalueringen indikerer hertil, at der fortsat er rum til at løfte kvaliteten af plejefamilieområdet ved at sikre yderligere implementering og forankring af delinitiativerne.

I dette kapitel præsenteres andelen af børn og unge i plejefamilier, der skifter anbringelsessted. Efterfølgende præsenteres socialtilsynenes iværksatte sanktioner i forbindelse med tilsyn med plejefamilierne. Nøgletallene er udvalgt, da de kan belyse aspekter af, hvorvidt kvalitet på plejefamilieområdet er øget. Det skal dog bemærkes, at nøgletallene ikke er udtømmende for, hvorvidt der er mere kvalitet i plejefamilier. Afslutningsvis konkluderes der på tværs af initiativerne i relation til evalueringens overordnede formål.

9.1. Skift i anbringelsessted

Nøgletalsopgørelsen af skift i anbringelsessted, jf. tabel 15, viser andelen af anbragte børn og unge i plejefamilier, som oplever skift i anbringelsesstedet inden for ét år. Opgørelsen er baseret på børn og unge, som har fået iværksat en anbringelse i andet halvår af 2018 og 2019²⁵. Der er forbehold for opgørelsesmetoden, jf. boks 2.

Tabel 15 viser, at antallet af nye iværksatte anbringelser i plejefamilier er faldet fra 2018 til 2019. Blandt de børn og unge, som blev anbragt i en plejefamilie i andet halvår af 2019, oplevede 15,1 pct. at skifte anbringelsessted inden for det første år efter anbringelsen. Det er et fald på 3 procentpoint i forhold til de børn og unge, som blev anbragt i en plejefamilie i andet halvår af 2018.

Med forbehold for den beskrevne usikkerhed vedrørende opgørelsesmetoden, jf. boks 2, indikerer opgørelsen et fald i andelen af børn og unge, der oplever et skift i deres plejefamilieanbringelse efter ikrafttrædelsen af lovændringerne på plejefamilieområdet i juli 2019. Det kan dog ikke konkluderes, hvorvidt det er lovændringerne, som ligger til grund for denne udvikling. Det formodes, at virkningen af lovændringerne på skift i anbringelse først vil vise sig på længere sigt. Det vil kræve opfølgende analyser for at følge udviklingen over tid.

Tabel 15: Børn og unge i plejefamilie, der skifter anbringelsessted, andet halvår af 2018 og 2019

Opgørelsesperiode	Antal anbragte	Antal anbragte med skift	Andel anbragte med skift (pct.)
Andet halvår 2018	623	113	18,1
Andet halvår 2019	509	77	15,1

Anm.: Se boks 2 for opgørelsesmetode af skift i anbringelsen. Andelen af skift i anbringelsessted vurderes at være underestimeret, da der er indikationer på, at kommunerne ikke altid får indberettet skift i anbringelsessted til Danmarks Statistik.

Kilde: Egne beregninger baseret på BUAF, Danmarks Statistik.

²⁵ Det er ikke muligt at opgøre nyere data, da analysen opgør skift i anbringelsen inden for ét år efter iværksat anbringelse, og registerdataet kun er tilgængeligt frem til og med 2020.

Boks 2: Metode til opgørelse af skift i anbringelser

Opgørelserne af skift i anbringelsessted er baseret på registerdata. Der er gjort brug af Danmarks Statistiks forløbsregister vedrørende anbragte børn og unge (BUAF 2020).

Af opgørelserne fremgår det totale antal børn og unge under 18 år, der blev anbragt i en plejefamilie i sidste halvår af 2018 og 2019. Hertil kommer andelen af disse børn og unge, der er registreret med skift i anbringelsessted inden for ét år. I modsætning til nøgletalsanalysens øvrige opgørelser indgår børn og unge, der er anbragt i konkret godkendte plejefamilier, herunder netværksplejefamilier, i opgørelserne.

Kommuner skal indberette hændelser vedrørende anbringelser, herunder iværksættelse af ændret anbringelsessted til Danmarks Statistik. Antallet af skift i anbringelsessted vurderes at være underestimeret, da der er indikationer på, at kommunerne ikke altid får indberettet skift i anbringelsessted til Danmarks Statistik.

For at kompensere for manglende indberetninger, jf. ovenstående, omfatter opgørelserne vedrørende skift i anbringelse også børn og unge, der i opgørelsesperioden er registreret med mere end én hændelseskode for a) afgørelse om anbringelse og/eller mere end én hændelse, for b) iværksættelse af anbringelse og/eller mere end én hændelseskode, for c) hjemgivelse/ophør af anbringelse. Hertil kommer børn og unge, der inden for opgørelsesperioderne er registreret med ophør af en anbringelse og samtidig eller efterfølgende er registreret med afgørelse om og/eller iværksættelse af en anbringelse.

Det skal påpeges, at opgørelsen af skift i anbringelse også kan omfatte midlertidige ophør af anbringelsesforløb, da opgørelserne også kan indfange børn og unge, der har et midlertidigt ophør i plejefamilien.

På baggrund af ovenstående skal der tages forbehold for, at resultaterne kan være forbundet med stor usikkerhed.

9.2. Iværksatte sanktioner

Socialtilsynene kan i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn i plejefamilier iværksætte forskellige former for sanktioner, hvis en plejefamilie ikke lever op til den fornødne kvalitet. Socialtilsynenes sanktionsmuligheder omfatter påbud, skærpet tilsyn og ophør af godkendelse. Sanktioner kan forstås som et udtryk for kvalitet, men det skal påpeges, at udvikling i antal iværksatte sanktioner ikke entydigt er et udtryk for udvikling i kvaliteten på plejefamilieområdet.

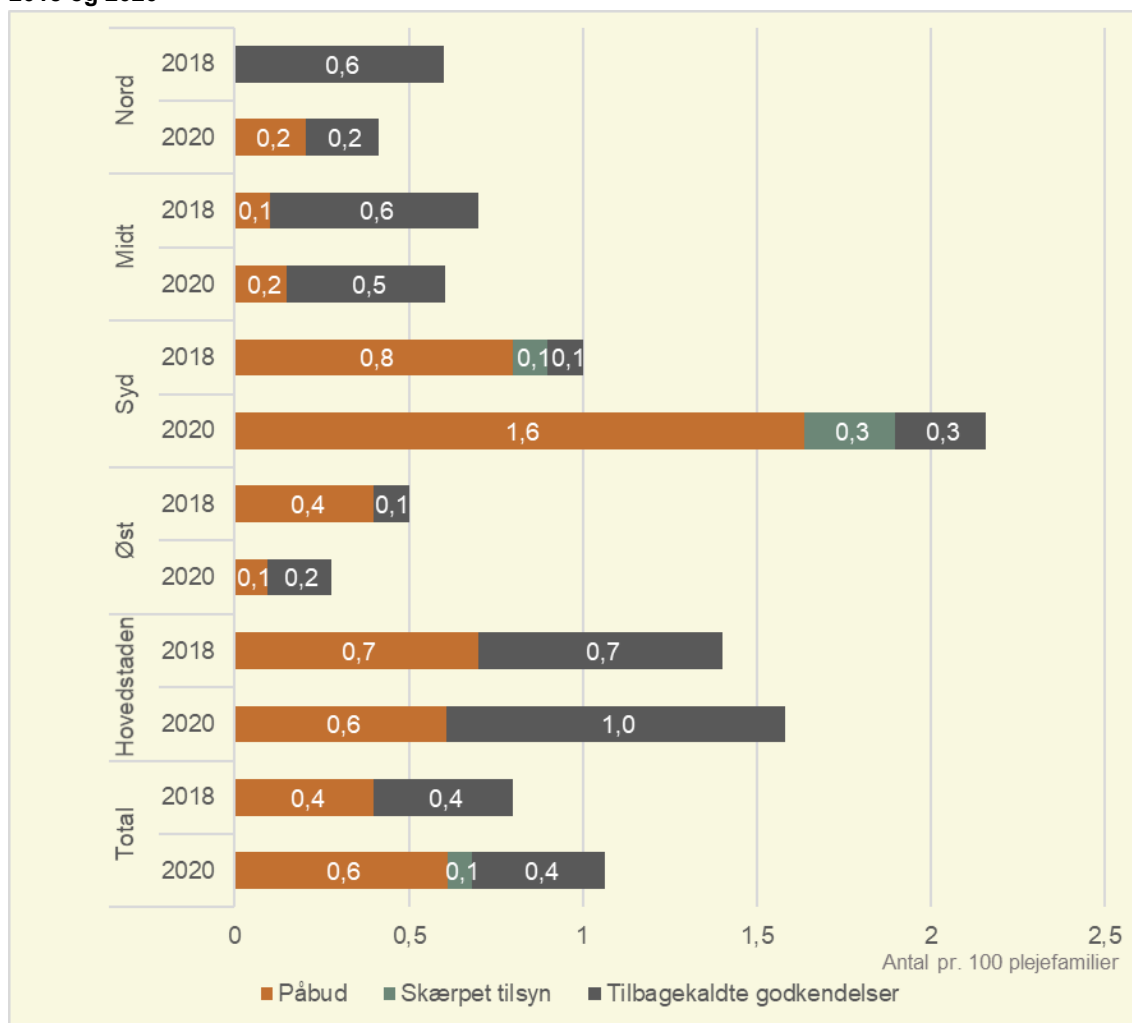
Påbud udstedes over for plejefamilier, hvis der ved driftsorienterede tilsynsbesøg konstateres forhold, som plejefamilien skal rette op på som betingelse for fortsat godkendelse, jf. lov om socialtilsyn, § 8, stk. 2. Hvis konkrete forhold i en plejefamilie skaber bekymring for plejefamiliens kvalitet, eller hvis socialtilsynet vurderer, at plejefamilien ikke længere besidder den fornødne kvalitet, kan plejefamilien blive underlagt et skærpet tilsyn, jf. bekendtgørelsen til lov om socialtilsyn, § 7. Endelig har socialtilsynet mulighed for at tilbagekalde godkendelsen, hvis tilsynet vurderer, at kvaliteten af plejefamilien er utilstrækkelig.

Samlet set har socialtilsynene iværksat 47 sanktioner i 2018 og 61 sanktioner i 2020. Dette svarer til henholdsvis 0,8 sanktioner pr. 100 plejefamilier i 2018 og 1,1 sanktioner pr. 100 plejefamilier i 2020, jf. figur 22.

På tværs af de fem socialtilsyn iværksættes der flest sanktioner i form af påbud og tilbagekaldte godkendelser. Antallet af påbud pr. 100 plejefamilier er steget fra 0,4 i 2018 til 0,6 i 2020. Stigningen i antal påbud fra 2018 til 2020 er primært drevet af et øget antal påbud iværksat af Socialtilsyn Syd. Antallet af tilbagekaldte godkendelser er uændret svarende til 0,4 tilbagekaldte godkendelser pr. 100 plejefamilier. Der er blevet underlagt skærpet tilsyn i 0,1 pr. 100 plejefamilier i 2020.

Udviklingen i antallet af sanktioner kan være udtryk for tilfældige udsving, da antallet af iværksatte sanktioner er lavt (Socialstyrelsen, 2021). En mindre stigning i andelen af sanktioner iværksat af socialtilsynene kan derfor ikke henledes til konklusioner om, hvorvidt kvaliteten af plejefamilierne er ændret, siden lovændringen på plejefamilieområdet trådte i kraft juli 2019.

Figur 22: Antal iværksatte sanktioner pr. 100 plejefamilier fordelt på socialtilsyn og sanktionstype, 2018 og 2020

Anm.: Iværksatte sanktioner pr. 100 plejefamilier er baseret på antal plejefamilier i socialtilsynenes porteføljer ved udgangen af det pågældende år (5.888 i 2018 og 5.733 i 2020). Tallene er valideret af Socialstyrelsen og varierer i visse tilfælde fra socialtilsynenes egne årsrapporter grundet registreringsfejl.

Kilde: De fem socialtilsyn.

9.3. Mere kvalitet i plejefamilierne

Evalueringen indikerer på tværs af initiativerne, at der er sket et samlet løft af plejefamilieområdet, men evalueringen indikerer også, at der til stadighed er mulighed for at løfte kvaliteten yderligere.

Godkendelseskonceptet bidrager til at afdække plejefamiliernes egnethed systematisk og tilvejebringer informationer, som socialtilsynene kun i nogen grad var i besiddelse af før implemen-

teringen af konceptet. Samtidig peger evalueringen på, at det nye grundkursus giver plejefamilierne viden, som ruster dem til opgaven som plejefamilie. Tilsammen tyder det på, at godkendelseskonceptet i højere grad sikrer kvalitet i nygodkendte plejefamilier sammenlignet med tidligere.

Evalueringen peger ligeledes på, at støtten til plejefamilierne er forbedret i kraft af implementeringen af den intensive støtte, og hertil at støtten ydes af en anden person end den, der aftaler løn og vilkår med plejefamilien. Det tyder på, at Socialstyrelsens Tæt støttede opstartsforløb i væsentligt omfang hjælper plejefamilierne godt fra start, og at supervisionen er blevet bedre, efter at familieplejekonsulenten, som yder for eksempel supervision, ikke længere også forhandler løn med plejefamilierne og dermed kan indtage rollen som fortrolig sparringspartner.

Evalueringen indikerer samtidig, at der til stadighed er mulighed for at løfte kvaliteten af plejefamilieområdet. Den nye plejefamilietyologi skaber en ramme for kommunernes vurdering af plejefamiliernes kompetencer. Der er imidlertid en række udfordringer, som gør det vanskeligt for kommunerne at anvende plejefamilietyologien i matchningen, såsom en oplevet mangel på plejefamilier, udfordringer med Tilbudsportalen og manglende kendskab til børn og unges støttebehov og plejefamiliens kompetencer. Samlet set tegner disse forhold et billede af, at plejefamilietyologien ifølge kommunerne ikke spiller en afgørende rolle i kommunernes matchpraksis på nuværende tidspunkt, og der er et potentiale i forhold til at sikre, at typologierne yderligere understøtter matchning mellem børn og plejefamilier.

Evalueringen viser derudover, at det ikke er alle plejefamilier, især aflastningsfamilier og netværksplejefamilier, som modtager intensiv støtte, og spørgeskemaundersøgelsen til plejefamilier og interviewene med kommuner efterlader imidlertid indtrykket af, at kommunerne ikke har en tydelig forståelse af, at plejefamilier med børn i aflastning er omfattet af kravet om intensiv støtte, jf. servicelovens § 66 c, stk. 2²⁶. Samtidig er det halvdelen af de adspurgte kommuner, som ikke følger KL's anbefaling om at anvende gennemsnitsmodellen til honorering af plejefamilier, på trods af at både kommuner og plejefamilier udtrykker, at modellen giver ro og stabilitet i anbringelsen.

Netværksplejefamilier godkendes af den anbringende kommune og er ikke omfattet af socialtilsynenes systematiske godkendelseskoncept. Netværksplejefamilier gennemgår således et andet godkendelsesforløb end generelt godkendte plejefamilier, og indholdet i såvel godkendelsesforløbet som grundkurset fastlægges af den enkelte kommune og kan derfor variere på tværs af landet. Med denne opmærksomhed for øje peger evalueringen på væsentlige forskelle i, hvordan henholdsvis netværksplejefamilier og de generelt godkendte plejefamilier oplever at blive rustet til opgaven som plejefamilie på baggrund af grundkurset og godkendelsesprocessen.

Sammenlignet med de generelt godkendte plejefamilier modtager de fleste netværksplejefamilier først grundkurset, efter at de har fået barnet i pleje, og netværksplejefamilierne oplever i mindre grad end de almene plejefamilier, at grundkurset ruste dem til opgaven som plejefamilie. Evalueringen peger også på, at netværksplejefamilierne i mindre omfang modtager intensiv støtte og ikke i samme omfang deltager i efteruddannelse.

²⁶ Det er ikke specificeret i servicelovens § 66 c, stk. 2, at plejefamilier med børn eller unge i aflastning er omfattet af kravet om intensiv støtte.

10. Referencer

- Danmarks Statistik. (08. 02 2022). *Danmarks Statistik*. Hentet fra www.statistikbanken.dk/ANBAAR15
- Forslag til Lov om ændring af lov om social service, l. o. (u.d.). *LSF nr. 8 af 03/10/2018*. Hentet fra <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/20181>
- KL. (2019). *Undersøgelse om honorering af familieplejere. Opfølgning på økonomiaftalen for 2019 mellem KL og regeringen*. Kommunernes Landsforening.
- KL. (2019). *Vejledning. Gennemsnitsmodellen - Honorering af plejeforholdet ud fra en gennemsnitsbetragtning*. Kommunernes Landsforening.
- Kommenteret høringsnotat over forslag til lov om ændring af lov om social service, l. o. (u.d.). *L nr. 8 bilag 1 af 21/09/2018*. Hentet fra <https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/L8/bilag/1/1946960.pdf>
- Socialstyrelsen. (2017). *Socialtilsynenes praksis for godkendelse af nye plejefamilier*. Odense: Socialstyrelsen (ikke publiceret).
- Socialstyrelsen. (2019). *Håndbog for det gode anbringelsesforløb i familiepleje*. Odense: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2020). *Årsrapport 2019. Socialstyrelsens rapport om socialtilsynenes virksomhed*. Odense: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2021). *Årsrapport 2020. Socialstyrelsens rapport om socialtilsynenes virksomhed*. Odense : Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (21. 01 2022). *Socialstyrelsen.dk*. Hentet fra <https://socialstyrelsen.dk/born/anbringelse/om-anbringelse/anbringelsesformer/specialiseret-familiepleje>
- Socialtilsyn Øst. (21. 01 2022). *Socialtilsyn Øst*. Hentet fra <https://socialtilsynost.dk/plejefamilier/vil-i-vaere-plejefamilie/godkendelsen-trin-for-trin/>
- Udmøntning af satspuljen for 2018-2021, D. f.-o. (u.d.). Hentet fra <https://sm.dk/media/7000/aftale-om-udmoentning-af-satspuljen-for-2018-2021.pdf>
- VIVE. (2021). *Rekruttering og fastholdelse af plejefamilier – Udviklingstendenser og geografisk variation*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Bilag 1: Metodeafsnit

Der bliver fulgt op på implementeringen af lovændringerne i "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" gennem tre typer af delundersøgelser:

- Nøgletalsanalyse
- Spørgeskemaundersøgelse
- Interviewundersøgelse.

Nøgletalsanalyse

Nøgletalsanalysen består af udvalgte nøgletal, der hovedsageligt relaterer sig til de driftsmæssige aspekter af implementeringen af de gennemførte lovændringer. Nøgletallene har til formål at give indblik i de forandringer, som lovændringerne forventes at medføre, særligt på socialtilsynsområdet. Derudover vil der være enkelte nøgletal relateret til initiativets overordnede formål om at sikre mere kvalitet i plejefamilierne, så børn anbragt i plejefamilier får den indsats, de har brug for, og risikoen for sammenbrud i anbringelserne minimeres.

Nøgletalsanalysen omfatter udelukkende almene, forstærkede og specialiserede plejefamilier, der er godkendt som generelt egnede af socialtilsynet. Netværksplejefamilier, som godkendes af kommunerne til et konkret barn, indgår ikke i analysen, da der ikke findes tilgængelige data på området.

Nøgletalsanalysen består af centrale nøgletal i form af data fra Tilbudsportalen, data fra socialtilsynenes årsrapporter, data fra socialtilsynene indsamlet af Socialstyrelsen og registerdata fra Danmarks statistik.

Nøgletal:

- A. Antal plejefamilier før lovændringen – fordelt på belastningsgrader
- B. Antal plejefamilier efter lovændringen – opdelt efter typologi
- C. Gennemsnitlig sagsbehandlingstid af ansøgningerne om at blive plejefamilie
- D. Antallet af ansøgere som plejefamilie opdelt på godkendelsesstatus
- E. Antallet af driftsorienterede tilsyn
- F. Andel af iværksatte sanktioner i forbindelse med driftsorienteret tilsyn
- G. Andelen af børn og unge i plejefamilie, der skifter anbringelse.

Spørgeskemaundersøgelse

Der er udsendt tre forskellige spørgeskemaer til henholdsvis kommuner, socialtilsynene og plejeforældre, inkl. netværksplejefamilier. Spørgeskemaerne er udsendt som et link til internetbaseret spørgeskema i perioden juni-august 2021.

Spørgeskemaet til kommunerne er sendt til lederne for plejefamilieområdet. 77 kommuner har besvaret spørgeskemaet, hvilket giver en besvarelsesprocent på 79 pct.

Spørgeskemaet til socialtilsynene er sendt til tilsynscheferne på plejefamilieområdet. Alle fem socialtilsyn har besvaret spørgeskemaet.

Spørgeskemaet til plejefamilier er sendt til alle plejeforældre, som figurerede på Tilbudsportalen i marts 2021. Derudover er der fra kommunerne indhentet oplysninger om alle netværksplejeforældre med døgnopgaver, der er eller har været aktive inden for perioden januar 2018 til maj 2021. Det betyder, at det både er plejeforældre med og uden plejebørn, som har modtaget

spørgeskemaet. Der er lavet pilottest af spørgeskemaet blandt 100 tilfældigt udvalgte plejeforældre, herunder 25 netværksplejeforældre. Pilottesten gav anledning til få justeringer af spørgsmåls ordlyd og opsætning.

Spørgeskemaet til plejefamilierne er udsendt til den primære plejeforælder i plejefamilierne, i alt 6.698 plejeforældre, hvoraf 1.077 var netværksplejefamilie. 2.758 plejeforældre har udfyldt mindst ét spørgsmål ud over baggrundsspørgsmålene, hvilket giver en besvarelsesprocent på 41 pct. De respondenter, som kun har besvaret baggrundsspørgsmålene, er ikke medtaget i analysen. I analysen af besvarelserne er der derudover kun medtaget besvarelser fra plejefamilier, som kategoriserer sig selv som almen, forstærket, specialiseret og netværksplejefamilie. Besvarelser fra plejefamilier, som angiver, at de ikke længere er plejefamilie, ikke er omkategoriseret til de nye plejefamilietyper eller ikke ved, hvilken type plejefamilie de er, er udeladt i analysen. Det skyldes, at der i analysen er behov for at opdele besvarelserne efter plejefamilietype. Samlet set er der medtaget besvarelser fra 2.637 plejefamilier²⁷. Trods den relativt lave svarprocent er vurderingen, at det høje antal besvarelser kan understøtte et bredere billede af plejefamiliernes erfaringer med initiativet.

Tabel 1: Antal besvarelser fordelt på plejefamilietype og tidspunkt for ansøgning til plejefamilie

	Ansøgt efter 1. juli 2019	Ansøgt før 1. juli 2019	Ved ikke	Total
Almen plejefamilie	111	997	15	1.123
Forstærket plejefamilie	71	884	10	965
Specialiseret plejefamilie	13	217	-	230
Netværksplejefamilie	88	213	18	319
Total	283	2.311	43	2.637

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Sammenlignes fordelingen af besvarelserne på plejefamilietype med alle plejefamilier, som er godkendt af socialtilsynene ultimo 2020, er der en lille overvægt af besvarelser fra de specialiserede plejefamilier, jf. tabel 2. Deres besvarelser udgør 10 pct., mens de ultimo 2020 udgjorde 4 pct. af alle plejefamilier. Modsat er andelen af besvarelser fra de almene plejefamilier en smule lavere sammenlignet med andelen af almene plejefamilier ultimo 2020. Det vurderes ikke, at forskellene har større betydning for resultaterne i rapporten.

Tabel 2: Fordeling af besvarelser på plejefamilietype sammenlignet med fordelingen af godkendte plejefamilier ultimo 2020 på plejefamilietype

	Plejefamilier besvaret spørge- skema (pct.)	Plejefamilier pr. 31/12 2020 (pct.)
Almen plejefamilie	48	53
Forstærket plejefamilie	42	43
Specialiseret plejefamilie	10	4
Total	100	100

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021) og de fem socialtilsyn.

²⁷ Der er udeladt 121 besvarelser svarende til 4,4 pct.

Tabel 3 viser, at besvarelsene fra de generelt godkendte plejefamilier, som har ansøgt om at blive plejefamilie siden juli 2019, omfatter alle fem socialtilsyn, i forhold til hvor plejefamilien er blevet godkendt. Der er en lille overvægt af besvarelses fra plejefamilier godkendt af Socialtilsyn Syd, mens der tilsvarende er en mindre andel af besvarelses fra plejefamilier godkendt af Socialtilsyn Øst. De mindre forskelle på fordelingen af plejefamilietype og socialtilsyn vurderes ikke at have en betydning for analysens resultater.

Tabel 3: Fordeling af besvarelses fra plejefamilier ansøgt efter 1. juli 2019 på socialtilsyn sammenlignet med fordelingen af godkendte plejefamilier ultimo 2020 på socialtilsyn

	Socialtilsyn Nord	Socialtilsyn Midt	Socialtilsyn Syd	Socialtilsyn Øst	Socialtilsyn Hovedstaden
Plejefamilier besvaret spørgeskema (pct.)	18	21	32	15	13
Plejefamilier pr. 31/12 2020 (pct.)	17	23	27	19	14

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til socialtilsynene. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021) og de fem socialtilsyn.

Interview

Som opfølgning på spørgeskemaundersøgelsen er der afholdt interviews med plejefamilier, kommuner og socialtilsyn. Alle interviews er afholdt virtuelt og er blevet optaget og efterfølgende transskriberet og kodet efter temaer under de enkelte initiativer. Alle interviewpersoner er anonymiseret. I analyserne er interviewpersonernes oplevelser og erfaringer afvejet, således at flest mulige nuancer og forskelle fremgår. Data vurderes ikke at kunne generaliseres, da interviewpersonerne ikke kan antages at være repræsentative for deres respektive population.

Plejefamilierne er rekrutteret til interviews via spørgeskemaundersøgelsen, hvor de har tilkendegivet, om Socialstyrelsen måtte kontakte dem med henblik på et opfølgende interview. Der er afholdt to fokusgruppeinterviews med plejefamilierne, mens interviewene med netværksplejeforældrene er afholdt enkeltvis, da det ikke har været muligt at samle interviewpersonerne på samme tidspunkt grundet flere afbud. Som udgangspunkt er der til hver fokusgruppe inviteret 4-5 personer til at deltage i interviewene, men flere af interviewpersonerne har meldt fra på dagen, hvilket betyder, at der kun er to deltagere i fokusgruppeinterviewet med plejefamilier godkendt efter juli 2019.

For at afdække plejefamiliernes erfaringer før og efter lovændringerne er interviewene opdelt, så er afholdt et interview med plejefamilier godkendt henholdsvis før og efter juli 2019. For at afdække flere perspektiver på delinitiativerne er interviewpersonerne, så vidt det er muligt, udvalgt, så de for eksempel dækker flere plejefamilietyper, at de har modtaget/ikke modtaget intensiv støtte, og at de modtager honorering efter forskellige modeller. Se tabel 4 for en oversigt over karakteristika for interviewede plejefamilier.

Tabel 4: Karakteristika for de plejefamilier, der blev interviewet

	Plejefamilier ansøgt før 1. juli 2019	Plejefamilier ansøgt efter 1. juli 2019	Netværksplejefamilier
Plejefamilier i alt	5	2	3
Plejefamilietype			
- Almen	2	1	-
- Forstærket	2	-	-
- Specialiseret	1	1	-
- Netværksplejefamilie	-	-	3
Intensiv støtte	5	2	2
- Modtaget tsop*	5	2	2
<i>(inkl. i kombination med en anden type)</i>			
Honorering			
- Gennemsnitsmodellen	3	2	-
- Vederlagsmodellen	3	-	-
Udgiftsdækning via den nye model**	-	-	0
Modtaget grundkursus			
- Før de fik barnet i pleje	-	-	1
- Efter de fik barnet i pleje	-	-	2

Anm.: *Socialstyrelsens tæt støttede opstartsforløb (tsop), ** jf. § 66 b, stk. 4.

Kilde: Socialstyrelsen.

Der er afholdt to fokusgruppeinterviews med kommunerne, hvor ét interview er med kommuner med færre anbragte børn og unge end landsgennemsnittet, og ét interview er med kommuner med flere anbragte børn og unge end landsgennemsnittet. For at evaluere lovændringerne og erfaringerne med initiativerne er kommunerne blandt andet også udvalgt på baggrund af anvendelsen af tsop og den anvendte honoreringsmodel. Af forskellige årsager, herunder COVID-19, har det været vanskeligt at rekruttere flere end to kommuner i hver kategori til undersøgelsen.

Interviewet med socialtilsynene er afholdt som et fokusgruppeinterview, hvor fire ud af de fem tilsyn havde mulighed for at deltage.

Temaerne, som indgik i interviewguiderne fordelt på interviewgruppe, kan ses i tabel 5.

Tabel 5: Temaer i interviewguides til plejefamilier, kommuner og socialtilsyn

Delinitiativer	Plejefamilier ansøgt før 1. juli 2019	Plejefamilier ansøgt efter 1. juli 2019	Netværksplejefamilier	Kommuner	Socialtilsyn
Delinitiativ 1: Indførelse af nye plejefamilytyper					
- Matchning	-	-	-	X	X
- Differentieret støtte	-	-	-	X	X
Delinitiativ 2: Mere ensartet godkendelse og nyt vidensbaseret grundkursus					
- Godkendelseskonceptet	-	-	-	X	X
- Grundkursus	-	X	X	-	X
Delinitiativ 3: Tæt støttede opstartsforløb og familieplejekonsulenter					
- Intensiv støtte	X	X	X	X	-
- Familieplejekonsulenter	X	-	-	X	-
Delinitiativ 6: Ro og stabilitet i anbringelsen					
- Honoreringsmodel	X	X	-	X	-
Delinitiativ 8: Ny model for udgiftsdækning af netværksplejefamilier					
- Udgiftsdækning	-	-	X	X	-
Delinitiativ 9: Konsekvent implementering					
- Supplerende støtte og efteruddannelse	-	-	-	X	-

Anm.: For uddybning af temaerne se udmøntning af satspuljen for 2018-2021.

Kilde: Socialstyrelsen.

Bilag 2: Tabeller og figurer

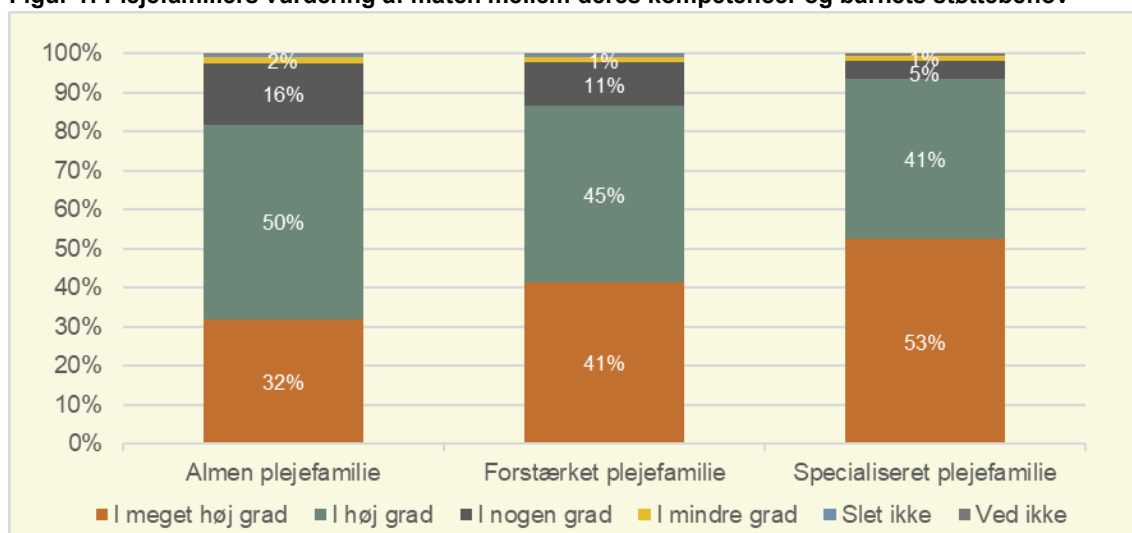
Tabel 6: Socialtilsynenes vurdering af, om godkendelsestypologierne understøtter kommunerne i at iværksætte passende og tilstrækkelig støtte til plejebarnet under opholdet i plejefamilien

	Antal
I meget høj grad	-
I høj grad	3
I nogen grad	1
I mindre grad	1
Slet ikke	-

Anm.: N=5 socialtilsyn.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til socialtilsyn. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Figur 1: Plejefamiliers vurdering af match mellem deres kompetencer og barnets støttebehov

Anm.: N=2.157 plejefamilier, n=1.026, n=916, n=215.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Tabel 7: Plejefamiliernes angivelse af, om de har haft to besøg af socialtilsynet i deres hjem, hvor det første besøg blev aflagt før påbegyndelse af grundkurset, og det andet besøg blev aflagt, efter at de havde gennemført de første to kursusdage i grundkurset

	Andel (pct.)
Ja, har haft to besøg i den nævnte rækkefølge	79
Ja, har haft to besøg, men ikke i den nævnte rækkefølge	9
Nej, har ikke haft to besøg	7
Ved ikke	4

Anm.: N=193 plejefamilier. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, som har ansøgt om at blive plejefamilie efter d. 1. juli 2019.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

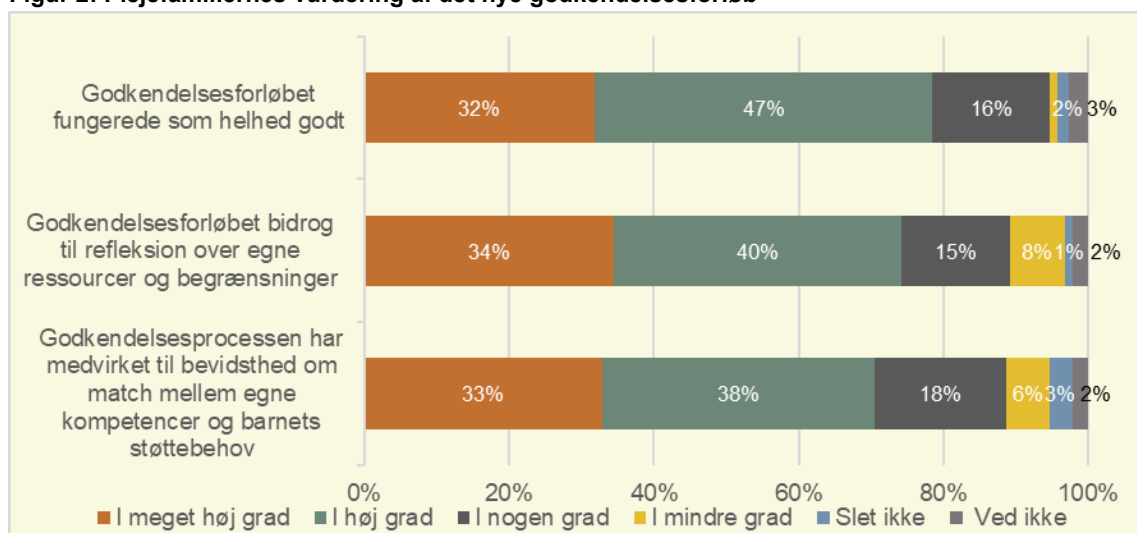
Tabel 8: Socialtilsynenes vurdering af, i hvilken grad det nye godkendelseskoncept sikrer, at socialtilsynet foretager en grundig undersøgelse af ansøgerfamilierne, hvor kvaliteten i ansøgerfamilien afdækkes systematisk og målrettet

	Antal
I meget høj grad	3
I høj grad	2
I nogen grad	-
I mindre grad	-
Slet ikke	-

Anm.: N=5 socialtilsyn.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til socialtilsyn. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Figur 2: Plejefamiliernes vurdering af det nye godkendelsesforløb

Anm.: N=186 plejefamilier. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, som ansøgte om at blive plejefamilie efter d. 1. juli 2019.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

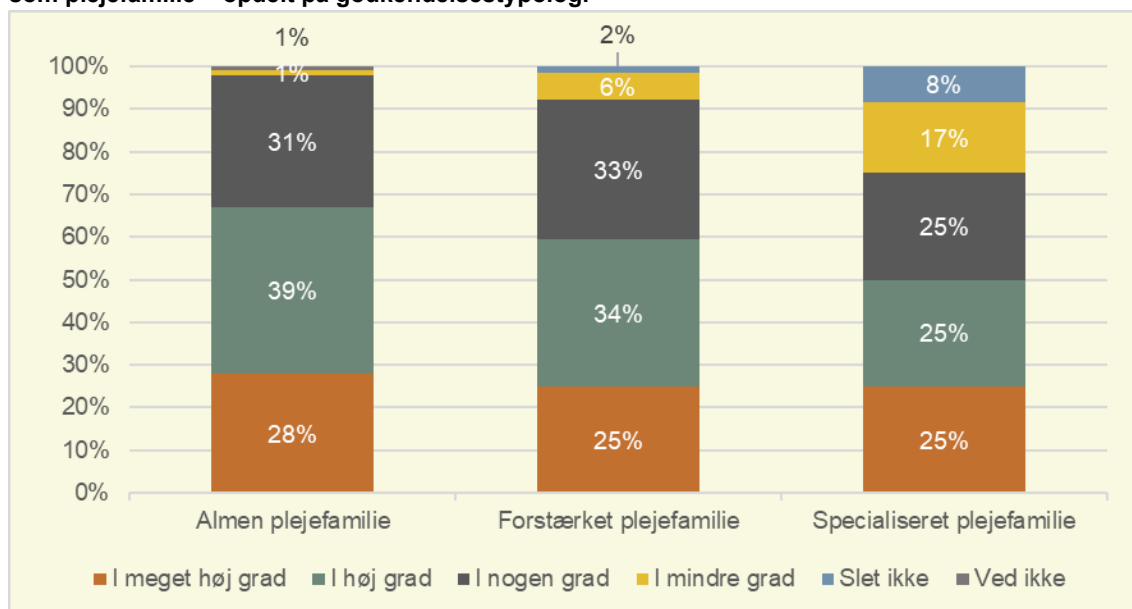
Tabel 9: Socialtilsynenes vurdering af, i hvilken grad grundkurset bidrager til at ruste ansøgerne i at være plejefamilie

	Antal
I meget høj grad	2
I høj grad	3
I nogen grad	-
I mindre grad	-
Slet ikke	-

Anm.: N=5 socialtilsyn.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til socialtilsyn. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

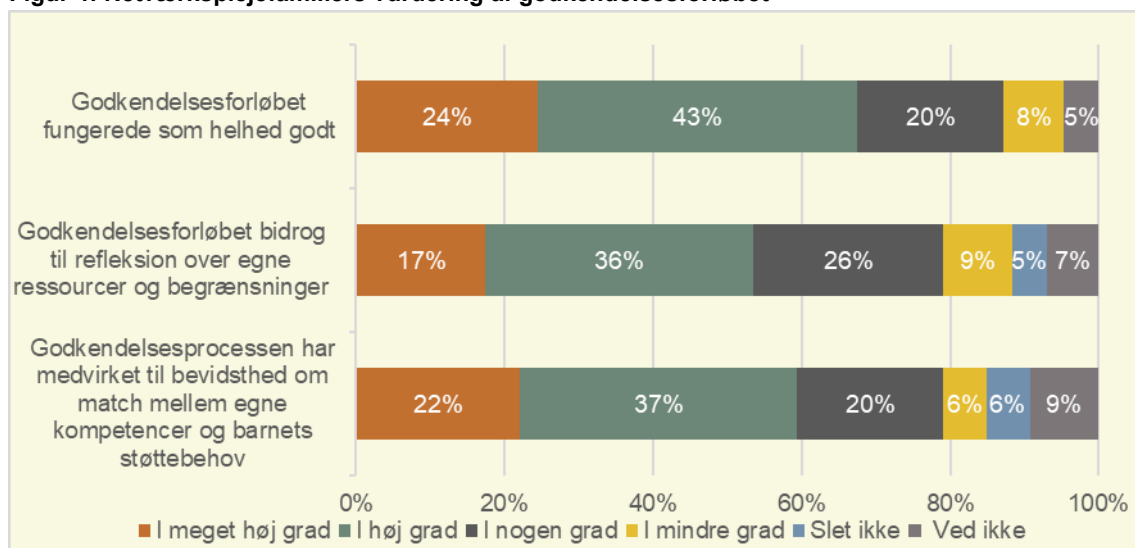
Figur 3: Plejefamiliers vurdering af, om grundkurset har rustet plejefamilien til at varetage opgaven som plejefamilie – opdelt på godkendelsestypologi

Anm.: N=176 plejefamilier, n=100, n=64, n=12. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, som ansøgte om at blive plejefamilie efter d. 1. juli 2019, og som har deltaget i grundkurset.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

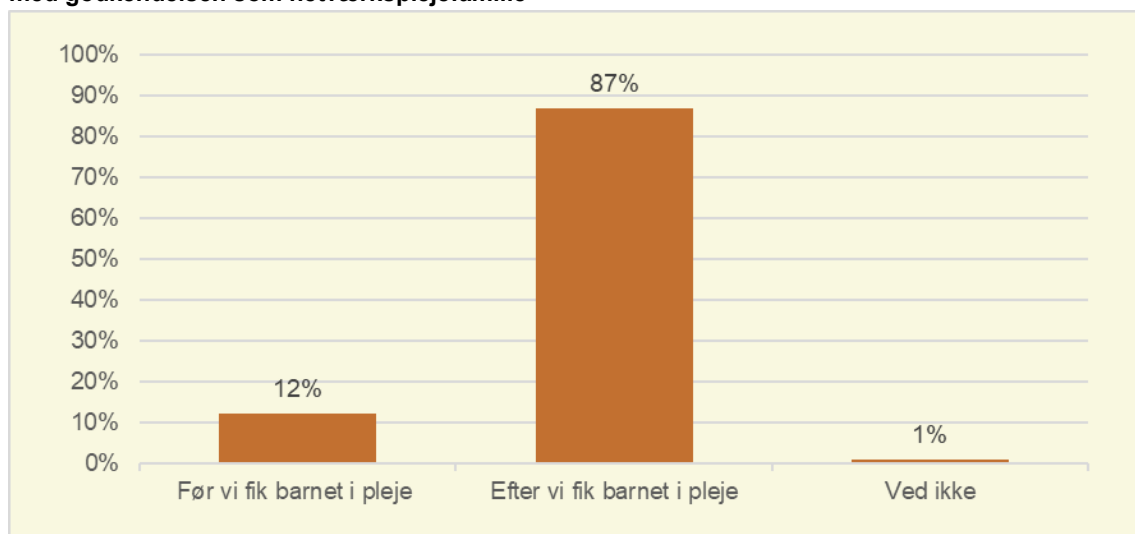
Figur 4: Netværksplejefamiliers vurdering af godkendelsesforløbet

Anm.: N=86 netværksplejefamilier. Opgørelsen er baseret på netværksplejefamilier, som har ansøgt om at blive plejefamilie d. 1 juli 2019 eller derefter.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

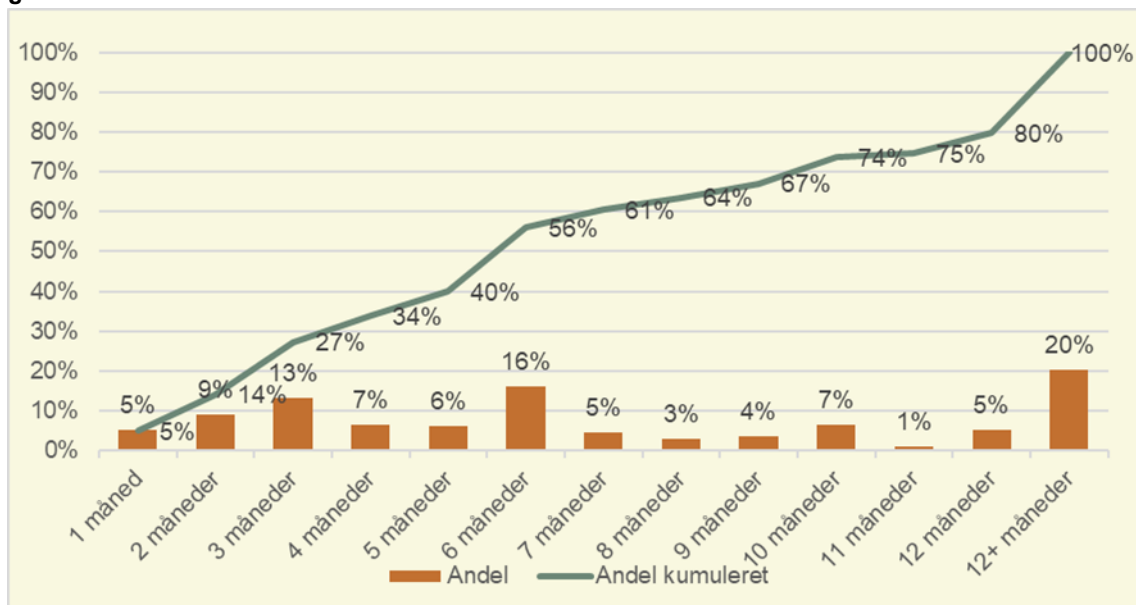
Figur 5: Netværksplejefamiliernes angivelse af, hvornår de deltog på grundkursus i forbindelse med godkendelsen som netværksplejefamilie

Anm.: N=229 netværksplejefamilier.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

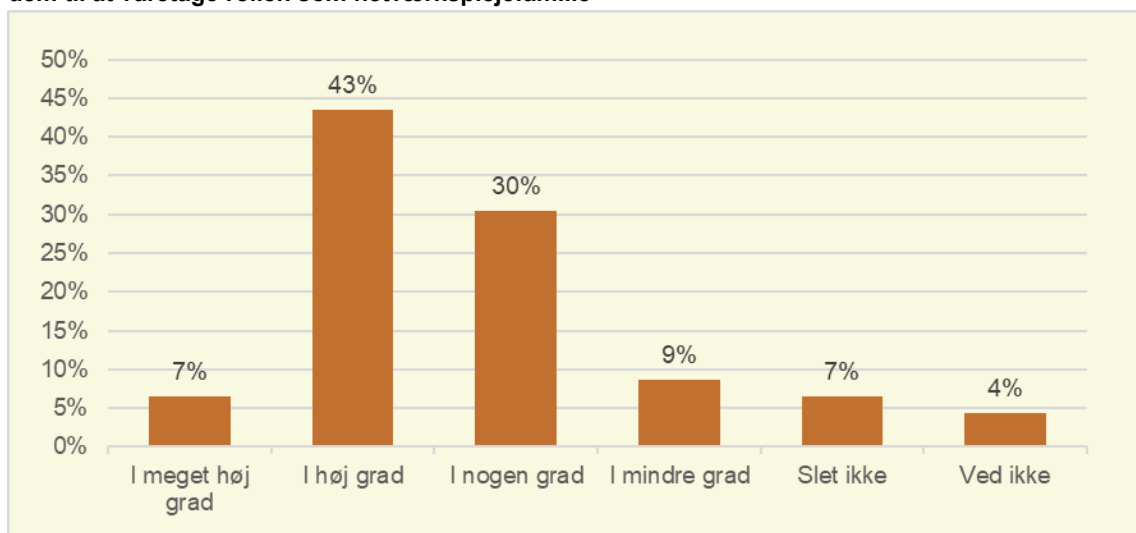
Figur 6: Netværksplejefamiliernes angivelse af, hvor længe barnet var i pleje, før de deltog på et grundkursus

Anm.: N=198 netværksplejefamilier. Antal måneder er afrundet til nærmeste hele måned. Tallene opgjort for de enkelte måneder skal tolkes varsomt på grund af et lille antal observationer.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

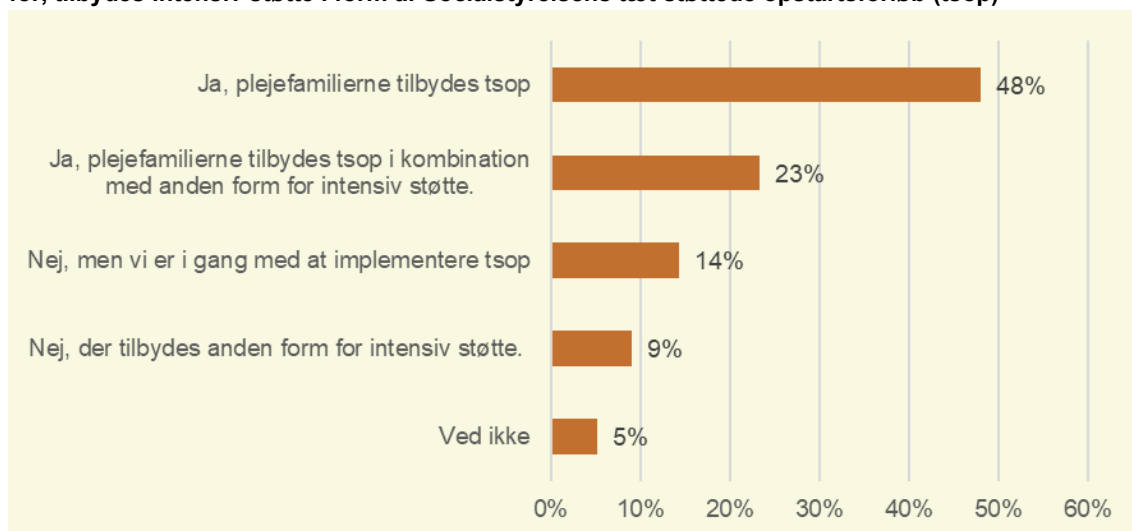
Figur 7: Netværksplejefamiliernes angivelse af, i hvilken grad de oplever, at grundkurset har rustet dem til at varetage rollen som netværksplejefamilie

Anm.: N=46 netværksplejefamilier. Opgørelsen er baseret på netværksplejefamilier, som har ansøgt om at blive plejefamilie efter d. 1. juli 2019.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

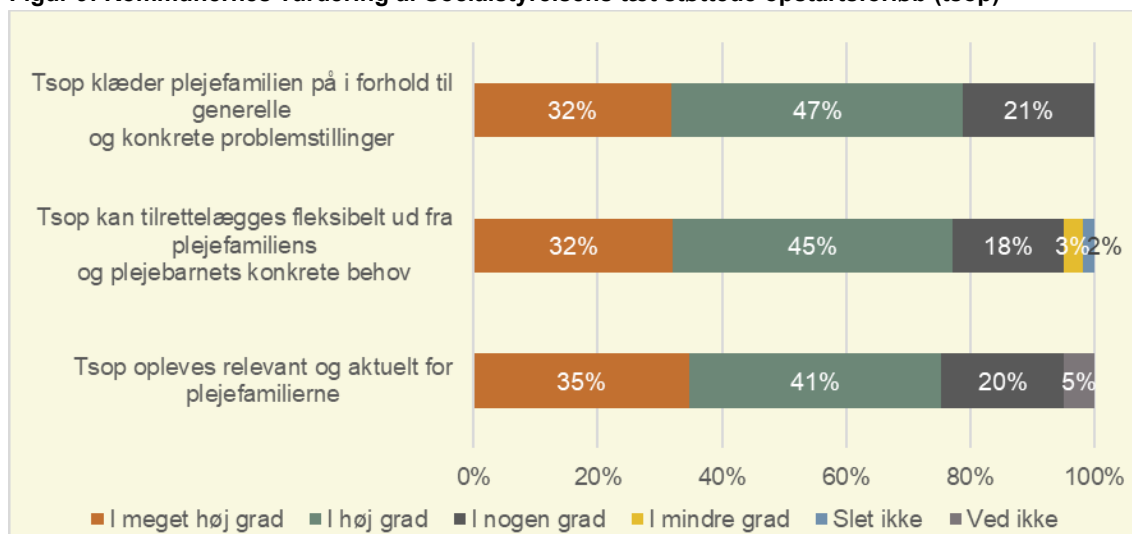
Figur 8: Kommunernes angivelse af, hvorvidt plejefamilier, som kommunen har forpligtelsen overfor, tilbydes intensiv støtte i form af Socialstyrelsens tæt støttede opstartsforløb (tsop)

Anm.: N=77 kommuner.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

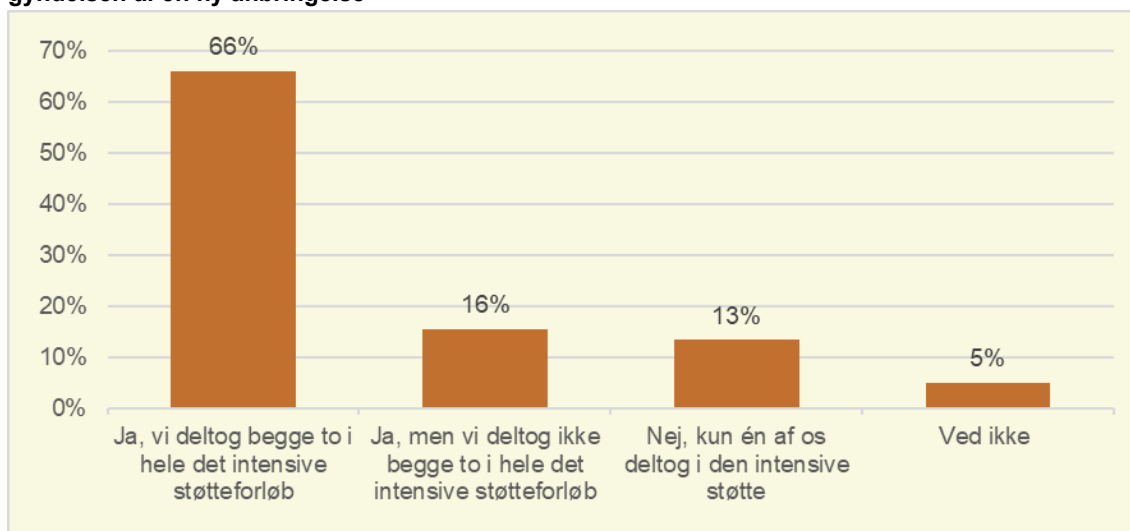
Figur 9: Kommunernes vurdering af Socialstyrelsens tæt støttede opstartsforløb (tsop)

Anm.: N=66 kommuner. Opgørelsen er baseret på kommuner, som helt eller delvist anvender tsop eller er i gang med at implementere tsop.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

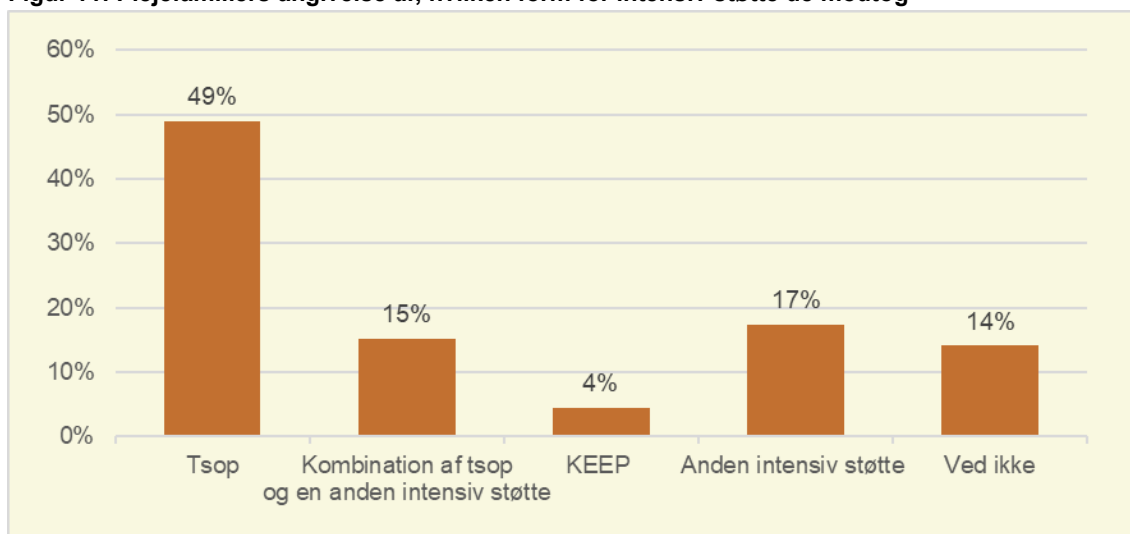
Figur 10: Plejefamiliernes angivelse af, om begge plejeforældre deltog i den intensive støtte i begyndelsen af en ny anbringelse

Anm.: N=464 plejefamilier. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, som har afsluttet eller er i et igangværende forløb med intensiv støtte. Der er udeladt 37 netværksplejefamilier, som har svaret "Ikke relevant, da jeg er/var enlig plejeforælder".

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

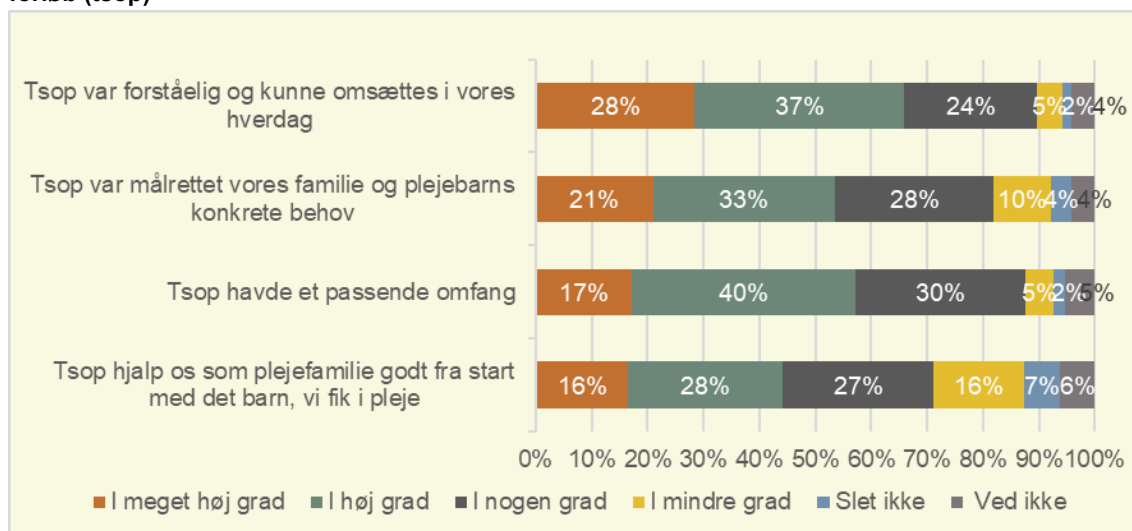
Figur 11: Plejefamiliers angivelse af, hvilken form for intensiv støtte de modtog

Anm.: N=505 plejefamilier. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, som har afsluttet eller er i et igangværende forløb med intensiv støtte.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Figur 12: Plejefamiliers vurdering af intensiv støtte i form af Socialstyrelsens tæt støttede opstartsforløb (tsop)

Anm.: N=243 Plejefamilier, som har modtaget intensiv støtte i form af Socialstyrelsens tæt støttede opstartsforløb (tsop).

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilierne. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

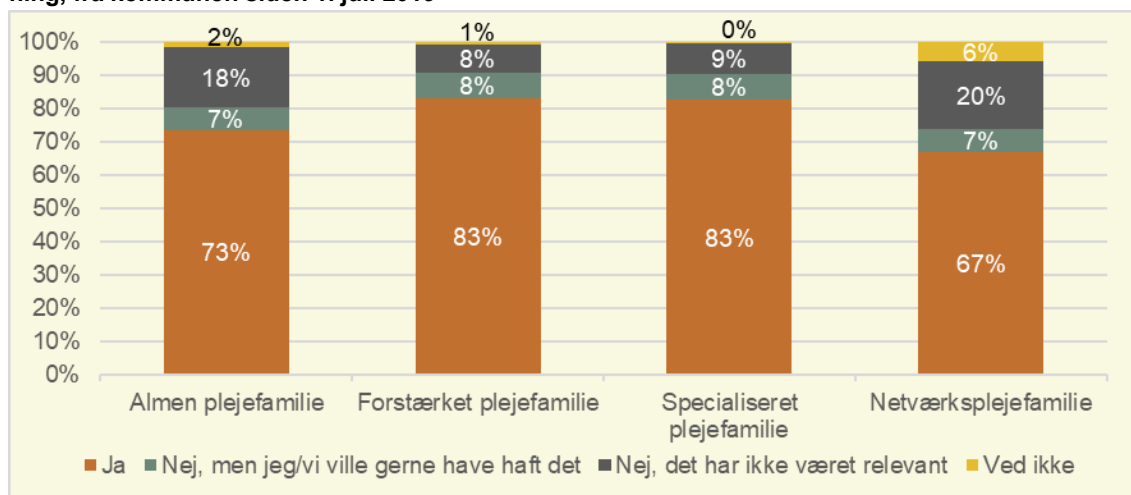
Tabel 10: Kommunernes angivelse af, hvem der primært varetager supervision, rådgivning, vejledning til plejefamilier i kommunen

	Andel (pct.)	Antal
Kommunens familieplejekonsulenter	86	66
Andre	34	26

Anm.: N=77 kommuner. 15 kommuner har svaret begge kategorier, hvorfor summen ikke er 100 pct.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Figur 13: Andelen af plejefamilier, der har modtaget supervision, herunder rådgivning og vejledning, fra kommunen siden 1. juli 2019

Anm.: N=2.543 plejefamilier, n=1.077, n=943, n=223, n=300. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, der har haft en plejeopgave siden 1. juli 2019.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Tablet 11: Andelen af plejefamilier, der har modtaget supplerende støtte fra kommunen siden 1. juli 2019

	Ja	Nej, det har ikke været relevant	Nej, men jeg/vi ville gerne have haft det	Ved ikke
Almen plejefamilie	15	69	14	2
Forstærket plejefamilie	22	55	20	3
Specialiseret plejefamilie	28	50	17	5
Netværksplejefamilie	22	61	15	3
Hovedtotal	19	61	16	3

Anm.: N=2.477 plejefamilier, n=1.044, n=923, n=218, n=292. Opgørelsen er baseret på plejefamilier, der har haft en plejeopgave siden 1. juli 2019.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

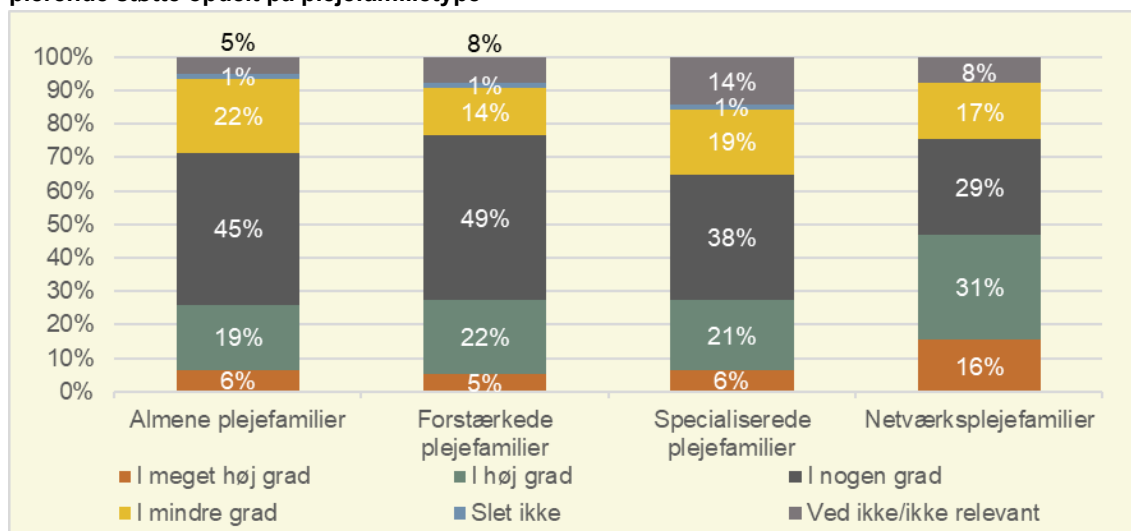
Tablet 12: Kommunernes angivelse af, i hvor stor en andel af plejefamilierne de iværksætter supplerende støtte til barnet/den unge under anbringelsen

	Andel (pct.)
I alle plejefamilierne	1
I størstedelen af plejefamilierne	14
I cirka halvdelen af plejefamilierne	38
I en mindre andel af plejefamilierne	44
Ved ikke	3

Anm.: N=77 kommuner.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Figur 14: Kommunernes angivelse af, i hvilken grad de oplever, at plejefamilier har behov for supplerende støtte opdelt på plejefamilietype

Anm.: N=77 kommuner.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

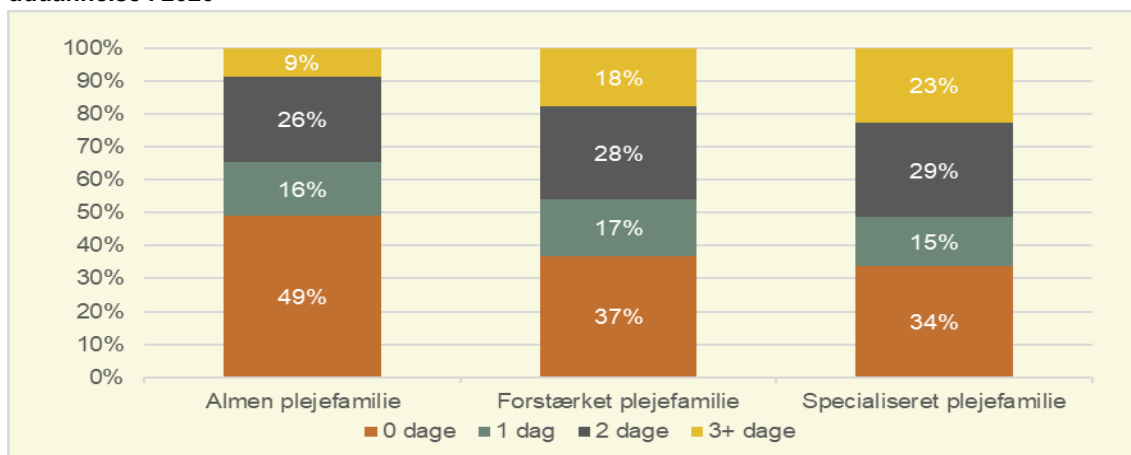
Tablet 13: Kommunernes angivelse af antal dage efteruddannelse, plejeforældrene typisk tilbydes årligt

	Antal dage (gns.)
Almen plejefamilie	3,0
Forstærket plejefamilie	3,1
Specialiseret plejefamilie	3,3
Netværksplejefamilie	3,0
I alt	3,1

Anm.: N=77 kommuner, n=73, n=71, n=71, n=70. Kommuner, der har angivet 'ved ikke/ikke relevant', er ikke medtaget i opgørelsen.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til kommuner. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

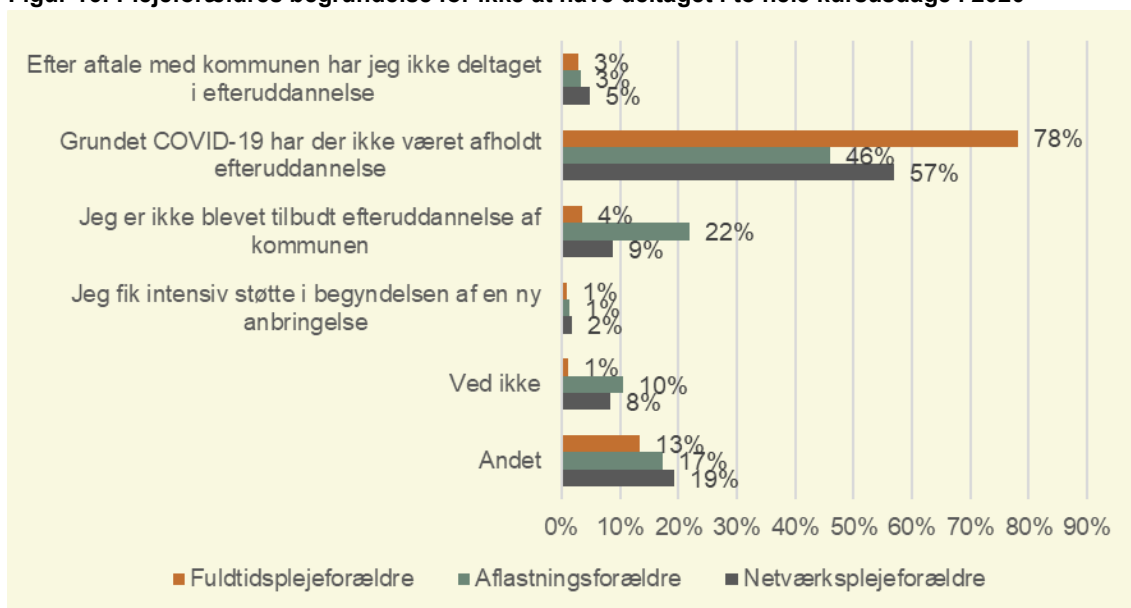
Figur 15: Plejeforældrenes angivelse af antal kursusdage, de har modtaget i forbindelse med efteruddannelse i 2020

Anm.: N=2.699 plejeforældre, n=1.148, n=1.261, n=290. Opgørelsen er baseret på alle plejeforældre i plejefamilier, som har haft et barn i pleje/aflastning i 12 måneder af 2020.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

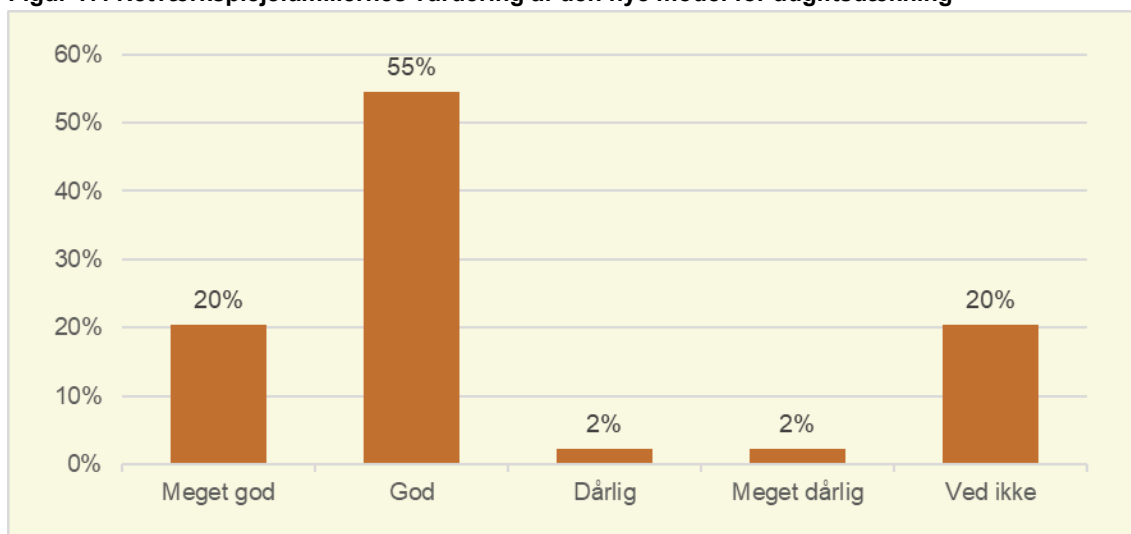
Figur 16: Plejeforældres begrundelse for ikke at have deltaget i to hele kursusdage i 2020

Anm.: N=1.716 plejeforældre, n=1.268, n=220, n=228. Opgørelsen er baseret på alle plejeforældre i plejefamilier, som har haft et barn i pleje/aflastning i 12 måneder af 2020.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Figur 17: Netværksplejefamiliernes vurdering af den nye model for udgiftsdækning

Anm.: N=44 netværksplejefamilier. Opgørelsen er baseret på netværksplejefamilier, som har børn i fuldtidspleje eller aflastning på opgørelsestidspunktet, og som har fået dækket omkostninger baseret på den nye model for udgiftsdækning.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskema til plejefamilier. "Mere kvalitet i plejefamilier – en bedre opvækst for det anbragte barn" (2021).

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk